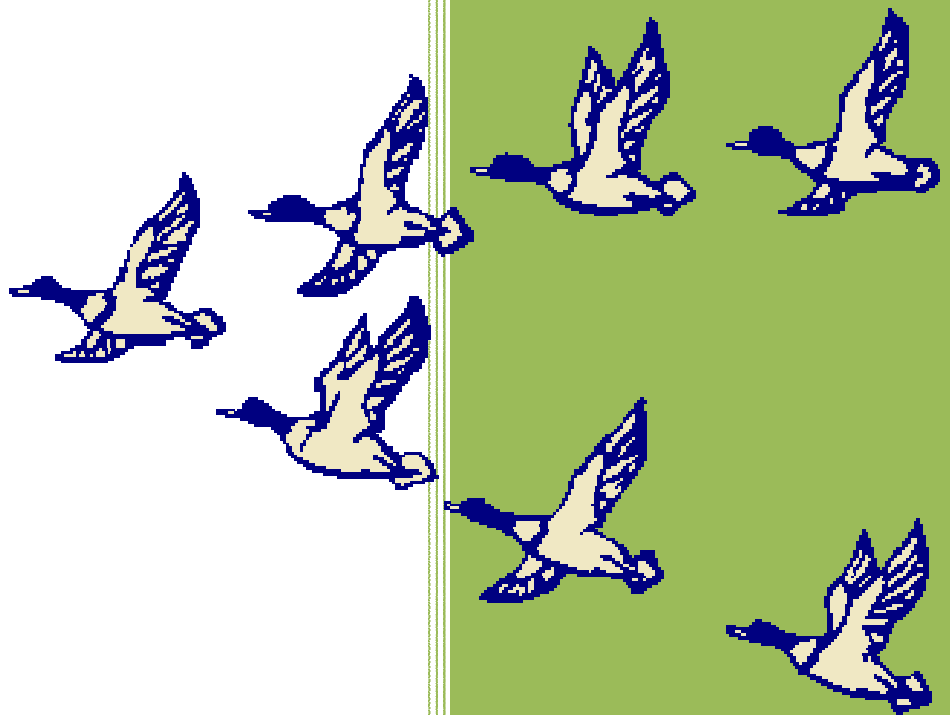

โครงการพัฒนา

ดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาล

หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ

คู่มือปฏิบัติการธรรมาภิบาลหน่วยบริหาร จัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ

โครงการนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
แผนงานวิจัยและพัฒนาธรรมาภิบาลในระบบสุขภาพ

โดย ดร.เดชรัตน์ สุขกำเนิด
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
คุณรุ่งทิพย์ สุขกำเนิด
มูลนิธินโยบายสุขภาวะ

31 มีนาคม 2555

โครงการพัฒนาระบบสวัสดิการข้าราชการหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ

คู่มือปฏิบัติการธรรมาภิบาลหน่วยบริหาร จัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ

โดย

ดร.เดชรัต สุขกำเนิด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คุณรุ่งทิพย์ สุขกำเนิด มูลนิธินโยบายสุขภาพ

โครงการนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

แผนงานวิจัยและพัฒนาธรรมาภิบาลในระบบสุขภาพ

31 มีนาคม 2555

คำนำและคำแนะนำการใช้เอกสาร

เอกสาร “คู่มือแนวทางการปฏิบัติการธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ” เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ประเมินใช้เป็นแนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ (สวรส.และเครือข่าย) ขณะเดียวกัน แนวทางดังกล่าวยังสามารถที่จะช่วยให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเอง ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความชัดเจน โปร่งใส มีคุณภาพ มีส่วนร่วม และมีความถูกต้องเป็นธรรม หรือเป็นการทำงานภายใต้ความมีธรรมาภิบาล

ผู้จัดทำคู่มือแนวทางการประเมินธรรมาภิบาลในครั้งนี้ได้มุ่งหวังที่จะให้มีการนำการประเมินธรรมาภิบาลนี้ไปใช้เพื่อให้รางวัลหรือลงโทษหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หรือทำการเปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานด้วยกัน แต่หวังว่าแนวทางการประเมินธรรมาภิบาลจะได้สร้างให้เกิด “วงจรการเรียนรู้” ที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมเรียนรู้ความสำเร็จและความล้มเหลวในการพัฒนาระบบธรรมาภิบาล โดยที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและผู้สนับสนุนจะต้องมีความมุ่งมั่นในการปรับปรุงธรรมาภิบาลดังกล่าวเพื่อให้เกิดวงจรการเรียนรู้อย่างแท้จริง และนำไปสู่ความจุดหมายหรือผลลัพธ์ของการมีหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ นั่นคือ การหลอมรวมพันธกิจการวิจัยให้เป็นเนื้อเดียวกับกระบวนการนโยบายระบบสุขภาพ เพื่อให้เกิดวงจรการสร้างและใช้ความรู้จากงานวิจัย สานเป็นพลังขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพ

ในการจัดทำคู่มือเล่มนี้ ผู้จัดทำได้หวังให้มีเพียงผู้ประเมินเท่านั้นที่ได้ใช้เอกสารนี้ แต่ยังคงคาดหวังให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเองได้ใช้ ทั้งเพื่อการประเมินการทำงานด้วยตนเองในหลักการธรรมาภิบาลในทุกหลัก หรือเริ่มทำเพียงบางส่วนเพื่อพัฒนาต่อไปอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต รวมถึงมิได้คาดหวังให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยใช้ปรับปรุงการทำงานเฉพาะหน่วยงานตนเองโดดๆ แต่ยังมุ่งหวังให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สวรส. ผู้ให้ทุนอื่นที่เกี่ยวข้อง และหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมผลักดันและพัฒนามาตรฐานการมีธรรมาภิบาลในบางประเด็น/บางเรื่องร่วมกันด้วย

มีอะไรในเล่ม

สำหรับ “คู่มือแนวทางการปฏิบัติการธรรมาภิบาล” เล่มนี้ ประกอบไปด้วย 7 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 หลักการและเหตุผล ในบทนี้จะกล่าวถึงที่มาที่ไปของการจัดทำเอกสารเล่มนี้

บทที่ 2 การทบทวนองค์ความรู้เรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล ในบทนี้จะเป็นการทบทวนองค์ความรู้ ถึงความหมายและจุดมุ่งหมายของธรรมาภิบาลจากแหล่งต่างๆ ตลอดจนประสบการณ์ความล้มเหลวของการทำธรรมาภิบาลทั้งในและต่างประเทศเพื่อใช้เป็นบทเรียนต่อไป

บทที่ 3 แนวทางการพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาล เป็นการสรุปถึงหลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้กับขั้นตอนต่างๆของการบริหารจัดการงานวิจัยทำให้ได้ตัวชี้วัดทั้งหมด 30 ตัวชี้วัด

บทที่ 4 หลักการธรรมาภิบาล ในบทนี้ได้มีการขยายความความหมายและความสำคัญของหลักการธรรมาภิบาลต่างๆที่นำมาใช้กับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

บทที่ 5 ขั้นตอนการบริหารจัดการงานวิจัย ในบทนี้ได้มีการขยายความให้เห็นถึงขั้นตอนต่างๆของการบริหารจัดการงานวิจัย ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการบริหารจัดการงานวิจัยแบบครบถ้วน ซึ่งบางหน่วยงานอาจไม่มีบางขั้นตอนก็ไม่ผิดอะไร ทั้งนี้ขึ้นกับวิธีการจัดการและงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน

บทที่ 6 แนวทางการประเมินธรรมาภิบาล บทนี้ได้ขยายความถึงตัวชี้วัดทั้ง 30 ตัวชี้วัดว่า แต่ละตัวชี้วัดมีความสำคัญอย่างไร ในการประเมินจะต้องพิจารณาอย่างไร จะทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด หลักฐานประกอบการประเมินที่ต้องใช้คืออะไร รวมถึงได้แสดงแบบประเมินคุณภาพและตารางผลการประเมิน

บทที่ 7 ภาพรวมดัชนีชี้วัดและผลการประเมิน บทนี้จะแสดงถึงหลักการในการประเมินตัวชี้วัดแต่ละตัว และตัวอย่างการบันทึกความเห็นต่าง ๆลงในตารางผลการประเมิน และการคิดคะแนนของตัวชี้วัดต่างๆ เพื่อนำไปคำนวณหาค่าดัชนีธรรมาภิบาลแต่ละตัว และดัชนีการบริหารจัดการงานวิจัยแต่ละขั้นตอน พร้อมทั้งนำเสนอตัวอย่างการประเมินและสรุปผลการประเมินในภาพรวม

สุดท้าย คณะผู้จัดทำคู่มือเล่มนี้ต้องขอขอบคุณสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขที่ได้แสดงความมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการองค์กรและควมมีธรรมาภิบาลขององค์กรและหน่วยงานในเครือสถาบันให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาธรรมาภิบาลของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น และขอขอบคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยทั้ง 5 หน่วยงาน คือ สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ สถาบันสุขภาพวิถีไทย สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย และสถาบันพัฒนาการคุ้มครองการวิจัยในมนุษย์ ที่ได้ให้ข้อมูลต่างๆในการทดสอบและปรับปรุงตัวชี้วัดและดัชนีธรรมาภิบาลในครั้งนี้ รวมถึงขอขอบคุณทีมงานของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขที่ร่วมรับฟัง ให้ข้อเสนอ และอำนวยความสะดวกในการทำโครงการนี้

คณะนักวิจัย

31 มีนาคม 2555

หน้า	สารบัญ
	คำนำและคำแนะนำการใช้เอกสาร
3	บทที่ 1 หลักการและเหตุผล
4	บทที่ 2 การทบทวนองค์ความรู้เรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาลสำหรับสถาบันวิจัยระบบ สาธารณสุขและเครือข่าย
	1. ที่มาและความหมายของธรรมาภิบาล (Good Governance)
	2. องค์ประกอบของธรรมาภิบาล (Good Governance)
	3. ธรรมาภิบาลการวิจัย (Research Governance)
	4. ประสพการณ์ของธรรมาภิบาลการวิจัยในระบบสุขภาพ
24	บทที่ 3 แนวทางการพัฒนาตัวชี้วัด
25	บทที่ 4 หลักการธรรมาภิบาล
	หลักนิติรัฐ (Rule of Law)
	หลักความโปร่งใส (Transparency)
	หลักความคุ้มค่า (Worthiness)
	หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
	หลักคุณภาพ (Quality)
	หลักความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability)
33	บทที่ 5 ขั้นตอนการบริหารจัดการงานวิจัย
	ขั้นตอนกำหนดนโยบาย
	ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย
	ขั้นตอนการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
	ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย
38	บทที่ 6 แนวทางการประเมินธรรมาภิบาล
	1.1 หลักนิติรัฐในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย
	1.2 หลักความโปร่งใสในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย
	1.3 หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย

หน้า	สารบัญ (ต่อ)
	1.4 หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย
	1.5 หลักคุณภาพในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย
	1.6 หลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย
67	2.1 หลักนิติรัฐในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย
	2.2 หลักความโปร่งใสในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย
	2.3 หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย
	2.4 หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย
	2.5 หลักคุณภาพในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย
	2.6 หลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย
93	3.1 หลักนิติรัฐในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร
	3.2 หลักความโปร่งใสในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร
	3.3 หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร
	3.4 หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร
	3.5 หลักคุณภาพในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร
	3.6 หลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร
119	4.1 หลักนิติรัฐในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
	4.2 หลักความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
	4.3 หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
	4.4 หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
	4.5 หลักคุณภาพในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
	4.6 หลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
143	5.1 หลักนิติรัฐในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย
	5.2 หลักความโปร่งใสในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย
	5.3 หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย
	5.4 หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย
	5.5 หลักคุณภาพในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย
	5.6 หลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย
167	บทที่ 7 ภาพรวมตัวชี้วัดและการประเมินผล
185	เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) มีแนวทางการพัฒนาหลักประการหนึ่งที่มุ่งสร้างภาคราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล เน้นการอำนวยความสะดวกแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา โดยพัฒนาระบบราชการและข้าราชการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ โดยพัฒนาระบบประเมินผลการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในส่วนราชการ และในระดับบุคคล โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน และนำผลการประเมินไปใช้ประกอบการพิจารณาการจัดสรรรางวัลประจำปีของส่วนราชการ

สวรส.ในฐานะหน่วยงานในกำกับกระทรวงสาธารณสุขที่ต้องการสนับสนุนแผนการดำเนินงานธรรมาภิบาลระดับประเทศ และต้องการให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารจัดการงานวิจัย คือสามารถหลอมพันธกิจของการวิจัยให้เป็นเนื้อเดียวกับกระบวนการนโยบายระบบสุขภาพ เพื่อให้เกิดวงจรการสร้างและใช้ความรู้จากงานวิจัยสานต่อเป็นพลังขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพ จึงสนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ โดยเริ่มจากการทบทวนองค์ความรู้และพัฒนาตัวชี้วัดที่เหมาะสม จากนั้นได้มีการทดสอบตัวชี้วัดกับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขในช่วงเวลาที่ผ่านมา

การดำเนินโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและเครือข่าย เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานบริหารจัดการงานวิจัยมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการสร้างเครื่องมือในการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่ความยั่งยืน และก้าวไกล

ด้วยความสำคัญดังกล่าวข้างต้น สวรส.จึงเล็งเห็นว่าควรต้องมีการพัฒนาและทดลองนำดัชนีดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานลูกหรือเครือข่าย เพื่อเป็นการปรับปรุงความชัดเจนของดัชนีที่ใช้และยังสามารถนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของเครือข่ายและ สวรส.เองต่อไป

และเพื่อให้ สวรส.และหน่วยงานลูกหรือเครือข่าย สามารถนำแนวทางการประเมินธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ได้เอง ทาง สวรส.จึงดำริให้มีการจัดทำ “คู่มือแนวทางการปฏิบัติการธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ” (Guidelines) ขึ้น โดยมีรายละเอียดทั้งหลักการแนวคิด และแนวทางการประเมินธรรมาภิบาล ดังในเล่ม

บทที่ 2 การทบทวนองค์ความรู้เรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล

สำหรับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและเครือข่าย

ภายใต้ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) มีแนวทางการพัฒนาหลักประการหนึ่งที่มุ่งสร้างภาคราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล เน้นการอำนวยความสะดวกแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา โดยพัฒนาระบบราชการและข้าราชการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ และพัฒนาระบบประเมินผลการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ทั้งในระดับของส่วนราชการและในระดับบุคคล

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขจึงจัดให้มีการดำเนินโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย เพื่อสนับสนุนการสร้างระบบธรรมาภิบาลในระบบการวิจัยสุขภาพ โดยการดำเนินโครงการดังกล่าวจะเริ่มต้นด้วยการทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกรอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของระบบวิจัยสุขภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลการวิจัยในระบบสุขภาพของประเทศไทยต่อไป

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกรอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของระบบวิจัยสุขภาพ อันเป็นการดำเนินการในขั้นตอนแรกของการดำเนินโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย โดยจะเริ่มต้นจากการนำเสนอที่มาและความหมายของธรรมาภิบาล ต่อจากนั้นจะเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาล ก่อนที่จะนำเสนอประเด็นเข้าสู่กรอบธรรมาภิบาลการวิจัยและประสบการณ์ในการใช้กรอบธรรมาภิบาลการวิจัยในระบบสุขภาพในประเทศต่างๆ และในส่วนสุดท้ายจะเป็นข้อเสนอแนะในเรื่องการใช้ธรรมาภิบาลการวิจัยในเชิงประจักษ์ เพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

1. ที่มาและความหมายของธรรมาภิบาล (Good Governance)

ธรรมาภิบาลมาจากคำว่า “ธรรมะ (Good) + อภิบาล (Governance)” หรือ การอภิบาลที่ดีและเป็นธรรม แต่เนื่องจากคำว่า “อภิบาล” เป็นคำที่มีการใช้กันไม่มากนักในสังคมไทย คำว่า “อภิบาล” จึงยังเป็นคำที่มีความเข้าใจร่วมกันไม่มากนัก ดังนั้น เราจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับคำว่า “อภิบาล” เป็นลำดับแรก

คำว่า “อภิบาล” หรือ Governance มาจากรากศัพท์ภาษาละตินแปลว่า “steering” หรือการควบคุมกำกับทิศทาง (Governance, Wikipedia, 2008) โดยหากเปรียบเทียบกับคำว่า “Government” หรือรัฐบาลรากศัพท์ทั้งสองคำนี้จะแตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ

- ☞ คำว่า **Government** จะเน้นที่ใช้อำนาจในการขับเคลื่อน (หรือ driving) โดยยึดในอำนาจหน้าที่หรืออำนาจที่เหนือกว่าในการบัญชาการ (หรือเน้นที่ power over)
- ☞ ส่วนคำว่า **Governance** จะเน้นที่ใช้อำนาจร่วมกันในการกำกับทิศทาง การตัดสินใจหรือดำเนินการ (หรือ steering) โดยยึดหลักการใช้อำนาจร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง (หรือเน้นที่ power to)

UNESCAP (2008) ได้ให้ความหมายคำว่า ภิบาล (Governance) ไว้ว่า

“ภิบาล หมายถึง กระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการภายหลังการตัดสินใจ ทั้งการปฏิบัติและการไม่ปฏิบัติ”

ดังนั้น การวิเคราะห์ระบบการภิบาลจึงเป็นการวิเคราะห์ที่เน้นบทบาทของผู้ปฏิบัติการและโครงสร้างทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อันเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการภายหลังการตัดสินใจ (UNESCAP, 2008)

เมื่อเป็นเช่นนี้ คำว่า ธรรมภิบาล (Good Governance) จึงหมายถึง “กระบวนการที่ดีและเป็นธรรม ซึ่งองค์กรต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคประชาสังคม ในการกำหนดทิศทางของตนเอง” ซึ่งภายใต้ความหมายเช่นนี้ McDonald (2001) จึงเห็นว่า ธรรมภิบาลจึงน่าจะมียุทธศาสตร์ที่เป็น “กระบวนการที่จะแปรเปลี่ยนความตั้งใจอันดีงามร่วมกัน (collective moral intentions) ไปสู่การปฏิบัติการทางสถาบันที่มีประสิทธิผลและมีความพร้อมรับผิดชอบ (effective and accountable institutional actions)”

2. องค์ประกอบของธรรมภิบาล (Good Governance)

สืบเนื่องจากความหมายของธรรมภิบาลที่ McDonald (2001) ได้ระบุว่าเป็นกระบวนการที่จะแปรเปลี่ยนความตั้งใจอันดีงามร่วมกัน ไปสู่การปฏิบัติการทางสถาบันที่มีประสิทธิผลและมีความพร้อมรับผิดชอบ ดังนั้น McDonald (2001) จึงเสนอว่า ธรรมภิบาลจะต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินการ 2 ส่วนคือ

- ๑ ความตั้งใจอันดีงามร่วมกัน (collective moral intentions) กล่าวคือ อะไรคือสิ่งที่องค์กรนั้นตั้งใจ และทำไมถึงตั้งใจที่จะทำสิ่งเหล่านั้น และ
- ๒ การปฏิบัติการทางสถาบันที่มีประสิทธิผลและมีความพร้อมรับผิดชอบ (effective and accountable institutional actions) โดยจะต้องค้นหาและพัฒนากระบวนการที่เหมาะสมในการดำเนินการ และการเข้าใจถึงอุปสรรคในการดำเนินการ

ขณะเดียวกัน ทาง UNESCAP (2008) ก็ได้ระบุถึงองค์ประกอบของธรรมภิบาลไว้เป็น 8 ประการ (ตามภาพหน้าถัดไป) กล่าวคือ

องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

- ❖ **การมีส่วนร่วม (Participation)** โดยการมีส่วนร่วมควรเป็นไปทั้งในลักษณะของการมีส่วนร่วมโดยตรง และการมีส่วนร่วมผ่านสถาบัน องค์กร หรือตัวแทนที่ชอบธรรม เนื่องจากระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนยังไม่สามารถนำเสียงของผู้ด้อยโอกาสเข้าสู่อำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมที่ดีจะเกิดขึ้นได้ต้องมีทั้งการให้ข้อมูล ระบบการจัดการที่เอื้ออำนวย และการเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม
- ❖ **การปฏิบัติตามกฎหมาย (Follow the rule of the law)** ธรรมาภิบาลจำเป็นต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายและระบบยุติธรรมที่เคารพสิทธิของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเสียงส่วนน้อยในสังคม เพื่อเป็นหลักประกันว่า การตัดสินใจต่างๆ จะเป็นไปโดยธรรม
- ❖ **ความโปร่งใส (Transparency)** ความโปร่งใสหมายถึง ก) การตัดสินใจนั้นเป็นไปตามกฎกติกาที่ระบุไว้ และ ข) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจดังกล่าวต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ทั้งในแง่ของเนื้อหา ในแง่ระยะเวลา และในแง่ของรูปแบบและสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่
- ❖ **การตอบสนองที่เหมาะสม (Responsiveness)** ภายใต้หลักธรรมาภิบาล ผู้ที่ดำเนินการและกระบวนการที่ใช้ในการดำเนินการจะต้องสามารถตอบสนองต่อผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ภายในช่วงเวลาที่เหมาะสม
- ❖ **การสร้างฉันทามติร่วมกัน (Consensus-oriented)** เนื่องจากภาคส่วนต่างๆ ในสังคมมักมีมุมมองที่แตกต่างกัน ระบบธรรมาภิบาลจึงควรทำหน้าที่เป็น “สื่อกลาง” ในการให้มีการแลกเปลี่ยนมุมมอง ผลประโยชน์ และผลกระทบที่แตกต่างกัน ได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรอง

และสะท้อนคิดเพื่อให้เกิดฉันทามติหรือความเข้าใจร่วมกันในสังคม ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการวิเคราะห์และเข้าใจในพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเงื่อนไขทางสังคมและสถาบันที่แวดล้อมอยู่นั่นเอง

❖ **ความเสมอภาคและการเปิดโอกาสให้กับทุกภาคส่วน (Equity and Inclusiveness)**

ความผาสุกของสังคมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อทุกคนในสังคม โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสในสังคม สามารถมีหลักประกันว่าตนเองจะไม่ถูกกีดกันออกจากสังคม และสามารถมีบทบาทอย่างเท่าเทียมในกระบวนการตัดสินใจที่จะมีผลกระทบต่อตนเอง

❖ **ความพร้อมรับผิด (Accountability)**

ความพร้อมรับผิดเป็นกุญแจสำคัญของระบบธรรมาภิบาลทุกระบบ ทุกองค์กรไม่ว่าภาครัฐ ภาคประชาสังคม หรือภาคเอกชน ล้วนแต่ต้องมีความพร้อมรับผิดต่อสาธารณะและผู้เกี่ยวข้อง (เช่น รัฐสภา คณะกรรมการบริหาร หรือผู้ถือหุ้น เป็นต้น) ทั้งสิ้น ซึ่งระบบความพร้อมรับผิด (ซึ่งระบุใครจะพร้อมรับผิดต่อใคร) ล้วนแตกต่างกันไปตามกระบวนการตัดสินใจที่เกิดขึ้น แต่โดยหลักการแล้ว ทุกองค์กรควรมีความพร้อมรับผิดต่อผู้ที่ได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการตัดสินใจขององค์กร ซึ่งระบบความพร้อมรับผิดจะไม่สามารถเกิดผลในทางปฏิบัติได้หากปราศจากความโปร่งใสและระบบกฎหมายที่เป็นธรรม

❖ **ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency)**

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า ระบบธรรมาภิบาลต้องการนำไปสู่ “ผลลัพธ์” ตามความตั้งใจอันดีงามร่วมกัน ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงมีความสำคัญมาก ในการแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นและทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งในกรณีนี้รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์วัฒนธรรมจากการตัดสินใจนั้นด้วย

ดร.อมรา พงศาพิชญ์ (2541 อ้างในถวิลวดี บุรีกุลและวิศิษฎ์ ชัชวาทิพากร, 2549; หน้า 14) ได้อธิบายความหมายของธรรมนูญและธรรมนูญ โดยแยกเป็นความหมายระดับนามธรรมและรูปธรรม ความหมายของธรรมนูญและธรรมนูญในระดับนามธรรม หมายถึง การดูแลผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยสมาชิกของสังคมนั้นมีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน ส่วนความหมายในระดับรูปธรรม คือ การกำหนดเกณฑ์หรือกติกาเพื่อให้สมาชิกในสังคมนั้นๆ สามารถตรวจสอบดูแลผลประโยชน์ของส่วนรวมได้ ตัวอย่างของกฎเกณฑ์คือ ความโปร่งใสในการทำงาน ความเสมอภาคในการกระจายผลประโยชน์ ความยุติธรรม ฯลฯ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 (ปัจจุบันได้ยกเลิกไปแล้ว) (อ้างในถวิลวดี บุรีกุลและวิศิษฎ์ ชัชวาทิพากร, 2549; หน้า 12-13) มุ่งเน้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินงานตามภาระหน้าที่โดยยึดหลักการพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความพร้อมรับผิด และหลักความคุ้มค่า

หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต จนเป็นนิสัยประจำชาติ

หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส

หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตนเอง

หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

แต่ละหลักสามารถจำแนกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาครัฐและระดับองค์กร ซึ่งแต่ละระดับมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน กล่าวคือ องค์กรที่มีการบริหารจัดการที่ดีที่จะสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดีของระดับภาครัฐ และระดับประเทศต่อไป ในทางกลับกัน การกำหนดบทบาทในระดับประเทศจะมีผลต่อบทบาทภารกิจและการบริหารจัดการของระดับภาครัฐและระดับองค์กรด้วย

3. ธรรมาภิบาลการวิจัย (Research Governance)

ธรรมาภิบาลการวิจัย เป็นการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการงานวิจัย โดย Walsh, McNiel and Breen (2005) ได้ให้คำนิยามของธรรมาภิบาลการวิจัยไว้ว่า

“ธรรมาภิบาลการวิจัยหมายถึง กรอบที่สถาบันจะได้แสดงความพร้อมรับผิดชอบ (accountable) ต่อคุณภาพของการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ความเหมาะสมทางจริยธรรม และความปลอดภัยในกระบวนการวิจัยที่ตนดำเนินการ”

ดังนั้น ธรรมาภิบาลการวิจัยจึงถือเป็นระบบที่ใช้ในการกำหนดมาตรฐานของงานวิจัย และการติดตามและประเมินผลการวิจัย ซึ่งใช้ในการดำเนินการของผู้วิจัยทุกฝ่าย

ความสำคัญของการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัย เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการด้วยกัน (McDonald, 2001) คือ

- ๑. การส่งเสริมการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
- ๒. การเคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัย
- ๓. การธำรงรักษาความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนของผู้ปฏิบัติการวิจัยโดยภาพรวม

เนื่องจากตามนิยามของ McDonald (2001) ธรรมาภิบาลเป็นกระบวนการที่จะแปรเปลี่ยนความตั้งใจอันดีงามร่วมกัน ไปสู่การปฏิบัติทางสถาบันที่มีประสิทธิภาพและมีความพร้อมรับผิดชอบ ดังนั้น การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัยจะสำเร็จได้จึงต้องเกี่ยวข้องกับทั้งการออกแบบทางสถาบันที่เหมาะสม (Appropriate Institutional Design) และผลการปฏิบัติที่เหมาะสม (Effective Institutional Actions) การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัยจึงต้องคำนึงถึงทั้งบรรทัดฐานทางนามธรรม (เช่น สิทธิและความรับผิดชอบ)

และบทบาทความสัมพันธ์ที่เป็นรูปธรรมขององค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ดังตัวอย่างที่แสดงในตารางถัดไป

เนื่องจาก การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลนั้นเน้นถึงประสิทธิผลในการปฏิบัติเป็นอย่างมาก หัวใจของธรรมาภิบาลจึงเป็นการหาทางออกที่ “เหมาะสม” และเป็นทางออกที่พอดี ไม่ขาดไม่เกิน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงคุณธรรมที่กำหนดไว้ร่วมกัน การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัยจึงจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับความเป็นจริงในทางปฏิบัติ แม้ว่า ธรรมาภิบาลเกี่ยวข้องกับ “การกำกับดูแล” แต่มิใช่เป็นการกำกับดูแลเพื่อประโยชน์ของการกำกับดูแลเอง แต่เป็นไปเพื่อนำไปสู่ความตั้งใจอันดีร่วมกัน ดังนั้น ประเด็นที่สำคัญของธรรมาภิบาลคือ การสร้างความไว้วางใจระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ (McDonald, 2001)

ตารางที่ 2.1 บทบาทของฝ่ายต่างๆ ในธรรมาภิบาลการวิจัย

บทบาท	ความรับผิดชอบ
ผู้สนับสนุน	ความเพียงพอของทรัพยากรการวิจัย และการออกแบบแนวทางหลักในการวิจัย
ผู้ให้ทุน	การสนับสนุนทุนในการวิจัย
สถาบันวิจัย	ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในการดำเนินการวิจัย
ผู้วิจัยหลัก	ความรับผิดชอบโดยตรงต่อการออกแบบและการดำเนินการวิจัยของตนเอง
ผู้ปฏิบัติงาน	สนับสนุนการดำเนินการของผู้วิจัยหลักและการกำกับดูแลทางการเงิน
นักวิจัย	ปฏิบัติการวิจัยและรายงานต่อผู้วิจัยหลัก
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการธรรมาภิบาล แม้จะมีได้มีความรับผิดชอบโดยตรงก็ตาม

ที่มา: Walsh, McNiel and Breen, 2005

4. ประสพการณ์ของธรรมาภิบาลการวิจัยในระบบสุขภาพ

เนื่องจากบริบทของการวิจัยสุขภาพในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และมีความซับซ้อนมากขึ้น การจัดการงานวิจัยจึงต้องเกี่ยวพันกับฝ่ายต่างๆ และมีมิติต่างๆ จำนวนมาก ดังนั้น การจัดการงานวิจัยจึงควรเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อเคารพสิทธิของฝ่ายต่างๆ ในกระบวนการวิจัย

McDonald (2001) ได้สรุปว่า บริบทการวิจัยสุขภาพในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกัน 4 ลักษณะที่สำคัญคือ

- ๑ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว
- ๒ รูปแบบการวิจัยเป็นแบบสหวิทยาการมากขึ้น
- ๓ การขยายตัวทางการค้าและการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน

- ๑ โลกาวัดน์และการปรับระบบให้เข้าหากัน รวมถึงการสร้างและปรับปรุงระบบมาตรฐานต่างๆ และการนำระบบธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ด้วย

ซึ่งบริบทการวิจัยสุขภาพแต่ละด้าน ไม่ว่าจะเป็นการขยายตัวทางการค้าและการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน หรือโลกาวัดน์และการปรับระบบให้เข้าหากัน หรือลักษณะอื่นๆ ล้วนแต่ทำให้เกิดความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัยในระบบสุขภาพทั้งสิ้น

สืบเนื่องจากความจำเป็นในการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัยดังกล่าว ปัจจุบันประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ ได้ให้ความสำคัญกับระบบธรรมาภิบาลการวิจัยเป็นอย่างมาก โดยมีการกำหนดกรอบธรรมาภิบาลการวิจัย และการจัดตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบเพื่อกำกับดูแลการวิจัยให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ดังสรุปไว้ในตารางและในกรอบด้านล่าง ได้แสดงให้เห็นตัวอย่างกรอบธรรมาภิบาลการวิจัยของ Alfred Hospital ประเทศออสเตรเลีย

ตาราง 2.2 ตัวอย่างประเทศที่มีการพัฒนาธรรมาภิบาลการวิจัยในระบบสุขภาพ

ประเภท	กรอบหรือองค์กรที่รับผิดชอบ	เอกสารอ้างอิง เพื่อค้นคว้าเพิ่มเติม
สหราชอาณาจักร	Research Governance Framework (2001)	Howarth and Knefsey, 2005
ออสเตรเลีย	Human Research Ethics Committee (HREC)	Walsh, McNiel and Breen, 2005
แคนาดา	Research Ethics Board (REB)	McDonald, 2001

จากการทบทวนประสบการณ์ของการประยุกต์ใช้กรอบธรรมาภิบาลการวิจัยในประเทศต่างๆ ข้างต้น พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในระบบการวิจัยสุขภาพส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัย ดังนั้น จึงสนับสนุนการพัฒนากรอบธรรมาภิบาลการวิจัยดังกล่าว (Howarth and Knefsey, 2005 และ Walsh, McNiel and Breen, 2005)

อย่างไรก็ดี จากการทบทวนประสบการณ์ดังกล่าวก็ค้นพบปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการด้วยกัน อาทิ

- ◆ ภาระงานของคณะกรรมการฯ (ที่กำกับดูแลธรรมาภิบาล) หนักมาก เนื่องจากมีงานวิจัยจำนวนมาก และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินการดังกล่าวยังไม่พอเพียง
- ◆ ในบางกรณี คณะกรรมการฯ ก็ได้มีการก้าวล่วงมาให้ความเห็นในแนวทางการวิจัย ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมีความโน้มเอียงไปทางการวิจัยทางการแพทย์และเชิงปริมาณ ทำให้การวิจัยทางสังคมศาสตร์ และการวิจัยเชิงคุณภาพมิได้รับความสนใจเท่าที่ควร

- ◆ ในหลายกรณี การพัฒนากรอบบรรณานุกรมการวิจัย ยังเป็นไปในลักษณะของกรอบนโยบาย ซึ่งขาดแนวทางที่ชัดเจนในระดับปฏิบัติการ (หรือขาด Operational Guidelines) ทำให้ไม่สามารถประยุกต์ใช้กรอบดังกล่าวได้อย่างจริงจัง
- ◆ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การถูกแปลงให้เป็นระบบราชการ (**Bureaucratization of research**) หรือการใช้กรอบบรรณานุกรมการวิจัยกลายเป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนต่างๆ ที่ต้องขออนุมัติในกระบวนการวิจัย ทำให้กลายเป็นความล่าช้าในการดำเนินการวิจัย
- ◆ ปัญหาประการสุดท้าย คือ การขาดระบบการติดตามและกำกับดูแลที่เพียงพอที่จะช่วยติดตาม และชี้ได้อย่างทันท่วงทีว่าระบบบรรณานุกรมที่พัฒนาขึ้นมาเป็นระบบบรรณานุกรมที่ดี และเพียงพอหรือไม่ รวมถึงเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงให้เป็นระบบบรรณานุกรมที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพให้มากที่สุด

กรอบที่ 1 องค์ประกอบของกรอบธรรมาภิบาลการวิจัย

ตัวอย่างกรอบธรรมาภิบาลการวิจัยของ Alfred Hospital, Melbourne (อ้างโดย Walsh, McNiel and Breen, 2005)

๑ การประเมินข้อเสนอโครงการวิจัย

- ◆ การพิจารณาข้อเสนอโครงการ โดยผู้เชี่ยวชาญอย่างเหมาะสม
- ◆ การใช้เวลาในการประเมินที่เหมาะสม
- ◆ กระบวนการประเมินที่ชัดเจนและระบุเป็นลายลักษณ์อักษร
- ◆ การพิจารณาความขัดแย้งของผลประโยชน์
- ◆ การสื่อสารและการอุทธรณ์ที่เหมาะสม
- ◆ ความตระหนักถึงความเสี่ยงสำคัญของโครงการ

๒ ข้อกำหนดทางกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ

- ◆ การพิจารณาถึงข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ◆ การปกป้องข้อมูลความลับส่วนบุคคล

๓ การประกันความเสียหาย

- ◆ ความครอบคลุมในการประกันความเสียหาย
- ◆ การสื่อสารถึงขีดจำกัดของการประกันความเสียหาย

๔ ความพร้อมรับมือทางการเงิน

- ◆ การจัดการทางการเงินมีความโปร่งใสและเหมาะสม

๕ ความน่าเชื่อถือ

- ◆ โครงการดำเนินการโดยนักวิจัยและแนวทางวิจัยที่น่าเชื่อถือ
- ◆ การจัดสรรเวลาและทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสม
- ◆ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลและจริยธรรมในการวิจัย

๖ ทรัพย์สินทางปัญญา

- ◆ การกำหนดถึงการแบ่งสรรทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเหมาะสม

๗ การติดตาม

- ◆ การติดตามว่าการดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างเหมาะสม
- ◆ การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามข้อกำหนดทางจริยธรรม
- ◆ การจัดทำแนวทางที่ดีในการปฏิบัติการวิจัย
- ◆ กระบวนการติดตามในการดำเนินงานวิจัยมีผลลัพธ์ที่ผิดปกติ

๘ การเปิดเผยข้อมูล

- ◆ การเปิดเผยข้อมูลในช่วงเวลาและรูปแบบที่เหมาะสม
- ◆ การเปิดเผยข้อมูลแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ดังนั้น McDonald (2001) จึงได้เน้นย้ำไว้อย่างชัดเจนว่า สิ่งที่เราควรระวังในการพัฒนาระบบบรรณาธิการการวิจัยสำหรับระบบสุขภาพคือ **การลดทอนความซับซ้อนโดยกระบวนการราชการ (หรือ Bureaucratic Reductionism)** กล่าวคือ การแปลงความซับซ้อนทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรมของระบบบรรณาธิการการวิจัยให้มาอยู่ในรูปของแบบฟอร์มการตัดสินใจที่มักมีการใช้กันในระบบราชการ ตัวอย่างเช่น การออกแบบฟอร์มการอนุมัติการวิจัยใหม่ หรือการสร้างตัวชี้วัดบรรณาธิการ หรือการสร้างกระบวนการอนุมัติใหม่ โดยเชื่อว่าแบบฟอร์ม หรือตัวชี้วัด หรือกระบวนการอนุมัติใหม่เหล่านี้ จะเป็นตัวแทนในการทำให้เกิดบรรณาธิการการวิจัยได้ ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริง ระบบบรรณาธิการการวิจัยล้วนมีผู้เกี่ยวข้องมากมาย มีความซับซ้อนในหลายมิติ และมีความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา

ทั้งนี้ ปัญหาลักษณะเช่นนี้ก็เกิดขึ้นหลายครั้งในประเทศไทย และก็อาจเกิดขึ้นในกรณีของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น จึงควรเตรียมการป้องกันมิให้เกิดการลดทอนมิติและความสำคัญของระบบบรรณาธิการลงมาเหลือเพียงแค่ขั้นตอนหรือแบบฟอร์มการอนุมัติการวิจัยแบบใหม่เท่านั้นเอง เพราะการลดทอนดังกล่าวจะทำให้ระบบบรรณาธิการการวิจัยไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาระบบบรรณาธิการได้

5. บรรณาธิการการวิจัยในเชิงประจักษ์ (Evidence-based Research Governance)

เพื่อป้องกันปัญหาการลดทอนมิติความสำคัญของบรรณาธิการ รวมถึงการลดความยุ่งยากซับซ้อนในกระบวนการบรรณาธิการการวิจัย McDonald (2001) จึงเสนอให้มองระบบบรรณาธิการการวิจัยในฐานะ “วงจรการเรียนรู้” ที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมเรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลวในการพัฒนาระบบบรรณาธิการ โดยวงจรการเรียนรู้ดังกล่าวต้องตั้งอยู่บนฐานของการใช้ข้อมูลหลักฐาน หรือที่เรียกว่าเป็น Evidence-based Research Governance โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาเรื่องผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งก่อนและหลังที่มีการประยุกต์ใช้ระบบบรรณาธิการดังกล่าว ขณะเดียวกัน สถาบันวิจัยและผู้สนับสนุนต้องแสดงให้เห็นความมุ่งมั่นในการปรับปรุงบรรณาธิการการวิจัย โดยอาศัยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในวงจรการเรียนรู้ในการปรับปรุงระบบบรรณาธิการการวิจัยอย่างจริงจัง ทั้งนี้ McDonald ได้ย้ำอีกครั้งว่า

“...ความล้มเหลวในการสร้างวงจรการเรียนรู้ก็จะนำไปสู่ความล้มเหลวของบรรณาธิการอันเป็นหลักของสถาบัน...”

ดังนั้น การที่สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขจะได้พัฒนาระบบบรรณาธิการการวิจัยขึ้นมา ด้วยเจตจำนงที่จะพัฒนาคุณภาพการวิจัย เคารพสิทธิของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ และเสริมสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการวิจัย ซึ่งแม้จะเป็นเจตนาที่ดี แต่จากประสบการณ์ในประเทศอื่นๆ พบว่า ความสำเร็จของการดำเนินการดังกล่าวจึงอยู่ที่การสร้างระบบที่มีความเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ และมีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยข้อมูลหลักฐานที่เกิดขึ้นจริง โดยจะต้องไม่ลดทอนความซับซ้อนและความสำคัญของบรรณาธิการการวิจัย จนเหลือเพียงการสร้างตัวชี้วัดบรรณาธิการ หรือแบบฟอร์มการอนุมัติการวิจัยเท่านั้น

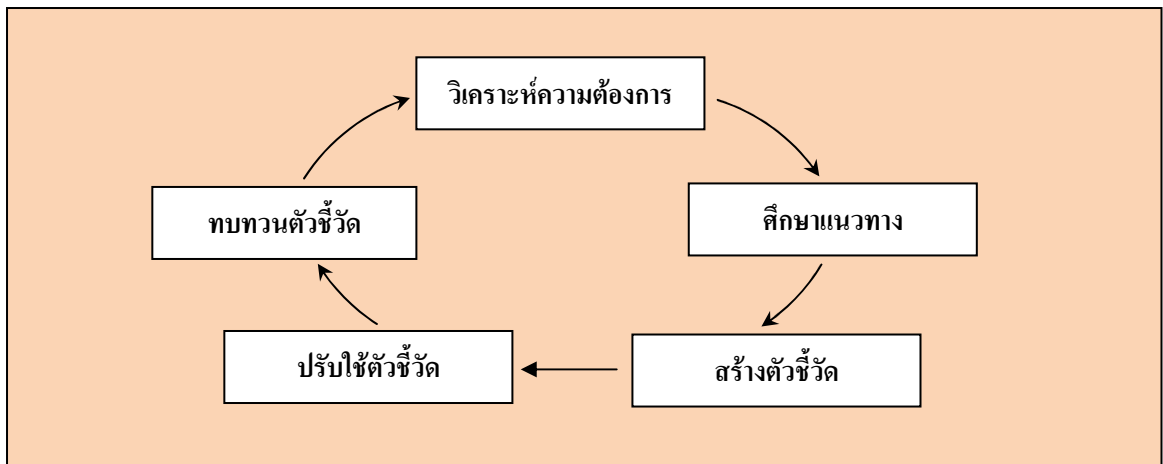
6. การประเมินตัวชี้วัดธรรมาภิบาล

ในการประเมินตัวชี้วัดธรรมาภิบาลนั้น โดยทั่วไปแล้ว เป็นการยากจะบอกได้ว่า ประสิทธิภาพการทำงานของรัฐบาลอยู่ในระดับใด เนื่องจากไม่มีมาตรฐานการวัดที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และเป็นที่ยอมรับ ดังนั้นเมื่อนำหลักธรรมาภิบาลมาจัดกรอบรูปแบบการบริหารจัดการของรัฐ จึงเป็นโอกาสดีที่จะสร้างรูปแบบการประเมินหรือตัวชี้วัดที่มีหลักเกณฑ์ขึ้น และก่อนจะสร้างตัวชี้วัด คณะกรรมการสร้างตัวชี้วัดธรรมาภิบาลควรกำหนดเกณฑ์ในการจัดทำตัวชี้วัด ซึ่งอาจจะพิจารณาหลักเกณฑ์ที่ Knack and Manning, 2000 (อ้างในบุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2550, หน้า 86) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. ต้องมีความเหมาะสมกับลักษณะงานของแต่ละหน่วยงาน
2. ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้ และมีความโปร่งใสในตัวชี้วัดนี้เอง
3. ต้องมีคุณภาพและความแม่นยำของตัวชี้วัดและกรอบตัวชี้วัด
4. ต้องมีข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่ได้มาซึ่งตัวชี้วัด
5. ต้องสามารถระบุผลที่จะได้รับจากตัวชี้วัดได้อย่างชัดเจน

ในกระบวนการการสร้างตัวชี้วัด บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี (2550) เสนอว่าจะต้องมีเป้าหมายในการประเมิน คือ ประเมินอะไร เพื่อวัตถุประสงค์อันใด และควรประเมินอย่างไร ซึ่งอาจจะพิจารณาจากรายการสร้างตัวชี้วัดดังนี้ (แผนภาพถัดไป)

1. วิเคราะห์ความต้องการในการปรับปรุงและพัฒนา – แทนการค้นหาคำตอบขององค์กรและความพยายามในการเสนอทางแก้ปัญหา ให้คณะกรรมการสร้างตัวชี้วัดทำงานร่วมกับหน่วยงานนั้นเพื่อหาความต้องการในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร
2. การศึกษาแนวทางการปรับปรุงองค์กร – ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปรับปรุงโครงการหรือกระบวนการ ในการศึกษาแนวทางการปรับปรุงองค์กร ควรพิจารณาหน่วยงานและกระบวนการที่เกี่ยวข้องในการสร้างความเข้าใจ ภาพรวมและความสัมพันธ์ของนโยบาย (Policy) กระบวนการดำเนินงาน (Procedure) และการปฏิบัติงาน (Practice) ของทั้งองค์กร เพื่อช่วยในการเสนอแนวทางที่มีความเป็นไปได้สูง
3. สร้างตัวชี้วัด - เนื่องจากหน่วยงานมีโครงสร้างที่เรียบง่ายหรือซับซ้อนแตกต่างกันเมื่อมีความจำเป็นต้องสร้างตัวชี้วัดขององค์กรจึงต้องพิจารณาคัดเลือกตัวชี้วัดหลักและตัวชี้วัดย่อยที่มีคำจำกัดความ (Definition) ที่ชัดเจน สามารถอธิบายหลักเกณฑ์ และเหตุผล (Rationale) ของตัวชี้วัดได้ และมีกฎเกณฑ์ (Criteria) ที่ชัดเจนในการสร้างตัวชี้วัดว่าเป็นการวัดในเชิงปริมาณ (Quantity) หรือเชิงคุณภาพ (Quality)
4. นำตัวชี้วัดไปปรับใช้ – ควรต้องมีการทดสอบตัวชี้วัดเพื่อให้แน่ใจในคุณภาพของตัวชี้วัด ว่ามีความหมาย (Meaningful) สามารถวัดได้ในทางปฏิบัติ (Practical) และสามารถสร้างความน่าเชื่อถือ (Reliable) จากผลการประเมิน
5. ทบทวนตัวชี้วัด – หนึ่งในขั้นตอนของการสร้างตัวชี้วัดที่ต้องมีการตรวจสอบความทันสมัยและคงความเป็นไปได้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับหลักเกณฑ์ในการวัดที่เหมาะสมกับเวลา และสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ซึ่งจะช่วยให้เกิดความยั่งยืนของตัวชี้วัด

ภาพที่ 2.2 วงจรการสร้างตัวชี้วัด

7. การจัดการวิจัยระบบสุขภาพในประเทศไทย

ใน พ.ศ.2544 องค์การอนามัยโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบวิจัยสุขภาพขึ้นในรายงาน “Strategies for Health Research systems Development in the South-East Asia Region” สำหรับเป็นแนวทางและกรอบการพัฒนาระบบวิจัยสุขภาพในระดับชาติ เพื่อใช้เป็นฐานความร่วมมือระดับนานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้ระบุบทบาทหน้าที่ (Roles and Foundations) สำคัญของระบบวิจัยสุขภาพในระดับชาติ 5 ประการ (อ้างในสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2547) ประกอบด้วย

๑. **หนึ่ง การประสานนโยบายการวิจัย (Stewardship)** เป็นกระบวนการและกลไกที่แสดงภาวะการนำ (Leadership) ที่สามารถสื่อสารทั้งกลไกนโยบายสุขภาพและชุมชนนักวิจัยสหสาขาให้สามารถร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์สำคัญสำหรับใช้เป็นแนวทางกำหนดแผนงานวิจัยทางสุขภาพ ก่อให้เกิดการผนึกพลังร่วมมือกันแปลงแนวยุทธศาสตร์และความรู้ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อนำไปใช้ในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพอย่างจริงจัง
๒. **สอง การสร้างสมรรถนะ (Capacity Development)** บทบาทสำคัญของระบบวิจัยสุขภาพจะต้องเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยทั้งในด้านระเบียบวิธี เทคนิคการวิจัยในด้านต่างๆ และในด้านการจัดการงานวิจัย เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงนักวิจัยกับผู้ใช้งานวิจัยให้เสริมพลังและทรัพยากรเข้ามาใช้ในกระบวนการวิจัยสุขภาพได้อย่างพอเพียง และช่วยให้ผลงานการวิจัยถูกนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า
๓. **สาม การสร้างความรู้ (Knowledge Generation)** ระบบการวิจัยสุขภาพจะต้องมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ที่เหมาะสมในการใช้งานในแต่ละบริบทของแต่ละประเทศและตอบสนองความต้องการของประชาชนในระดับต่างๆ ได้อย่างทันเหตุการณ์ การสร้างความรู้เหล่านี้ครอบคลุมมิติของการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์และการศึกษาเพื่อสร้างกรอบทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์สุขภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับเงื่อนไขทางสังคมเศรษฐกิจ การเมือง ชีวภาพของแต่ละประเทศ
๔. **สี่ การใช้ประโยชน์ความรู้จากการวิจัย (Knowledge Utilization and Management)** เป็นบทบาทในการประยุกต์ใช้ความรู้จากการวิจัยไปสู่การยกระดับการบริหารจัดการของระบบ

สุขภาพ อันส่งผลให้เกิดสภาวะสุขภาพที่ดีขึ้นและเกิดความเท่าเทียมเป็นธรรมกับประชาชนทุกหมู่เหล่าในอันที่จะดำรงสถานะของสุขภาพได้เต็มตามศักยภาพที่พึงควรจะมี ดังนั้นการปรับเปลี่ยนนโยบายสาธารณะที่กระทบต่อสุขภาพด้วยความรู้จากงานวิจัยจึงควรจะมีการเชื่อมโยงขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

- ๑) **ห้า การระดมทรัพยากร (Resource Mobilization)** เป็นบทบาทสำคัญของระบบวิจัยสุขภาพที่จะต้องรวบรวมทรัพยากรที่จะใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ทรัพยากรมนุษย์ เครื่องมือและเทคโนโลยีในการศึกษาวิจัย ตลอดจนเงินทุนงบประมาณจากแหล่งทุนต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการสนับสนุนการวิจัยสุขภาพให้เกิดความยั่งยืนและสามารถดำเนินการลุล่วงจนสามารถนำผลสัมฤทธิ์จากงานวิจัยมาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

แนวคิดระบบวิจัยสุขภาพในประเทศไทย

กระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพจุดประกายให้เห็นข้อจำกัดของการวิจัยทางสุขภาพในประเทศ และเสนอแนวทางในการจัดวางการวิจัยระบบสุขภาพให้บูรณาการเป็น “สมอง” ของระบบสุขภาพ

คณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ระบบวิจัยสุขภาพของประเทศไทย โดยมีกระบวนการวิจัยทบทวนปัญหาและอุปสรรคของการวิจัยสุขภาพ จนได้ข้อสรุปปัญหาพื้นฐาน 5 ประการ ที่ขวางกั้นมิให้การดำเนินการวิจัยสุขภาพไปสู่การพัฒนาระบบสุขภาพในอุดมการณ์ (อ้างในสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2547) ดังนี้

- ๑) **หนึ่ง ขาดวัฒนธรรมหรือจิตวิญญาณการวิจัย** ระบบสุขภาพยังขาดความตระหนักรู้ว่า การวิจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญอันจะขาดมิได้ องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งมหาวิทยาลัย กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ องค์กรเอกชน สื่อ ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรนโยบายยังไม่เห็นคุณค่า และมีความต้องการที่จะใช้การวิจัยเป็นเครื่องช่วยทำให้ปฏิบัติได้ถูกต้องและได้ผลดี การขาดวัฒนธรรมหรือจิตวิญญาณการวิจัยสุขภาพเป็นรากฐานต้นตอของอุปสรรคอื่นๆ ที่ขัดขวางการวิจัย
- ๒) **สอง ขาดแคลนนักวิจัยที่มีคุณภาพและปริมาณพอเพียง** กระบวนการวิจัยสุขภาพต้องการนักวิจัยที่มีฝีมือและจริยธรรมจำนวนมากและคุณภาพพอเพียงที่จะสร้างพลังทางปัญญา (Critical Mass) จนสามารถรังสรรค์งานวิจัยที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของสังคมไทยได้อย่างต่อเนื่อง ช่วยให้เกิดการพัฒนาระเบียบวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ จนเป็นฐานทางปัญญาของระบบสุขภาพไทย แต่ในปัจจุบันประเทศไทยยังขาดแคลนนักวิจัยสุขภาพสาขาต่างๆ ที่จะมาร่วมทำงานวิชาการเหล่านี้ จึงจำต้องเร่งสร้างนักวิจัยเหล่านี้ขึ้น และสนับสนุนให้สามารถดำรงวิชาชีพการวิจัยได้อย่างยั่งยืน
- ๓) **สาม ขาดความสามารถในการนำผลงานวิจัยไปใช้ในทุกระดับ** หน่วยงานต่างๆ นับตั้งแต่องค์กรนโยบายลงไปจนถึงองค์กรปฏิบัติการประเภทและระดับต่างๆ จำต้องมีสมรรถนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อให้งานที่รับผิดชอบอยู่ดำเนินไปด้วยพื้นฐานที่มั่นคงทางความรู้ ซึ่งสภาพดังกล่าวยังไม่เกิดขึ้นในประเทศไทย การสนับสนุนให้เกิดบูรณาการความรู้เข้าไปในกระบวนการทำงานได้นั้น จะต้องให้ผู้ใช่ผลการวิจัยเข้าร่วมตั้งคำถามงานวิจัย สนับสนุนการวิจัย ร่วมวิจัยในบางกรณี อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะในการนำผลการวิจัยไปย่อยและแต่งให้เหมาะสมกับการใช้งาน ตลอดจนสามารถวิจารณ์ต่อรองให้มีการปรับการวิจัย

เพิ่มเติมให้เหมาะสมกับการใช้งาน การพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวรวมไปถึงองค์กรชุมชน หรือท้องถิ่น ซึ่งจัดเป็นการเพิ่มพลังชุมชน (Empowerment) ด้วย

๑๑ **สี่ ขาดการจัดการงานวิจัยที่ดีในสถาบันต่าง ๆ** การจัดการงานวิจัย (Research Management) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างนักวิจัยอย่างเป็นระบบ และจัดประสานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เกิดคำถามการวิจัยที่ดี การบริหารงานวิจัยให้เกิดการทำงานวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้เป็นงานยาก ในปัจจุบันเกือบจะไม่มีนักจัดการงานวิจัยสุขภาพเลย ไม่ว่าในสถาบันการศึกษา สถาบันการวิจัย กระทรวงต่างๆ จึงเป็นภาระกิจสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนานักจัดการงานวิจัยเป็นการด่วน

๑๒ **ห้า ขาดองค์กรจัดการการวิจัยสุขภาพแห่งชาติ** ที่สามารถแก้ปัญหาทั้ง 4 ประการเบื้องต้น เนื่องจากปัญหาทั้ง 4 ประการเป็นปัญหาใหญ่ และต้องการแก้ไขโดยเร่งด่วน หากจะให้มียุทธศาสตร์สุขภาพที่ดีจำเป็นต้องจัดให้เกิดองค์กรจัดการการวิจัยสุขภาพแห่งชาติที่มีสมรรถนะสูง ที่จะดำเนินการกิจสร้างนโยบายการวิจัยสุขภาพให้เกิดการบูรณาการเพื่อนำไปสู่การมีสุขภาพดี และสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการแก้ปัญหาใหญ่ๆ ทั้ง 4 ประการ เพื่อให้เกิดการวิจัยสุขภาพอย่างพอเพียง และนำไปใช้ในระบบสุขภาพสามารถเพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดสุขภาพแก่คนทั้งมวล (Health for All) อย่างแท้จริง

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (2547) ระบุว่า การวิจัยระบบสุขภาพควรจัดให้มีการวิจัยอย่างเป็นระบบที่จะวางนโยบาย และเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ให้สนับสนุนการปฏิรูประบบสุขภาพและการจัดการเปลี่ยนผ่านระบบสุขภาพ ทำให้จำต้องขยายแนวร่วมทั้งในกลุ่มที่เป็นนักวิจัย กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับงานวิจัย กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะใช้และลงทุนในงานวิจัยให้เข้ามาร่วมสานความคิด ร่วมวางแผน และร่วมระดมทรัพยากรสนับสนุนงานวิจัย

ภาคีสำคัญสามกลุ่มใหญ่ในการประสานกันเข้าเป็นเครือข่ายตั้งแต่เริ่มแรกประกอบด้วย

- ◆ กลุ่มนักวิชาการ นักวิจัยซึ่งทำหน้าที่รวบรวมข้อความรู้เพื่อนำมาศึกษาให้เห็นปัญหา อุปสรรค และปัจจัยเชื่อมโยงที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ตลอดจนรวบรวมประสบการณ์ความรู้จากนานาประเทศมาสังเคราะห์เป็นฐานคิดของระบบสุขภาพตามกรอบวิชาการ
- ◆ กลุ่มประชาสังคม ชุมชน เป็นกลุ่มที่สะท้อนความคิด ความต้องการ และประสบการณ์ ตลอดจนนวัตกรรมทางสุขภาพที่ต้องดำเนินอยู่ในสังคมไทยเพื่อสังเคราะห์เป็นฐานคิดของระบบสุขภาพในอุดมการณ์ นอกจากนั้น ในสภาวะการณ์ปฏิรูปทางการเมืองและสังคม กลุ่มประชาสังคมและชุมชนจะต้องเสริมสร้างสมรรถนะให้เข้มแข็งขึ้นเพื่อเป็นฐานสำคัญของการขับเคลื่อนระบบสุขภาพในอนาคต
- ◆ กลุ่มการเมือง ภาคส่วนราชการ เป็นภาคีที่รับภารกิจในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพที่ดำเนินการอยู่ จึงสามารถให้ความรู้จากประสบการณ์และผลการปฏิบัติการจากทักขะจริง ภาคีกลุ่มนี้มีฐานทรัพยากรของรัฐบาลและราชการจึงควรมีพันธกิจเป็นแกนนำขับเคลื่อนภาคีการปฏิรูประบบสุขภาพ

ทั้งนี้ สวรส. ได้กำหนดนิยามของ “แนวร่วมการวิจัยสุขภาพ (Health research alliances)” คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับงานวิจัย ได้แก่ นักวิชาการ นักวิจัย ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร ผู้ให้บริการทางด้านสุขภาพ รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพที่มีความสนใจร่วมกัน (Common interest) ในประเด็นการวิจัย และต้องการจะใช้กลไกการวิจัยเป็นเครื่องมือของการสร้างความรู้และนำมาปรับใช้ในการพัฒนาระบบและกลไกต่างๆ ในระบบสุขภาพ โดยการผนึกกำลังและสร้างความร่วมมือในลักษณะของ

ภาคี (Partnership) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้จากกระบวนการวิจัยและเกิดการเสริมพลัง (Synergy) ในการร่วมจัดการงานวิจัยในประเด็นที่สนใจร่วมกัน

สวรส. (2547) ได้วิเคราะห์และจำแนกองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการวิจัยระบบสุขภาพดังต่อไปนี้

1) กำหนดประเด็นวิจัยจากสภาพปัญหา (Problem Based Mapping)

หน่วยงานให้ทุนวิจัยมักจะริเริ่มกระบวนการจัดการงานวิจัย โดยทำรายชื่อหรือประเด็นที่เป็นปัญหาหรือโจทย์การวิจัย เพื่อเปิดรับคำขอทุนงานวิจัยให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนดเอาไว้เป็นโจทย์และคำถามที่ต้องการคำตอบ วิธีการกำหนดปัญหาในการวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพอาจจำแนกออกไปได้เป็นรูปแบบการดำเนินการ ดังนี้

- ❖ ลำดับสำคัญของปัญหาทางสุขภาพ (Health problem priority) เป็นการจัดความสำคัญของประเด็นที่มีผลกระทบต่อผู้ป่วยหรือการตายของประชากร ในปัจจุบันอาจจะมีมาตรวัด (Measurement) ทางระบบสุขภาพที่ใช้ Disable Adjusted Life Year หรือ DALY มาเป็นเครื่องมือในการบ่งชี้ลำดับสำคัญของภาวะโรคหรือภัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในประเทศ หรือในแต่ละพื้นที่ ซึ่งอาจจะไม่อยู่ในกรอบนโยบายขณะนั้น
- ❖ การตั้งโจทย์การวิจัยตามกรอบความสนใจของผู้กำหนดนโยบาย (Political problem priority) เป็นการจัดความสำคัญอันสืบเนื่องมาจากเงื่อนไขในการบริหารนโยบายของภาครัฐ ซึ่งอาจจะมีเงื่อนไขเชิงการจัดการประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบริหารแผนงานโครงการของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งนำเสนอโดยผู้กำหนดนโยบาย หรือผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ จึงมักจะละเลยโจทย์ทางเลือกที่อยู่นอกกรอบนโยบาย
- ❖ การตั้งปัญหาการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อบกพร่องของระบบสุขภาพที่ดำเนินอยู่ (Existing Health System Pitfall) มักจะดำเนินการโดยการศึกษาทบทวนกลไก และกระบวนการของระบบสุขภาพที่เป็นอยู่เพื่อพิจารณาจุดอ่อนจุดแข็งของระบบ ตลอดจนอาจมีการศึกษาทบทวนวิธีการขับเคลื่อนของระบบสุขภาพประเด็นเดียวกันโดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่น วิธีการนี้จะเสนอรูปแบบที่แตกต่างไปจากที่กำลังดำเนินการอยู่

นักวิจัยหรือนักวิชาการมักเป็นผู้ดำเนินการศึกษาทบทวนประเด็นที่เกิดขึ้นทั้งสามรูปแบบ โดยประสานความร่วมมือกับผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร หรือผู้ให้บริการสุขภาพ

2) การวางแผนที่การวิจัยโดยทีมนักวิจัย (Researchers Based Mapping)

กรอบวิธีคิดและมุมมองปัญหาสุขภาพบางเรื่องผูกพันอยู่กับทักษะและสมรรถนะของนักวิชาการแต่ละสาขาสำหรับการศึกษาแต่ละประเด็นกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญในการวางแผนการวิจัยด้วยเช่นกัน

- ❖ การสร้างแผนที่การวิจัยตามสมรรถนะนักวิจัยและสถาบัน (Researchers Mapping) ในกรณีที่ต้องใช้เทคโนโลยีเฉพาะที่มีราคาสูง หรือต้องใช้นักวิจัยที่มีจำนวนจำกัด การรวบรวมรายชื่อของนักวิจัยและสถาบันวิจัยที่มีประวัติผลงาน ตลอดจนภารกิจที่กำลังศึกษาวิจัยอยู่ในปัจจุบันจัดว่าเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาเช่นประเทศไทย เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด การวิจัยที่ประสานโดยกลุ่มของนักวิจัยกลุ่มหลักในแต่ละประเด็นอาจให้ความมั่นใจในการตอบคำถามการวิจัยสูงกว่า แต่ก็อาจจะก่ออคติ (Prejudice) ให้ละเลยโจทย์งานวิจัยที่ฉีกแนวจากกระบวนการทัศน์ทางวิทยาการที่ติดกรอบ

- ◆ ประเด็นการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ (Innovative Academic Study) เป็นแนวคิดริเริ่มจากนักวิจัยที่มีแนวคิดล้ำหน้า เพื่อฉีกวิถีคิดให้สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการใหม่ล้ำยุคขึ้นใช้ภายในประเทศ ข้อจำกัดของการให้ทุนงานวิจัยในกลุ่มนี้อยู่ในกลุ่มนำวิชาการด้วยกันเองที่อาจจะจำกัดมุมมองของความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้ลดทอนโอกาสของนักวิจัยที่มีแนวคิดผิดแผกไปจากกลุ่มหลัก (Main stream Researchers) การวิจัยในกลุ่มนี้มักมีความเสี่ยงสูง (Venture Investment) แต่หากประสบความสำเร็จก็จะก่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณค่าสำคัญ (Critical Change) ได้

3) การกำหนดจากวิสัยทัศน์ร่วม (Common Vision Based Mapping)

เป็นกระบวนการที่ก่อประเด็นวิจัยขึ้นมาจากการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของกลุ่มภาคีที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับงานวิจัยแตกต่างกัน เพื่อสร้างภาพที่พึงปรารถนาของระบบสุขภาพ หรือระบบย่อยในแต่ละแผนงานหรือ โครงการวิจัย

- ◆ การพัฒनावิสัยทัศน์โดยอาศัยงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) เป็นงานที่ทีมวิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูล แนวคิด และความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์และเป็นนักคิดที่มีวิสัยคิดแตกต่างกันเพื่อนำมาประมวลเป็นระบบสุขภาพที่พึงประสงค์สำหรับการระดมสมองแลกเปลี่ยนกับคนกลุ่มต่างๆ เพื่อให้ได้กรอบการจัดระบบสุขภาพที่พึงปรารถนาใน อนาคต การใช้วิธีนี้จำต้องวิเคราะห์ผลการศึกษาให้ปลอดจากอคติของนักวิจัย
- ◆ การพัฒनावิสัยทัศน์โดยอาศัยระเบียบวิธีมองภาพอนาคต (Foresight Technique) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ สวรส.ศึกษาถ่ายทอดจากศูนย์ศึกษาอนาคตของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งชาติ(สวทช.) และได้นำมาใช้กับการสร้างภาพและยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนงานวิจัยในกลุ่มวิชาชีพทางสุขภาพกลุ่มต่างๆ โดยเริ่มจากวิชาชีพการพยาบาล ระเบียบวิธีนี้จำต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมศึกษาที่หลากหลายความคิดและให้เวลามีสมาธิกับกระบวนการศึกษาพอสมควรจึงจะสามารถสร้างผลลัพธ์ที่นำไปใช้งานต่อไปได้

4) นิยามของผังพิสัยการวิจัยสุขภาพ

แนวคิดการวางแผนงานวิจัยได้พัฒนาและถูกนำไปใช้งานในหลายรูปแบบ และมีเป้าประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเรียกรวมวิธีการที่หลากหลายเหล่านี้ว่า แผนที่การวิจัย (Research Map) จึงก่อให้เกิดความสับสนและสร้างความผิดพลาดในการสื่อความเข้าใจระหว่างกลุ่มผู้ทำงานที่มีพื้นฐานประสบการณ์แตกต่างกัน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการผนึกความร่วมมือให้เกิดการผสานพลังงาน (Synergy) ปัญหา เทคโนโลยี และทรัพยากรเข้ามาใช้ร่วมกันในการวิจัยระบบสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพได้

ผังพิสัยการวิจัยระบบสุขภาพ หมายถึง ผังแบบแผนที่ใช้สำหรับแสดง กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ในการจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพ เพื่อบ่งชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) ทิศทางของกิจกรรม และทรัพยากร ที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดกระบวนการศึกษาระบบสุขภาพในแต่ละประเด็น

ผังพิสัยการวิจัยจะต้องเกิดจากความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยทั้งในด้านของผู้ใช้งานวิจัยและในด้านของนักวิจัยเพื่อให้สามารถสานต่อแนวคิดและความต้องการของทั้งสองฝ่ายจนเกิดเป็นเป้าประสงค์ร่วมกันที่ปรารถนาจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ ทั้งนี้ผู้จัดการแผนงานวิจัยสำหรับใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนงานวิจัยคาดคะเนเป้าหมาย ผลลัพธ์ เพื่อใช้กำกับ ติดตาม และประเมินผลการ

จัดการงานวิจัย ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ และช่วยให้สามารถจัดเตรียมทรัพยากรสำหรับสนับสนุนงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

การร่วมจัดวางผังพิสัยการวิจัยช่วยเชื่อมโยงความรู้ที่แสดงปัญหาสุขภาพและปัจจัยของปัญหาสุขภาพที่ปรากฏอยู่ในอดีตและปัจจุบันให้สอดคล้องกับความรู้ อุดมคติและจินตนาการของทุกภาคีที่วางเป็นหลักคิดและมรรควิธีที่สร้างสมานฉันท์ระหว่างกลุ่มผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารและประชาคมสุขภาพ ที่มีภาพอุดมลักษณะเป็นความมุ่งมั่นเชิงนโยบายและเป็นความคาดหวัง กับกลุ่มนักวิจัยที่มีสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือทางวิชาการด้วยเทคโนโลยีหลากหลายค้นหาหลักฐานและวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ให้เข้ามาร่วมวาดหวังความต้องการ และวางแผนที่จะร่วมตอบปัญหาต่างๆ ร่วมกัน เป็นการประสานแนวคิดที่ดูเหมือนสวนทางกัน (Paradox) ให้รวมกระแสเป็นวงจรเดียวกันจุดตั้งปรัชญาหยินหยางที่เป็นกรอบกำหนดวิธีคิดตะวันออก

5) การระดมทรัพยากรวิจัยระบบสุขภาพ

การระดมทรัพยากรวิจัยระบบสุขภาพ หมายถึง กระบวนการจัดการและประสานงานให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับใช้สนับสนุนกระบวนการผลิตผลงานวิจัยและงานวิชาการ ที่ตอบสนองต่อความต้องการใช้ประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียในระบบสุขภาพ โดยการสร้างความร่วมมือเชิงสถาบันที่มีข้อตกลงการร่วมลงทุนอย่างชัดเจน และในที่สุดอาจก่อตัวขึ้นเป็นสินทรัพย์ทางวิชาการ (Academic assets) หากจำเป็นต้องใช้งานวิชาการเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง

6) การกำกับนโยบาย (Strategic Governance)

การควบคุมกำกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่สร้างงานทางวิชาการเป็นกลไกอิสระภายนอก มักจะไม่ใช้ระเบียบวิธีกำกับกิจกรรมที่เข้มงวด หากแต่เป็นเวทีสำหรับผู้ที่ทำงานร่วมกันในปฏิบัติการกับระดับนโยบายเป็นช่องทางแลกเปลี่ยนข่าวสารและข้อคิดในการทำงาน และเป็นโอกาสสำหรับช่วยกันวางแผนเพื่อปรับแก้ปัญหาต่างๆ ที่เผชิญอยู่ รวมทั้งเปิดเผยให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ค่าใช้จ่ายผลประโยชน์ และสัมฤทธิ์ผลของพันธกิจอย่างโปร่งใส

การจัดชุดโครงการวิจัยระบบสุขภาพจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดคณะกรรมการชี้ทิศ (Steering Committee) สำหรับช่วยในการสนับสนุนการทำงานของชุดโครงการวิจัยด้วย หากแต่เงื่อนไขทางวิชาการเงื่อนไขทางพันธะสัญญากับภาคีหุ้นส่วน ตลอดจนความยุ่งยากของการปรับใช้ความรู้และเทคโนโลยี ทำให้การวางรูปแบบและองค์ประกอบของคณะกรรมการชี้ทิศทางปรับเปลี่ยนไป และมีรูปแบบการจัดองค์กรและความรับผิดชอบที่แตกต่างกันตามลักษณะของงานวิจัย

7) การติดตามผลการดำเนินงาน (Track Record Performance)

องค์กรที่ร่วมจัดการกลไกทางวิชาการร่วมย่อมต้องการให้เห็นผลประกอบการที่เป็นไปตามความคาดหวังอันจะเป็นการสร้าง credibility ให้กับองค์กรทุกฝ่ายที่มาร่วมลงทุน ดังนั้น การตามงานและการประเมินงานอย่างทันการณ์จะช่วยให้สามารถประชาสัมพันธ์ผลงานกับสาธารณะได้อย่างเหมาะสม

ระบบการตามและประเมินงานจึงเป็นส่วนสำคัญในการช่วยปรับวิธีการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดผลสูงสุด ในการจัดการวิจัยระบบสุขภาพของ สวรส. ได้สร้างระบบวางแผนงาน และระบบรายงานช่วยในการตามงาน ในขณะที่เดียวกันก็ได้ใช้กระบวนการประเมินงานภายในอย่างไม่เป็นทางการในการช่วยชี้ประเด็นบกพร่องให้เกิดการปรับปรุงด้วย

การติดตามประเมินผลเป็นเครื่องมือจัดการงานวิจัยที่ช่วยภาคีแนวร่วมการวิจัยระบบสุขภาพ และนักวิจัยให้สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการในแผนงานให้สอดคล้องทันการณกับการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข บริบทแวดล้อมและผลงานวิจัย

ระเบียบวิธีสำหรับติดตามและประเมินผลจึงถูกปรับใช้เป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาและปรับแก้การจัดการงานวิจัย และกระบวนการ โดยประยุกต์แนวคิดการประเมินผลเพื่อเสริมสมรรถนะ (Empower Evaluation) โดยใช้กลวิธีในการสร้างความเข้าใจและค่านิยมร่วมกันในหมู่ภาคีที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับแผนงานวิจัยระบบสุขภาพ และนักวิชาการ นักวิจัยที่รับภารกิจในการวิจัย หรือ กล่าวได้ว่าเป็นการป้อนกลับข้อมูลทางคุณภาพและปริมาณเพื่อสะท้อนให้เห็นคุณค่าจากหลายมุมมองที่มีต่อแผนงาน หรือ โครงการวิจัย โดยมุ่งให้เกิดการเรียนรู้เพื่อปรับแก้กระบวนการทำงานภายในกลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการ

การประเมินผลในลักษณะนี้จึงแตกต่างจากการประเมินผลโครงการที่นักประเมินผลส่วนใหญ่คุ้นเคย เนื่องจากเป็นรูปแบบการประเมินผลเชิงกลยุทธ์ที่มีจุดมุ่งหมายให้ปรับการให้คุณค่า (Value Orientation) ต่องานวิจัยในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีพื้นหลังและความต้องการที่แตกต่างกันให้เกิดเป็นแนวคิดที่มีเอกภาพ เนื่องจากผู้ที่เข้ามาเป็นแนวร่วมในงานวิจัยระบบสุขภาพในระยะแรกมีมุมมองและทัศนะต่องานวิจัยด้วยพื้นฐานแนวคิดและความต้องการที่แตกต่างกัน

सरस.ได้ให้นิยามของ การติดตามและประเมินผลว่า คือการวัดและให้คุณค่า (Value) ของกระบวนการวิจัยและการจัดการงานวิจัย เพื่อสะท้อนผลลัพธ์ ผลสัมฤทธิ์และผลกระทบของพันธกิจ ตลอดจนกิจกรรมสะท้อนกลับ (Feed back Mechanism) ไปให้ภาคีที่ร่วมวิจัยได้รับรู้เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการปรับเปลี่ยนแนวคิด เป้าหมาย และวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา นโยบาย และสถานะแวดล้อมกระบวนการวิจัยและการจัดการงานวิจัยที่แปรเปลี่ยนไป

การใช้กระบวนการและระเบียบวิธีในการติดตามและประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ภาคีนโยบายสุขภาพได้เข้าร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการประมวลสมรรถนะและสัมฤทธิ์ผลของงานวิจัยพร้อมกันไปกับการกลั่นกรองสถานการณ์ที่ผันแปรของบริบทที่แวดล้อม กระบวนการนโยบายและระบบสุขภาพ โดยเฉพาะความมุ่งหวังที่จะให้การติดตามและประเมินผลเป็นกลวิธีสำคัญในการปรับความเข้าใจและค่านิยมที่แตกต่างกันในหมู่ภาคีที่เข้ามาเป็นแนวร่วมการวิจัยระบบสุขภาพให้เกิดความมุ่งมั่นในการปรับใช้ประโยชน์จากความรู้ที่เก็บเกี่ยวได้จากงานวิจัย

ดังนั้น กระบวนการจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพจึงวางเป้าหมายสู่การจัดโครงสร้างและกลไกให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากงานวิจัยในระหว่างกลุ่มนักวิจัยหลากหลายสาขา ให้เกิดการผนึกความรู้จากนักวิชาการหลายวิชาชีพเพื่อหลอมรวมเป็นพลังปัญญาที่เข้มแข็งสามารถผลักดันการเปลี่ยนผ่านระบบสุขภาพให้เกิดขึ้น ตลอดจนสร้างเงื่อนไขให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มภาคี ที่มีภารกิจ การขับเคลื่อนนโยบายระบบสุขภาพ

นักจัดการงานวิจัยจึงต้องปรับตัวให้สามารถเชื่อมโยงวงจรการสร้างและใช้ความรู้ของแนวร่วมการวิจัยระบบสุขภาพจนสามารถปรับใช้ความรู้ที่ร่วมลงทุนทำงานวิจัยร่วมกันให้เกิดผลอย่างคุ้มค่า

8) การสร้างและใช้ความรู้ในการจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพ

ภารกิจของกลุ่มนักวิจัย และผู้ควบคุมปฏิบัติการของระบบสุขภาพในทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับนโยบาย บริหาร ให้บริการ และกลุ่มประชาสังคม ตลอดจนถึงชุมชน มีการสร้างและใช้ความรู้กันอยู่ตลอดเวลาในรูปลักษณะของการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน แต่การสร้างและใช้ความรู้ที่เป็นทั้งความรู้ฝังลึกและความรู้เปิดเผยของทั้งสองกลุ่มอาจจะมีการแสดงออกที่แตกต่างกัน

การสร้างความรู้ ของภาคีในบทบาทต่างๆ ในรอบที่นักจัดการงานวิจัยติดตามและวิเคราะห์ มีลักษณะที่แตกต่างกันในแต่ละภาคีที่เป็นแนวร่วมงานวิจัยสุขภาพ ได้แก่

- ◆ **นักวิจัย :** สร้างและพัฒนาความรู้ขึ้นมาในรูปแบบของระบบวิธีการวิจัย เทคโนโลยีการปฏิบัติงานต่างๆ วิธีการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้องของข้อค้นพบทางวิชาการและงานวิจัย รวมทั้งการสังเคราะห์หลักการ ทฤษฎี ในทางวิชาการที่ทำการศึกษายู่
 - ◆ **ผู้กำหนดนโยบาย:** ค้นหาทางเลือกและเสนอนโยบายที่ให้ความมั่นใจว่าจะก่อให้เกิดผลประโยชน์โดยรวมกับระบบสุขภาพ กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งหน้าที่และโครงสร้างของระบบสุขภาพ
 - ◆ **ผู้บริหาร:** สร้างและปรับวิธีการบริหารจัดการแผนงานและโครงการต่างๆ ในระบบสุขภาพเพื่อให้อุปสรรคต่อนโยบายและยุทธศาสตร์ รวมทั้งกำหนดแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้ระบบสุขภาพดำเนินไปได้อย่างเหมาะสม
 - ◆ **ผู้ให้บริการสุขภาพ:** สร้างระเบียบวิธี และแนวทางปฏิบัติที่ใช้ในการดำเนินการเพื่อให้ประชาชน และชุมชนได้รับบริการที่มีคุณค่า คุณภาพ ประสิทธิภาพอย่างเท่าเทียมเป็นธรรมและทั่วถึง
 - ◆ **ประชาชน :** เกิดกระบวนการเรียนรู้ในหมู่ประชาชน และชุมชนต่างๆ ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนในการปฏิรูประบบสุขภาพที่ขยายเวทีร่วมคิดร่วมเสวนาเอื้อโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามาศึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทัศนะ
- ในส่วนของการใช้ความรู้ ของภาคีที่อยู่ในแนวร่วมการวิจัย นักจัดการงานวิจัยจำต้องติดตามและทำความเข้าใจเพื่อนำมาใช้สนับสนุนให้เกิดประโยชน์ ประกอบด้วยกรอบการใช้ความรู้ได้แก่
- ◆ **นักวิจัย :** เผยแพร่ความรู้จากการวิจัยในแวดวงวิชาการ หรือ เสนอต่อเวทีสาธารณะต่างๆ เพื่อให้เกิดการร่วมศึกษาระหว่างกลุ่มต่างๆ หรือ การประยุกต์ใช้ความรู้ หลักการ ทฤษฎีที่ค้นคว้าขึ้นให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาวิจัยด้านอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกัน เป็นการขยายผลจากบทเรียนต่อไป
 - ◆ **ผู้กำหนดนโยบาย :** ตัดสินใจดำเนินการตามนโยบายที่ได้เสนอและพิจารณาความเหมาะสมเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพให้ดีขึ้น ตลอดจนจัดสรรทรัพยากรสำหรับกิจกรรมในนโยบายด้านต่างๆ ตามลำดับความสำคัญ
 - ◆ **ผู้บริหาร :** จัดการปรับเปลี่ยนรูปแบบและกลวิธีในการดำเนินการ และปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรให้ตอบสนองต่อพันธกิจสำคัญของระบบสุขภาพที่รับผิดชอบในแต่ละส่วน
 - ◆ **ผู้ให้บริการสุขภาพ :** จัดการปรับเปลี่ยนและพัฒนาการให้บริการ เพื่อให้เกิดบริการสุขภาพที่เป็นเลิศ (Best Practice) และให้บริการครอบคลุมให้เกิดความเป็นธรรมทางสุขภาพ
 - ◆ **ประชาชน:** เกิดพลังสำนึกในการรวมตัวและจัดการดำเนินพันธกิจนโยบายสาธารณะร่วมกันในหลายๆ ด้าน เช่น กลุ่มเคลื่อนไหวด้านเกษตรอินทรีย์ กลุ่มแพทย์พื้นบ้าน กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ โดยร่วมจัดกิจกรรมเผยแพร่และขยายบริการทั้งทางวิชาการ แลกเปลี่ยนความคิดและแสดงข้อเสนอแนะต่อสังคมวงกว้าง

หากนักจัดการงานวิจัยสามารถสังเกตและค้นพบปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการสร้างและใช้ความรู้ที่เป็นวงจรเล็กๆ กระจัดกระจายในกลุ่มคนเหล่านี้ และสามารถเชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายเสริมพลัง (Synergy) ซึ่งกันและกันในแต่ละกลุ่ม หรือข้ามไปยังกลุ่มอื่นๆ ได้ ก็จะช่วยให้การ

แลกเปลี่ยนความรู้ก่อตัวเป็นวงจรที่กว้างขวางและมั่นคงขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ใน
เงื่อนไขและข้อจำกัดที่ต่างกันไป ช่วยให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการวิจัยในกลุ่มเครือข่ายเหล่านี้และ
ขยายตัวออกไป

**ผลลัพธ์ของการจัดการแผนงานวิจัยในระบบสุขภาพ คือ การหลอมรวมพันธกิจการวิจัย ให้
เป็นเนื้อเดียวกันกับกระบวนการนโยบายระบบสุขภาพ เพื่อให้เกิดวงจรการสร้างและใช้ความรู้จาก
งานวิจัย สานต่อเป็นพลังขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพ**

ผลสำเร็จของการจัดการงานวิจัย (Research Management) จึงไม่ได้วัดที่ผลผลิตของงานวิจัยที่เป็น
ผลงานในแต่ละโครงการ หรือ แผนงาน หากแต่อยู่ที่การวางกลยุทธ์อำนวยความสะดวก (Strategic Facilitator) ให้เกิด
ความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตงานวิจัยกับผู้รับผิดชอบนโยบายและระบบสุขภาพ จนเกิดเป็นวงจรเชื่อมโยง
สมรรถนะและความมุ่งมั่นร่วมกันทั้งสองฝ่าย เพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูป หรือ
พัฒนาระบบสุขภาพ ตลอดจนสามารถยกสถานะสุขภาพและรักษาระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยได้อย่าง
ยั่งยืน

บทที่ 3 แนวทางการพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาล

จากการทบทวนกรอบแนวคิดและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ในเบื้องต้น ทำให้ได้กรอบแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนาตัวชี้วัดของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ (สวรส.และเครือข่าย) 2 ประการคือ

1. การยึดหลักการธรรมาภิบาล ใน 6 ประการที่สำคัญคือ หลักนิติรัฐ หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณภาพ และหลักความพร้อมรับผิด (Accountability)
2. การนำหลัก 6 ประการดังกล่าวมาใช้ในขั้นตอนการบริหารจัดการงานวิจัยของสวรส.และเครือข่าย โดยจะมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย ขั้นตอนการระดมและการจัดสรรทรัพยากร ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

ดังนั้น เมื่อนำหลักการธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักการ และขั้นตอนของการบริหารจัดการงานวิจัยทั้ง 5 ขั้นตอนรวมเข้าด้วยกัน ก็จะมีตัวชี้วัดทั้งสิ้น 30 ตัวชี้วัด และสามารถนำมาประเมินผลภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาลในลักษณะของ composite index ได้ 6 ดัชนี ตามหลักธรรมาภิบาล ดังตาราง

หลักธรรมาภิบาล	นิติรัฐ	ความโปร่งใส	ความคุ้มค่า	การมีส่วนร่วม	คุณภาพ	ความพร้อมรับผิด
ขั้นตอนการบริหารจัดการงานวิจัย						
กำหนดนโยบาย	ตัวชี้วัด 1.1	ตัวชี้วัด 1.2	ตัวชี้วัด 1.3	ตัวชี้วัด 1.4	ตัวชี้วัด 1.5	ตัวชี้วัด 1.6
การวางแผนจัดการงานวิจัย	ตัวชี้วัด 2.1	ตัวชี้วัด 2.2	ตัวชี้วัด 2.3	ตัวชี้วัด 2.4	ตัวชี้วัด 2.5	ตัวชี้วัด 2.6
การระดมและการจัดสรรทรัพยากร	ตัวชี้วัด 3.1	ตัวชี้วัด 3.2	ตัวชี้วัด 3.3	ตัวชี้วัด 3.4	ตัวชี้วัด 3.5	ตัวชี้วัด 3.6
การดำเนินการวิจัย	ตัวชี้วัด 4.1	ตัวชี้วัด 4.2	ตัวชี้วัด 4.3	ตัวชี้วัด 4.4	ตัวชี้วัด 4.5	ตัวชี้วัด 4.6
การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย	ตัวชี้วัด 5.1	ตัวชี้วัด 5.2	ตัวชี้วัด 5.3	ตัวชี้วัด 5.4	ตัวชี้วัด 5.5	ตัวชี้วัด 5.6
การบริหารจัดการงานวิจัยโดยรวม (Composite Index)	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 1	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 2	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 3	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 4	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 5	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 6

บทที่ 4 หลักการธรรมาภิบาล

หลักการธรรมาภิบาล 6 ประการสำคัญที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วย หลักนิติรัฐ หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณภาพ และหลักความพร้อมรับผิด (Accountability)

หลักนิติรัฐ (Rule of Law)

หลักนิติรัฐ หมายถึง การมีกฎเกณฑ์กฎหมาย กฎระเบียบ กรอบแนวทางในเรื่องต่าง ๆ กฎ กติกา หรือสัญญาต่าง ๆ ที่ชัดเจน ถูกต้อง และเป็นธรรม เพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติ และมีการปฏิบัติตามกฎกติกา ดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

คำว่าถูกต้องและเป็นธรรมนั้น หมายรวมถึง ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและระบบยุติธรรมที่เคารพสิทธิของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเสียงส่วนน้อยในสังคม เพื่อเป็นหลักประกันว่า การตัดสินใจต่าง ๆ จะเป็นไปโดยธรรม และการวางกรอบกติกานั้นต้องเป็นไปเพื่อความโปร่งใส คุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ตลอดจนไม่ทำให้เกิดการผูกขาดหรือการเลือกปฏิบัติ

ดังนั้น ธรรมาภิบาลการบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักนิติรัฐจึงต้องมีและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ มีกรอบแนวทางในเรื่องต่าง ๆ หรือมีสัญญาต่าง ๆ รวมไปถึงการควบคุมดูแลแผนงานหรือผู้วิจัยที่รับงานขององค์กรให้ปฏิบัติตามระเบียบและกรอบกติกาเหล่านั้น

การปฏิบัติตามหลักนิติรัฐจึงรวมไปถึงบทบาทของผู้เกี่ยวข้องภายใต้กฎเหล่านั้น ได้แก่ กรรมการ ผู้บริหารองค์กร ผู้ปฏิบัติงาน และนักวิจัย ที่มีการเลือกสรรมาอย่างถูกต้อง ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ตลอดจนการทำหน้าที่ของบุคคลเหล่านั้นในการออกกฎ กติกา หรือกรอบแนวทางต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานวิจัยให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้นตามหลักนิติรัฐ ภายใต้ภารกิจของหน่วยงานและความรับผิดชอบต่อสังคมที่มี

หลักความโปร่งใส (Transparency)

หลักความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานวิจัยขององค์กรอย่างตรงไปตรงมาต่อสาธารณะด้วยวิธีการที่เข้าใจง่าย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีกระบวนการให้สาธารณชน (รวมถึงผู้เกี่ยวข้องทั้งโดยตรง โดยอ้อมและบุคลากรในองค์กร) สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ โดยหลักความโปร่งใสเป็นไปเพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของฝ่ายต่าง ๆ หรือผู้เกี่ยวข้องและความศรัทธาในองค์กรนั้น ๆ

นอกจากนี้ความโปร่งใสยังทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะกระบวนการความโปร่งใส เช่น การให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น และการแจ้งนโยบายล่วงหน้า เป็นต้น จะส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายดังกล่าว ประชาชนจะสามารถให้คำแนะนำและติติงนโยบายที่เห็นว่าไม่เหมาะสม และหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยก็สามารถที่จะนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงนโยบายที่ออกมาให้ดีขึ้น ความโปร่งใสจึงส่งผลให้เกิดการพัฒนาโยบายที่ดีขึ้นรวมถึงการนำมาซึ่งความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ และความร่วมมือที่มากขึ้น

ธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความโปร่งใส จึงต้องมีการเปิดเผยข้อมูลการตัดสินใจต่าง ๆ ต่อสาธารณะ และผู้เกี่ยวข้อง โดยที่ผู้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจดังกล่าว หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ และผู้สนใจทั่วไป จะต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ทั้งในแง่เนื้อหา (ความลึกและความกว้างของข้อมูล) ในแง่ช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนและหลังการตัดสินใจ ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลผ่านช่องทางหรือรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณะ

หลักความคุ้มค่า (Worthiness)

หลักความคุ้มค่า หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ ซึ่งถูกคาดหวังให้เป็นผู้หาทางออก หรือสามารถแก้ปัญหาในระบบสาธารณสุข เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาวะดีขึ้น ในขณะที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยก็ได้รับทรัพยากรมาอย่างจำกัด และจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรที่ได้รับมาอย่างคุ้มค่า ทำให้หน่วยงานบริหารจัดการงานวิจัยจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่จะขับเคลื่อนในแต่ละช่วงเวลา ดังนั้นความคุ้มค่าจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดข้อหนึ่งที่ต้องถูกนำมาพิจารณาในการตัดสินใจในกระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการทำงาน

การจะพิจารณาว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้นๆ มีการทำงานที่มีความ “คุ้มค่าหรือไม่” จึงขึ้นอยู่กับ “ประโยชน์สูงสุด” ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการลงทุนหรืองบประมาณที่ได้ใช้ไป อย่างไรก็ดี ในการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยแต่ละแห่งนั้นสามารถก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากมาย ดังนั้นการจะพิจารณาว่าอะไรคือความคุ้มค่าหรือประโยชน์สูงสุด จึงพิจารณาจาก “เป้าหมายในเชิงผลลัพธ์ที่องค์กรนั้นคาดหวังหรือความตั้งใจจะทำให้บรรลุ” จากการทำงาน

เนื่องจากประโยชน์ที่เกิดขึ้นหรือเป้าหมายเชิงผลลัพธ์นั้น อาจแตกต่างกันไปในแต่ละองค์กร ขึ้นอยู่กับพันธกิจขององค์กร และคุณค่าหรือสิ่งที่องค์กรได้ให้ความสำคัญ เช่น การสร้างความเป็นธรรมทางสุขภาพ การเข้าถึงบริการสาธารณสุข การป้องกันโรค การลดรายจ่ายด้านสาธารณสุข การสร้างหลักประกันในชีวิตและทรัพย์สิน การเพิ่มคุณภาพการให้บริการ การกระจายกำลังคน การลดความเสี่ยง/อัตราการป่วย/ความพิการได้ ฯลฯ

สิ่งที่คุ้มค่าขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง อาจจะไม่ใช่เหตุผลในการตัดสินใจของทุกองค์กร เพราะในแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านของภารกิจ งบประมาณ ความมั่นคงของงบประมาณ และกลยุทธ์ในการทำงาน

ดังนั้นในการพิจารณาตามหลักความคุ้มค่าของการบริหารจัดการงานวิจัยในขั้นต่างๆ นั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จึงจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่า มีระบบเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่า และมีการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเข้าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จ รวมถึงการพัฒนาระบบติดตามการทำงาน และมีการประเมินผลความคุ้มค่า

หลักการมีส่วนร่วม (Participation)

เป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือการให้ข้อมูลต่อสาธารณชน และให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายดังกล่าว และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน แต่ถ้าต้องการให้การตัดสินใจนั้น “มีคุณค่า” การตัดสินใจนั้นจะต้องมีความชอบธรรม ซึ่งไม่ได้มีความหมายเพียงเนื้อหาจากการตัดสินใจ แต่หมายถึงกระบวนการในการตัดสินใจนั้นต้องเป็นกระบวนการที่ยุติธรรม เป็นไปอย่างเปิดเผย และรับฟังความคิดเห็นของฝ่ายต่าง

การรับฟังความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมได้สร้างโอกาสให้กับสาธารณชนในการที่จะแสดงความคิดเห็น แต่โดยทั่วไปการรับฟังความคิดเห็นมักจะเกิดขึ้นในระยะท้ายๆ ของกระบวนการตัดสินใจ และหลังจากที่หน่วยงานของรัฐได้กำหนดทิศทางอย่างใดอย่างหนึ่งเรียบร้อยแล้ว ทำให้กว่าจะถึงเวลาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วม ทางเลือกก็เหลือเพียงน้อยนิด

เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาดังกล่าว การมีส่วนร่วมจึงควรเกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มมีความคิดทำโครงการและก่อนมีกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะจึงควรเป็นช่องทางที่จะนำประชาชนมาร่วมกัน เพื่อที่จะแก้ปัญหของส่วนรวม สร้างความรู้สึกว่า “นี่เป็นปัญหาของเรา” กระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะหรือประชาชน จึงเป็นช่องทางที่จะสร้างให้เกิดการสื่อสารระหว่างกลุ่มในชุมชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อที่เขาจะได้มาทำความเข้าใจถึงความต้องการของแต่ละกลุ่มในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่จะยับยั้งการกระทำที่สุดไถ่

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังนำมาซึ่งประโยชน์ในหลายประการ อาทิ

การเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์ที่สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่ สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ

การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจโดยกลุ่ม ในการนี้ก็จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย

การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณีลดความขัดแย้งทางความคิดและสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจในนโยบายนั้นๆ

การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้สาธารณะมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น กลุ่มและปัจเจกชนหรือสาธารณชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษ ไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งได้ในทุก ๆ กรณี

การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิธีการที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม ก็คือจะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน โครงการที่ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนจะก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้นๆ

การพัฒนาความรู้ของสาธารณชน ผู้มีส่วนร่วมหรือสาธารณะจะได้มีโอกาสที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา กระบวนการคิดและกระบวนการตัดสินใจโดยองค์กรที่รับผิดชอบในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างไร รวมถึงจะได้พัฒนาความรู้โดยการหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อช่วยในการตัดสินใจ (http://opdc.dgr.go.th/KPI%2053/facilitator_citizen.doc)

ผลลัพธ์จากการดำเนินงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพย่อมส่งผลกระทบต่อสาธารณะไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องหรือสาธารณะเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการทำงาน

ที่ผ่านมา การทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพทุกหน่วยงานมีหลักการและวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นการทำงานในเชิงเครือข่าย และการเปิดรับฟังความเห็นของสาธารณะอยู่แล้ว ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเป็นไปอย่างมีความหมาย ก็ต้องมีองค์ประกอบเชิงคุณภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมในที่นี้จะเน้นที่ การเปิดโอกาสให้สาธารณะเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมเสนอความเห็น ผ่านช่องทางหรือวิธีการต่าง ๆ และมีการตอบสนองความเห็นนั้น รวมถึงการจัดให้มีช่องทางพิเศษสำหรับผู้ด้อยโอกาสในการมีส่วนร่วม เป็นต้น

หลักคุณภาพ (Quality)

คำว่า “คุณภาพ” มีการใช้ในหลายวงการ โดยเฉพาะในด้านการผลิตสินค้าและการบริการ โดยที่คำว่า “คุณภาพ” มักจะหมายถึง การตอบสนองความต้องการ (Needs) และความคาดหวัง (Expectation) ของลูกค้า โดยเฉพาะลูกค้าที่มีผลต่อความอยู่รอดขององค์กร (Philips Crosby อ้างใน Phichet, 2549)

นอกจากนี้ คุณภาพ ยังหมายถึง การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามข้อกำหนดที่ต้องการ โดยสินค้าหรือบริการนั้นสร้างความพอใจให้กับลูกค้า และมีต้นทุนการดำเนินงานที่เหมาะสม

สำหรับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ หากเปรียบไปก็เสมือนหน่วยธุรกิจแบบหนึ่ง ที่ผลิตสินค้า ก็คือผลงานวิจัย ข้อเสนอแนะนโยบาย และผลลัพธ์ในทางที่ดีจากการทำงาน เพื่อตอบสนองกับลูกค้า ซึ่งก็คือ สวรส. หน่วยให้ทุน ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจทางนโยบาย และผู้มีส่วนได้เสียหรือสาธารณะนั่นเอง

ในการผลิตสินค้าของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ นอกจากจะต้องคำนึงถึงคุณภาพของสินค้าที่ผลิตออกมา(ผลงานวิจัยและข้อเสนอแนะนโยบาย)แล้ว ยังต้องคำนึงถึงการควบคุมกระบวนการผลิตในทุกขั้นตอนด้วย เพราะหากกระบวนการผลิตเป็นไปอย่างมีคุณภาพหรือได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีและมีมาตรฐานแล้ว โอกาสที่ผลงานวิจัยและข้อเสนอแนะนโยบายที่ได้มาจะมีคุณภาพย่อมมีมากขึ้นตามไปด้วย

ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางกรอบเพื่อควบคุมคุณภาพการผลิตในทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการงานวิจัย อันได้แก่ ขั้นตอนกำหนดนโยบาย ขั้นตอนวางแผนจัดการงานวิจัย ขั้นระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ไปจนถึงขั้นการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

และเนื่องจากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพต่างก็มีเป้าหมายที่ต่างกัน หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยแต่ละหน่วยจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการหรือวิธีการในการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ การมีเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณาคัดเลือกประเด็น รวมถึงมีข้อมูลหลักฐานประกอบการพิจารณาอย่างเหมาะสมในแต่ละขั้นของการบริหารจัดการงานวิจัย

หลักความพร้อมรับผิด (Accountability)

ทุกหน่วยงานที่ใช้ทรัพยากรของสาธารณะควรที่จะต้องมีความพร้อมรับผิดต่อสาธารณะ โดยคนหรือหน่วยงานนั้นๆ ต้องมีความพร้อมรับผิดภายใต้กรอบหน้าที่หรือพันธกิจที่ได้รับมอบหมาย

ในระบบสาธารณสุข รัฐบาลได้ใช้ภาษีของประชาชนในการจัดตั้งสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข(สวรส.) เพื่อที่จะทำหน้าที่วิจัยและพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่รัฐในการพัฒนาระบบสาธารณสุขให้เจริญก้าวหน้าและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ดังนั้น สวรส.ต้องมีความพร้อมรับผิดต่อรัฐบาลในฐานะผู้จัดตั้ง/ผู้กำกับดูแลและในฐานะผู้ให้ทุนแก่สวรส. และสวรส.ต้องมีความพร้อมรับผิดต่อประชาชนในฐานะผู้เสียภาษีให้แก่รัฐบาล

โดยความพร้อมรับผิดนั้น นอกจากจะดูจากผลผลิตจากการทำงานที่ "เสร็จ" แต่สิ่งสำคัญกว่านั้นคือ "ผลสำเร็จ" ของผลลัพธ์จากการทำงานที่ตั้งหมายไว้ โดยที่การทำงานสำเร็จนั้นสามารถกินความถึง การได้ผลงานที่คุ้มค่ากับทรัพยากรที่ลงทุนไป แก้ปัญหาได้ตรงจุด มีความสอดคล้องกับนโยบายของประเทศ เป็นการทำงานที่มีคุณภาพ เสร็จทันเวลา เป็นประเด็นที่สำคัญเร่งด่วน เกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก ฯลฯ เป็นต้น

ในขณะที่ สวรส.ต้องมีความพร้อมรับผิดต่อรัฐบาลและประชาชนในฐานะผู้ให้งบประมาณ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ(เครือข่ายสถาบัน)ใน สวรส. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นภายใต้ สวรส. (ไม่ว่าจะรับงบประมาณจาก สวรส.หรือไม่ก็ตาม) ก็จะต้องมีความพร้อมรับผิดต่อรัฐบาลและประชาชนในลักษณะเดียวกัน ในระดับถัดมาคือต้องมีความพร้อมรับผิดต่อ สวรส. ในฐานะที่เป็นหน่วยงานแม่ หน่วยงานให้ทุน และหน่วยงานที่ให้การดูแลและสนับสนุนการทำงานแก่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้น

สำหรับแผนงานและโครงการวิจัยซึ่งเป็นส่วนย่อยหรือเป็นแขนงของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ก็ต้องมีความพร้อมรับผิดต่อหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้นๆ ในลักษณะเดียวกันกับที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีต่อ สวรส.

ในขณะที่ความพร้อมรับผิดเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้น จากโครงการที่มีต่อแผนงาน จากแผนงานที่มีต่อหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่มีต่อ สวรส. และจาก สวรส.ที่มีต่อรัฐบาล ในฐานะผู้สนับสนุนงบประมาณและผู้กำกับดูแล นั้นย่อมหมายความว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย แผนงานย่อยและโครงการที่ย่อมที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อภาษีของประชาชนด้วย

และเมื่อรัฐบาลได้นำข้อเสนอแนะนโยบายต่างๆที่ได้จาก สวรส.(ซึ่งแน่นอนว่ามาจากการเสนอของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต่างๆ) ไปสู่การบังคับใช้ ย่อมมีโอกาสเกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อประชาชน ดังนั้น สวรส.และหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพในสวรส.ทุกระดับ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้นๆย่อมต้องมีส่วนในความพร้อมรับผิดต่อสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น **ความพร้อมรับผิดจึงเป็นหลักประกันสำคัญอย่างหนึ่งถึงการใช้
ทรัพยากรของสาธารณะเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า**

ความพร้อมรับผิดของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ สามารถมองได้จากหลายระดับ เช่น การพร้อมรับผิดของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในนโยบายที่รับมาจาก สวรส. / ในทรัพยากรที่ได้รับจากหน่วยงานต่างๆ ในผลกระทบต่อประชาชน ความพร้อมรับผิดของคณะกรรมการต่อการกำกับทิศทางหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยให้บรรลุเป้าหมาย ความพร้อมรับผิดของผู้บริหาร(ผู้อำนวยการ/ผู้จัดการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย)ในหน้าที่บริหารองค์กรให้บรรลุเป้าหมายและอยู่รอด ความพร้อมรับผิดของหัวหน้าแผนงานตอนนโยบายที่รับมาจากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ความพร้อมรับผิดของนักวิจัยต่อชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจึงควรที่จะนำหลักความพร้อมรับผิดเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยตั้งแต่เริ่มกระบวนการทำงาน ดังนั้น **ความพร้อมรับผิดในที่นี้จะพิจารณาที่การมีการตั้งเกณฑ์หรือดัชนีความสำเร็จไว้ล่วงหน้า มีการกำหนดแนวทางในการประเมินความสำเร็จ มีแนวทางการทบทวนบทเรียน และมีการประเมินผล รวมถึงมีการเปิดเผยผลการประเมินต่อสาธารณะด้วย**

บทที่ 5 ขั้นตอนการบริหารจัดการงานวิจัย

ขั้นตอนการจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย (สวรส.และเครือข่าย) โดยจะมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย ขั้นตอนการระดมและการจัดสรรทรัพยากร ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

ขั้นตอนกำหนดนโยบาย

ขั้นตอนกำหนดนโยบาย เป็นขั้นตอนการกำหนดทิศทางการทำงานในระดับนโยบายในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น 3 ปี และ 1 ปี ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย เพื่อให้เป็นไปตามพันธกิจและเป้าหมายที่ตั้งไว้

ในขั้นตอนการกำหนดนโยบายนี้จะต้องอาศัยข้อมูลหลักฐานทางวิชาการอย่างรอบด้าน ทั้งจากทีมงานของสำนักงานและจากคณะกรรมการ(บอร์ด) รวมถึงความคิดเห็นจากสาธารณะ (รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียจากนโยบายดังกล่าวและผู้ด้อยโอกาส) เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ

เนื่องจากในแต่ละช่วงเวลาอาจมีนโยบายเร่งด่วนที่ควรต้องดำเนินการอยู่หลายอย่าง ในขณะที่ทรัพยากรด้านต่างๆมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น ขั้นตอนการกำหนดหรือเลือกนโยบายที่จะดำเนินการในแต่ละช่วงเวลาจึงต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าของนโยบายที่จะเลือกดำเนินการ รวมถึงในขั้นกำหนดนโยบายต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ และการวางกรอบแนวทางในการประเมินความสำเร็จตามตัวชี้วัดและความสำเร็จตามภาพรวมของนโยบายไว้ด้วย

ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย

ขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัยหรือการพัฒนาแผนงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการแปลงนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ลงไปสู่การปฏิบัติการจริงในสังคม ทั้งในแง่ของการจัดการงานวิจัย การจัดการความรู้ และการขับเคลื่อนทางนโยบายและทางสังคม

เนื่องจากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยโดยส่วนใหญ่มีภารกิจจำนวนมากที่ต้องดำเนินการ ดังนั้นหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจำเป็นต้องมีการจัดรอบการทำงานออกเป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจนเพื่อที่จะทำให้สามารถทำงานในภาพที่ลงลึกในแต่ละส่วนได้ ในขณะเดียวกันก็สามารถผลักดันภารกิจของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้นๆได้ด้วย หน่วยย่อยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมักเรียกว่า “แผนงาน” หรือบางแห่งจะเรียก “ชุดโครงการ”

แผนงานจึงเป็นเสมือนแขนขาและกระบอกเสียงของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในเรื่องต่างๆ (เช่นเดียวกับที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยทำหน้าที่เป็นแผนงานของ สวรส.) ไม่ว่าจะเป็น การแปลงแนวนโยบายสู่การปฏิบัติ การค้นคว้าทางวิชาการเพื่อสร้างความชัดเจนในประเด็นต่างๆที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบสุขภาพ/ระบบสาธารณสุขซึ่งเป็นพันธกิจหลักของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย การเชื่อมโยงและสนับสนุนการทำงานของเครือข่ายอย่างเข้มแข็ง การหา Best Practice ตลอดจนเป็นกลไกการทำงาน การขับเคลื่อนนโยบาย และการสื่อสารสาธารณะ

ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการดูแลแผนงานทั้งในเชิงวิชาการและเชิงบริหารจัดการ เพื่อให้แผนงานสามารถที่จะดำรงอยู่เพื่อตอบสนองต่อนโยบายที่ได้รับจากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้ ขณะเดียวกันแผนงานก็ต้องนำเสนอแผนการวิจัย แผนการระดมทุนและจัดสรรทรัพยากร ตลอดจนเกณฑ์ความคุ้มค่าเพื่อเป็นตัววัดผลการทำงาน ตลอดจนมีการใช้ระเบียบปฏิบัติในการทำงาน เช่นเดียวกับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยอื่นๆ

ขั้นตอนการระดมและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อการวิจัย

การระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยจะเป็นภารกิจพื้นฐานที่สำคัญมากในการจัดการงานวิจัยให้ประสบความสำเร็จ โดยที่การระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยไม่ควรมุ่งเป้าเฉพาะทรัพยากรที่เป็นเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว เพราะหลายครั้งความสำเร็จของการบริหารจัดการงานวิจัยอยู่ที่ทรัพยากรในเชิงคุณภาพ (เช่น การกระจายการร่วมลงทุนของหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนบุคลากรและองค์ความรู้จากภาคส่วนต่างๆ) และในเชิงกระบวนการด้วย (เช่น การร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมลงทุน)

แม้ว่าการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยจะมีความสำคัญ แต่ก็อาจเกิดความสับสนในหลายด้าน ทั้งในแง่ของระเบียบปฏิบัติและในแง่ความโปร่งใสในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย ดังนั้น การพัฒนาหลักการธรรมาภิบาลในการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จึงควรต้องมีการกำหนดกรอบแนวทางหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจนของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย (รวมถึงระดับแผนงาน และระดับโครงการด้วย) และต้องมีการเปิดเผยแหล่งที่มา และแผนการจัดสรรทรัพยากรพร้อมเหตุผล เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน และเพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่า และสามารถตอบสนองเป้าประสงค์ที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตั้งไว้อย่างแท้จริงหรือตรงกับความเป็นเร่งด่วนของสังคม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของนักวิจัย แต่เนื่องจากการดำเนินการวิจัยก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการงานวิจัย ซึ่งหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยหลายๆแห่งก็ทำหน้าที่ทั้งในส่วนของการทำวิจัยเอง และสนับสนุนให้เกิดการทำวิจัยผ่านแผนงาน/โครงการต่างๆ ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้นๆ

ดังนั้นหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจึงควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนแผนงาน และนักวิจัยให้ดำเนินการวิจัยไปตามระเบียบปฏิบัติที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเกี่ยวข้อง เช่น จัดให้มีการเปิดเผยความคืบหน้าของกระบวนการทำวิจัยในขั้นตอนต่างๆ จัดให้มีการทำระบบบัญชี การพัฒนาแนวทางการทำวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการ การพัฒนาช่องทางการมีส่วนร่วมของสาธารณะ/ผู้สนใจต่องานวิจัย ตลอดจนพัฒนาระบบติดตามและให้ข้อคิดเห็นต่องานวิจัย เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย คือการประเมินว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้มีการพัฒนาหรือกำหนดกรอบ/แนวทางปฏิบัติที่จะเอื้อต่อการดำเนินการวิจัยอย่างมีธรรมาภิบาลของนักวิจัย ไม่ว่าจะเป็นในหลักการมีส่วนร่วม ในหลักความโปร่งใส ในหลักความคุ้มค่า ในหลักคุณภาพ ในหลักนิติรัฐ และในหลักความพร้อมรับผิด

ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

สวรส.ในฐานะหน่วยงานในกำกับกระทรวงสาธารณสุขและเป็นองค์กรระดับประเทศที่ทำหน้าที่เสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบสาธารณสุขของประเทศซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก การจะเสนอแนะทางพัฒนาระบบสาธารณสุขได้นั้นจำเป็นที่จะต้องมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดความถูกต้องและเป็นที่ยอมรับ

แม้ว่า สวรส.และหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในกำกับจะคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นหลัก แต่ยังอาจมีความเสี่ยงต่อความเข้าใจผิด ว่าสิ่งที่เสนอนั้นก่อให้เกิดประโยชน์หรือไม่ เกิดประโยชน์กับใคร หรือบางครั้งการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยอาจถูกตีความที่ต่างกันไป ซึ่งจะนำไปสู่การผลักดันเชิงนโยบายในทิศทางที่ต่างกันได้ หรือการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในเชิงความคิดและในเชิงนโยบาย หากข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะไม่มีความชัดเจนเพียงพอ รวมถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นหรือการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยอาจถูกมองว่าไม่คุ้มค่าเพียงพอกับสิ่งที่ลงทุนไป หรือเป็นการลงทุนในสิ่งที่มีความสำคัญน้อยทั้งนี้เพราะขาดการคิดอย่างรอบด้าน หรือขาดการมีส่วนร่วมจากสาธารณะและผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริง

ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาข้างต้น และเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการบริหารจัดการงานวิจัย สวรส.และหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพจำเป็นต้องมีการวางกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์และความคุ้มค่าของงานวิจัยของ สวรส. ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ของแผนงานย่อย และของโครงการไว้ตั้งแต่ต้น ควรมีการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการวิจัย (เช่น แหล่งทุน ระเบียบวิธีวิจัย กระบวนการตรวจสอบคุณภาพ) เปิดให้สาธารณะเข้ามามีส่วนร่วม รวมถึงจัดให้มีการประเมินความสำเร็จของประโยชน์ที่เกิดขึ้นเทียบกับที่ตั้งไว้ และมีการเปิดเผยผลการประเมินดังกล่าวต่อสาธารณะ

บทที่ 6 แนวทางการประเมินธรรมาภิบาล

เมื่อนำหลักการธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักการ และขั้นตอนของการวิจัยทั้ง 5 ขั้นตอน เข้ามาพิจารณาดูกัน ก็จะได้ตัวชี้วัดทั้งสิ้น 30 ตัวชี้วัด ดังนั้น ผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินจำเป็นต้องเข้าใจแต่ละตัวชี้วัดย่อยแต่ละตัวว่ามีความสำคัญอย่างไร มีวิธีการประเมินอย่างไร ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด และหลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1.1 หลักนิติรัฐในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย

1.สำคัญอย่างไร

หลักนิติรัฐในขั้นการกำหนดนโยบาย หมายถึง การที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพในฐานะที่เป็นหน่วยงานในกำกับของสวรส. โดยเฉพาะหน่วยงานที่เป็นเครือข่าย และหน่วยงานที่รับทุนจากสวรส. ทั้งที่อยู่ในรูป สถาบันภาคี เครือข่ายงานวิจัย หรือแผนงานต่างๆ ที่มีพันธกิจที่จะต้องปฏิบัติงานเพื่อสนองแผนยุทธศาสตร์ของสวรส. จำเป็นต้องยึดหลักนิติรัฐเช่นเดียวกับสวรส.(มีและปฏิบัติตามกฎระเบียบ กรอบแนวทาง หรือสัญญาที่ชัดเจน ที่ถูกต้องและเป็นธรรมที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ต่างๆ ภายใต้อำนาจ สวรส.สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง) ในการกำหนดนโยบายการทำงาน รวมถึงการออกกฎเกณฑ์ต่างๆ หรือการตัดสินใจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อบรรลุตามพันธกิจและเป้าหมายที่ตั้งไว้

ดังนั้น จะเห็นว่าความเป็นนิติรัฐในขั้นตอนการกำหนดนโยบายของการบริหารจัดการงานวิจัยจึงเกี่ยวข้องกับ การมีและปฏิบัติตามกฎระเบียบของผู้เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ความมีธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในการกำหนดนโยบายจึงขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานนั้นๆ ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการ(บอร์ด) /คณะกรรมการวิชาการ และผู้บริหารหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักนิติรัฐในขั้นกำหนดนโยบายจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑ การกำหนดนโยบายการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะเป็นไปด้วยความถูกต้อง และเป็นธรรม เพราะอยู่ภายใต้กฎหมายและระบบยุติธรรมที่เคารพสิทธิของภาคส่วนต่างๆ และเสียงส่วนน้อยของสังคม

- ๑ การกำหนดนโยบายที่เกิดขึ้นจะเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของสาธารณะ เพราะได้มีการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนไว้แล้ว
- ๒ นโยบายที่ได้จะเป็นนโยบายที่มีความลุ่มลึก ชัดเจน รอบด้าน มองการณ์ไกลและแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น เพราะได้มีการใช้เหตุผลทางวิชาการและสถานการณ์ปัจจุบันอย่างรอบด้านประกอบการตัดสินใจ รวมถึงผู้ร่วมตัดสินใจ(ผู้บริหารและคณะกรรมการ) ก็ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเหมาะสมที่เลือกสรรมาอย่างดี
- ๓ นโยบายที่ได้จะมีความโปร่งใสและมีความพร้อมรับผิด เพราะการเปิดเผยนโยบายที่ได้ เป็นเสมือนพันธสัญญาเบื้องต้นว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้นๆตั้งใจจะทำอะไร ด้วยเหตุผลอะไร และได้มีการคิดถึงข้อดีข้อเสียอย่างรอบด้านแล้วหรือไม่
- ๔ การเปิดเผยข้อมูลขึ้นกำหนดนโยบายเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาความรู้และการมีส่วนร่วมของสาธารณะในเรื่องนั้นๆ และทำให้ประชาชนมีความเข้าใจในข้อจำกัด เหตุผล และความยากง่ายในการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมากขึ้น เพราะได้ทราบถึงเบื้องหลังการตัดสินใจกำหนดนโยบาย

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักนิติรัฐในขั้นกำหนดนโยบายพิจารณาที่

1.กฎระเบียบ กรอบแนวทาง หรือสัญญาที่ชัดเจน ที่เป็นไปตามหลักนิติรัฐและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ต่างๆภายใต้พ.ร.บ.สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.การปฏิบัติตามกฎระเบียบ กรอบแนวทาง หรือสัญญาที่เป็นไปตามหลักนิติรัฐและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ต่างๆภายใต้ พ.ร.บ.สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กรรมการ จะต้องพิจารณาถึง

- บทบาททั่วไปของคณะกรรมการฯ
- ความเป็นอิสระของคณะกรรมการฯ โดยมีระเบียบหรือหลักการในการป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์ของคณะกรรมการฯ ที่ชัดเจน
- บทบาทเชิงรุกของคณะกรรมการฯ ในการแสวงหาข้อมูล/ข้อเท็จจริง และความคิดริเริ่มใหม่ในการกำหนดนโยบาย
- การให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายของกรรมการฯโดยมีการบันทึกรายงาน/เอกสารประกอบการประชุมที่ชัดเจน เพื่อแสดงถึงความเป็นมาและเป็นไปของการตัดสินใจ และจะต้องเปิดเผยบันทึกรายงานการประชุม (ที่ผ่านการรับรองแล้ว) ต่อสาธารณชน

ผู้บริหารของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จะต้องพิจารณาถึง

- ❏ บทบาททั่วไปของผู้บริหารหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ❏ ความเป็นอิสระของผู้บริหารองค์กร

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ การมีหลักฐานถึงการมีกฎระเบียบ กรอบแนวทาง หรือสัญญาที่ชัดเจน ที่เป็นไปตามหลักนิติรัฐ และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ต่างๆ ภายใต้ พ.ร.บ. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น การมีระเบียบสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขว่าด้วยการบริหารงานสำนักงานวิจัยฯ การมีสัญญาการจัดตั้งหรือแผนงาน และการมี MOU ระหว่างหน่วยงานในการจัดตั้งแผนงาน การมีหลักฐานในการแต่งตั้งผู้บริหารหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย เป็นต้น
- ๒ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ กรอบแนวทาง หรือสัญญาที่เป็นไปตามหลักนิติรัฐและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ต่างๆ ภายใต้ พ.ร.บ. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กรรมการ ควรพิจารณาประเด็นสำคัญดังนี้

- ❏ บทบาททั่วไปของคณะกรรมการฯ
 - มีการประชุมคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ
 - กรรมการมีบทบาทชัดเจนในการกำหนดแนวนโยบายโดยพิจารณาจากแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนยุทธศาสตร์ 3 ปีของแผนงาน
- ❏ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการฯ โดยมีระเบียบหรือหลักการในการป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์ของคณะกรรมการฯ ที่ชัดเจน
 - มีระเบียบว่าด้วยการได้มาซึ่งคณะกรรมการแผนงาน และคุณสมบัติของคณะกรรมการ
 - ในระเบียบว่าด้วยการได้มาซึ่งกรรมการฯ ได้คำนึงถึงหลักการในการป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์ของคณะกรรมการฯ ไว้ด้วยแล้วอย่างชัดเจน
 - มีหลักฐานการปฏิบัติตามระเบียบนั้น
 - มีการเปิดเผยชื่อของคณะกรรมการและหน่วยงานที่สังกัด และคุณสมบัติของกรรมการแต่ละท่าน ที่สอดคล้องกับงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้นๆ แก่สาธารณะ
- ❏ บทบาทเชิงรุกของคณะกรรมการฯ ในการแสวงหาข้อมูล/ข้อเท็จจริง และความคิดริเริ่มใหม่ในการกำหนดนโยบาย

- คณะกรรมการมีการเสนอเหตุผลและข้อมูลหลักฐานในการสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย
 - คณะกรรมการใช้สถานการณ์ปัจจุบันของประเทศและของโลกในการคิดริเริ่มพัฒนาโยบายเพื่อบรรลุถึงระบบสุขภาพที่สร้างสุขภาวะแก่ประชาชนในประเทศ และสร้างผลประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศ
- ☒ การให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจของกรรมการฯ โดยมีการบันทึกรายงาน/เอกสารประกอบการประชุมที่ชัดเจน เพื่อแสดงถึงความเป็นมาและเป็นไปของการตัดสินใจ และจะต้องเปิดเผยบันทึกการรายงานการประชุม (ที่ผ่านการรับรองแล้ว) ต่อสาธารณชน
- มีบันทึกการรายงานการประชุมและรับรองบันทึกการรายงานการประชุม
 - มีเอกสารหลักฐาน หรือข้อมูลที่สนับสนุนการตัดสินใจของกรรมการ
 - มีการเปิดเผยบันทึกการประชุมที่ผ่านการรับรองแล้วต่อสาธารณะ เช่น ผ่านเว็บไซต์ หรือช่องทางอื่น โดยอธิบายถึงเหตุผลหลักในการตัดสินใจที่ชัดเจน

ผู้บริหารหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ควรพิจารณาประเด็นสำคัญดังนี้

- ☒ บทบาททั่วไปของผู้บริหารหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- การกำหนดแนวทางในการกำหนดนโยบายองค์กรให้เป็นไปตามพันธกิจที่ได้รับมอบหมายและสอดคล้องกับทิศทางนโยบายของสวส.ในเรื่องดังกล่าว
 - นำเสนอข้อมูลทางวิชาการที่ลึกและรอบด้านเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานการตัดสินใจกำหนดนโยบายแก่บอร์ด
 - ควบคุมดูแลและบริหารองค์กร ให้เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง
 - ความคิดริเริ่มใหม่ในการวางนโยบายการทำงานขององค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และพัฒนาวิชาการและผลักดันนโยบายให้บรรลุพันธกิจขององค์กร
 - การติดตามการทำงานขององค์กรเพื่อพัฒนาช่องทางนโยบายอย่างสม่ำเสมอ ฯลฯ
- ☒ ความเป็นอิสระของผู้บริหารองค์กร
- ควรมีระเบียบหรือหลักการที่ชัดเจนในการป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักนิติรัฐในชั้นกำหนดนโยบาย ได้แก่

- ๑. ระเบียบสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขว่าด้วยการบริหารงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑. คำสั่งสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขที่....เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑. คำสั่งสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขที่....เรื่อง การแต่งตั้งผู้อำนวยการ(หัวหน้าองค์กร)หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑. คำสั่งคณะกรรมการบริหารแผน คณะที่... ที่....เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับทิศทางของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย (กรณีเป็นแผนงานของ สสส.ด้วย)
- ๑. รายงานการประชุมคณะกรรมการอำนวยการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา
- ๑. วาระการประชุมคณะกรรมการอำนวยการหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และบันทึกการประชุมคณะกรรมการอำนวยการฯ ที่ผ่านการรับรอง
- ๑. แหล่งหรือช่องทางที่ใช้เปิดเผยวาระและบันทึกการประชุมคณะกรรมการอำนวยการ เช่น เว็บไซต์
- ๑. ข้อเสนอการจัดตั้งหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑. ข้อเสนอโครงการหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑. แผนปฏิบัติการหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑. ระเบียบ/คู่มือบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย (โดยอาจใช้คู่มือของ สวรส.หรือมีการทำขึ้นเองภายใต้แนวทางสวรส.)

5.แบบการประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)มีกฎระเบียบ กรอบแนวทาง หรือสัญญาที่ชัดเจน ที่เป็นไปตามหลักนิติรัฐและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ต่างๆภายใต้พ.บ.สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)บทบาททั่วไปของคณะกรรมการฯ เช่น มีการประชุมคณะกรรมการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยอย่างสม่ำเสมอ และมีบทบาทชัดเจนในการกำหนดแนวนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย.	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)ความเป็นอิสระของคณะกรรมการฯ โดยมีระเบียบหรือหลักการในการป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์ของคณะกรรมการฯ ที่ชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4)บทบาทเชิงรุกของคณะกรรมการฯ ในการแสวงหาข้อมูล/ข้อเท็จจริงและความคิดริเริ่มใหม่ในการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
5)การให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายของคณะกรรมการฯ โดยมีการบันทึกรายงาน/เอกสารประกอบการประชุมที่ชัดเจน เพื่อแสดงถึงความเป็นมาและเป็นไปของการตัดสินใจ และจะต้องเปิดเผยบันทึกการงานการประชุม (ที่ผ่านการรับรองแล้ว) ต่อสาธารณชน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งหรือสองประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสี่ประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งห้าประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 1.2 หลักความโปร่งใสในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย

1. สำคัญอย่างไร

หลักความโปร่งใสในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากในกระบวนการจัดการงานวิจัย เพราะเป็นขั้นตอนที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะทำการกำหนดทิศทาง แนวทาง และประเด็นที่จะดำเนินการต่อไปหรือจะให้ความสำคัญในการจัดการงานวิจัยในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

โดยหลักการของธรรมาภิบาลแล้ว ความโปร่งใสจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญมากสำหรับการมีส่วนร่วมของสาธารณะ การควบคุมดูแลคุณภาพ และความพร้อมรับมือต่อสาธารณชนด้วย ดังนั้น เพื่อสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ และความคิดเห็นของสาธารณะในกระบวนการกำหนดนโยบาย ตลอดจนเพื่อให้ทิศทางการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยสามารถสนองตอบความเร่งด่วนของปัญหาหรือตรงกับความต้องการกับกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง (หรือ อย่างน้อยที่สุดก็เกิดความเข้าใจร่วมกัน) ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร(สร้างความโปร่งใส)ในกระบวนการกำหนดนโยบายให้สาธารณชนและผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในกระบวนการกำหนดนโยบายจะต้องให้ความสำคัญกับความกว้างขวางของข้อมูลที่เปิดเผย ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล และความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล

ดังนั้น หลักความโปร่งใสในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย จึงพิจารณาจากการที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย มีการรวบรวมข้อมูลทางวิชาการที่ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายในมุมมองต่างๆ อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง (มิใช่เฉพาะในมุมที่แผนงานสนใจ) และเพียงพอต่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย โดยจะต้องมีการจัดระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงของสาธารณะ และควรต้องเปิดโอกาสและช่องทางให้สาธารณะเข้ามามีส่วนร่วมให้ความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจทางนโยบาย รวมถึงต้องมีการเปิดเผยข้อมูลผลการตัดสินใจทางนโยบายแต่ละครั้งอย่างต่อเนื่อง

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักความโปร่งใสในขั้นกำหนดนโยบายจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑ ทำให้การกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีความถูกต้อง รอบด้าน และเป็นไปอย่างมีเหตุมีผลตามหลักวิชาการ
- ๒ ทำให้การกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเป็นไปด้วยความโปร่งใส
- ๓ ทำให้การกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเป็นไปอย่างมีความหมายและแก้ปัญหาได้ตรงจุด เพราะผ่านกระบวนการรับรู้และร่วมแสดงความคิดเห็นในวงกว้าง

- ๑ ทำให้กลุ่มเป้าหมายและสังคมเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ ปรับทัศนคติ ไว้วางใจ และสร้างโอกาสให้เกิดการสนับสนุนการทำงานแก่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ก็ได้เรียนรู้ถึงความคิด และมุมมองที่แตกต่างจากสังคมวงกว้างและทำให้มีโอกาสที่จะทำงานได้บรรลุผลเป็นรูปธรรมที่ตรงกับความต้องการของสังคมมากขึ้น

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความโปร่งใสในชั้น การกำหนดนโยบาย พิจารณาที่

1. **ความกว้างขวางของการเปิดเผยข้อมูล** โดยมีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายในมุมมองต่างๆ มิใช่เฉพาะแนวนโยบายที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ดำเนินการเท่านั้น
2. **ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย** โดยจะต้องเปิดเผยข้อมูลวิชาการที่ใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายด้านต่างๆ ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ
3. **ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล** มีการจัดระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน โดยจัดเป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจนในเว็บไซต์และ/หรือห้องสมุด
4. **ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล** ต้องเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เช่น เปิดเผยข้อมูลล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วันก่อนที่จะมีการตัดสินใจทางนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ
5. **ความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล** โดยยังคงนำเสนอข้อมูลทางวิชาการประกอบกับผลการตัดสินใจทางนโยบายอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยที่สุดไม่น้อยกว่า 2 เดือน หลังจากการตัดสินใจทางนโยบายแต่ละครั้ง

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายจากหน่วยงานต่างๆ ในมุมมองต่างๆ กัน ที่สามารถสืบค้นและทบทวนได้ง่าย

- ๑๕. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องจัดทำข้อมูลวิชาการพื้นฐานที่เป็นที่มาของการกำหนดนโยบายด้านต่างๆของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ และมีการเปิดเผยข้อมูลวิชาการนั้น ผ่านอย่างน้อย 2 ช่องทาง เช่น จดหมายข่าว และ เว็บไซต์ เป็นต้น
- ๑๖. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องจัดทำระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน ผ่านช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง เช่น เว็บไซต์ ห้องสมุด และ จดหมายข่าว เป็นต้น
- ๑๗. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องจัดให้มีระเบียบและปฏิบัติตามระเบียบการเปิดเผยข้อมูลไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนการตัดสินใจทางนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ
- ๑๘. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชน หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรต้องเปิดช่องทางให้มีการรับข้อมูลจากสาธารณชนเพื่อประกอบการตัดสินใจไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง เช่น เว็บไซต์ e-mail ไปรษณีย์ หรือกล่องรับความคิดเห็น เป็นต้น
- ๑๙. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลการตัดสินใจทางนโยบายและเหตุผลประกอบ โดยมีระยะเวลาในการเปิดเผยไม่น้อยกว่า 2 เดือนหลังการตัดสินใจทางนโยบายแต่ละครั้ง

4. หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความโปร่งใสในขั้นกำหนดนโยบาย ได้แก่

- ๑๕. ข้อเสนอโครงการ (หรือแผนยุทธศาสตร์ หรือข้อเสนอจัดตั้งสถาบัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแผนของหน่วยงานในขณะนั้น) ที่แสดงเหตุผลทางวิชาการในมุมมองต่างๆ (เชิงกว้าง) และเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายภาพรวม และราย 3 ปี หรือรายปี (ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาของการทำงานในขณะนั้น)
- ๑๖. มีการจัดระบบเพื่อให้สาธารณะหรือผู้เกี่ยวข้องและผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงข้อเสนอโครงการดังกล่าวได้อย่างสะดวก ก่อนที่ข้อเสนอโครงการดังกล่าวจะเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจของคณะกรรมการอำนวยการ เช่น จัดเป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจนไว้เว็บไซต์ ,มีการลงในจดหมายข่าว มีการจัดเวทีเพื่อนำเสนอข้อเสนอโครงการ มีการตีประกาศในสถานที่ที่ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงง่าย มีการทำจดหมายเพื่อขอความคิดเห็นจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
- ๑๗. ต้องมีการเปิดเผยข้อเสนอโครงการ(หรือแผนยุทธศาสตร์)ไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนการตัดสินใจ
- ๑๘. ต้องมีการกำหนดช่องทางและช่วงเวลารับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะหรือผู้เกี่ยวข้อง
- ๑๙. ต้องมีการกำหนดว่าความคิดเห็นของสาธารณะที่ได้รับฟังมานั้นจะถูกนำมาใช้ในรูปแบบใด ขั้นตอนใดอย่างไร

- ๑๒ ต้องมีการนำเสนอแผนยุทธศาสตร์ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ (ในแผนฯจะต้องมีการนำเสนอข้อมูลทางวิชาการประกอบการตัดสินใจ) ต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 2 เดือนหลังตัดสินใจ โดยต้องเปิดเผยในช่องทางที่สาธารณะเข้าถึงได้ง่าย
- ๑๓ รายงานการประชุมคณะกรรมการอำนวยการเพื่อพิจารณาข้อเสนอโครงการ (แผนยุทธศาสตร์) ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

5.แบบการประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม
1)ความกว้างขวางของการเปิดเผยข้อมูล โดยมีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายในมุมมองต่างๆ มิใช่เฉพาะแนวนโยบายที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ดำเนินการเท่านั้น	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย โดยจะต้องเปิดเผยข้อมูลวิชาการที่ใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายด้านต่างๆ ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล มีการจัดระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน โดยจัดเป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจนในเว็บไซต์และ/หรือห้องสมุด	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4)ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล ต้องเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เช่น เปิดเผยข้อมูลล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วันก่อนที่จะมีการตัดสินใจทางนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
5)ความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล โดยยังคงนำเสนอข้อมูลทางวิชาการประกอบกับผลการตัดสินใจทางนโยบายอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยที่สุดไม่น้อยกว่า 2 เดือน หลังจากการตัดสินใจทางนโยบายแต่ละครั้ง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งหรือสองประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสี่ประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งห้าประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 1.3 หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย

1. สำคัญอย่างไร

หลักความคุ้มค่าหรือประสิทธิผลในการดำเนินงานเป็นหลักการที่ได้รับความสนใจมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีทรัพยากรจำกัด เนื่องจากกระบวนการกำหนดนโยบายเปรียบเสมือนการกำหนดทิศทาง แนวทาง และประเด็นการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

ดังนั้น หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการกำหนดนโยบายจึงหมายถึง การที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้นำหลักความคุ้มค่าเข้ามาใช้ในขั้นตอนการกำหนดทิศทางการทำงานในระดับนโยบาย เพื่อที่จะใช้หลักความคุ้มค่าเป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาตัดสินใจดำเนินการในนโยบายที่มีความคุ้มค่ามากที่สุดก่อน โดยที่ความค่านั้นสามารถพิจารณาได้ในหลายแนวทาง แต่อยู่ภายใต้หลักการ “การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม” ซึ่งการจะพิจารณาว่าอะไรคือความคุ้มค่า อะไรคือประโยชน์สูงสุดนั้นสามารถพิจารณาได้จาก “เป้าหมายในเชิงผลลัพธ์ที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้นคาดหวังหรือตั้งใจจะทำให้บรรลุ”

เมื่อเป็นดังนี้ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจึงจำเป็นต้องนำหลักความคุ้มค่าเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการกำหนดนโยบายด้วย ซึ่งก็จะช่วยให้การกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ เป็นไปในทิศทาง แนวทาง และประเด็นที่น่าจะมีประสิทธิผลและมีความคุ้มค่าในการดำเนินการ

เนื่องจากตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดเฉพาะในขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย ดังนั้น การประเมินตัวชี้วัดนี้จึงเป็นการพิจารณาหลักการความคุ้มค่าในเชิงกระบวนการ มิใช่การประเมินจากผลลัพธ์ในการทำงาน แต่เป็นการวางพื้นฐานสำหรับการประเมินในเชิงผลลัพธ์ต่อไป ได้แก่ มีความสอดคล้องกับนโยบายขององค์กรแม่ (สวรส.) การกำหนดให้มีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าในกระบวนการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ มีการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านอย่างชัดเจน และมีการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการประเมินเชิงผลลัพธ์ได้ในที่สุด

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยสามารถใช้งบประมาณซึ่งเป็นภาษีของประชาชนได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน
- ๒ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยสามารถตอบโจทย์ของสังคมได้อย่างมีเหตุมีผลมีหลักการ และทันต่อความต้องการปัจจุบัน

- ๑ ได้นโยบายที่ตรงกับความต้องการและก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะ เพราะได้มีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าแล้ว
- ๒ ทำให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเป็นไปในลักษณะที่คำนึงถึงผลลัพธ์ของการทำงาน ไม่ใช่แค่ได้ผลงานวิจัยเป็นชิ้นๆ
- ๓ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยสามารถแปลงนโยบายใหญ่ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานย่อยและการดำเนินโครงการวิจัยเป็นไปอย่างมีทิศทาง และมีเป้าหมายชัดเจน ไม่ทำงานวิจัยแบบกระจัดกระจาย จนไม่สามารถตอบคำถามโจทย์ของภาพรวมได้
- ๔ สามารถให้คำตอบในเรื่องความคุ้มค่าแก่หน่วยงานผู้ให้ทุนได้อย่างชัดเจน

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย พิจารณาที่

1. การกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีความสอดคล้องกับนโยบายของ สวรส.
2. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องกำหนดให้มีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าในกระบวนการกำหนดนโยบาย
3. มีการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยอย่างชัดเจน
4. มีการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่า(จากข้อ 2) เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จงานนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้น

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ การกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องกำหนดให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของ สวรส.
- ๒ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการพัฒนาหลักการและเกณฑ์ในการประเมินความคุ้มค่า ในการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยทั้งก่อน(เพื่อเป็นค่า standard) และหลังดำเนินการ (เพื่อใช้เปรียบเทียบผลการดำเนินงาน) โดยหลักการและเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องพิจารณาทั้งจากแง่มุมทางเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข ดังนั้นการกำหนดเกณฑ์ขึ้นอยู่กับลักษณะของนโยบายนั้นๆ โดยที่ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรกำหนดหลักการและแนวทางที่สอดคล้องกับแนวทางของ สวรส.

- ๑ ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์หรือแผนประจำปี หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีการนำเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณาความคุ้มค่าของนโยบายแต่ละด้าน
- ๒ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีการนำเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณาความคุ้มค่าของนโยบายแต่ละด้าน ผ่านช่องทางต่างๆ อย่างน้อย 2 ช่องทาง
- ๓ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

4. หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความคุ้มค่าในขั้นการกำหนดนโยบาย ได้แก่

- ๑ ข้อเสนอโครงการ หรือแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ซึ่งจะมีการระบุถึงนโยบายที่สอดคล้องกับของ สวรส.
- ๒ ข้อเสนอโครงการ หรือแผนยุทธศาสตร์จะต้องมีการระบุหลักการและเกณฑ์ความคุ้มค่าด้านต่างๆ และด้านที่เลือก โดยจะต้องมีข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณาความคุ้มค่าในแต่ละด้าน
- ๓ ข้อเสนอโครงการ หรือแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่มีการระบุเกณฑ์ความคุ้มค่าที่เลือกให้เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จในการทำงานทางนโยบาย
- ๔ ข้อเสนอโครงการหรือแผนยุทธศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลข้างต้นทั้งหมด ต้องมีการเปิดเผยต่อสาธารณะอย่างน้อย 2 ช่องทาง
- ๕ ช่องทางในการเปิดเผยข้อมูลข้างต้น เช่น เว็บไซต์ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยของสวรส. การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น จดหมายขอความเห็นจากผู้เกี่ยวข้องต่างๆ การตีตประกาศในสถานที่ต่างๆ ที่ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงได้ง่าย เป็นต้น

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีความสอดคล้องกับนโยบายของ สวรส.	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องกำหนดให้มีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าในกระบวนการกำหนดนโยบาย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)มีการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยอย่างชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4)มีการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่า(จากข้อ 2) เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้น	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสิ้นสี่ประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 1.4 หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย

1. สำคัญอย่างไร

การรับฟังความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมเป็นการสร้างโอกาสให้กับสาธารณชนในการที่จะแสดงความคิดเห็น แต่โดยทั่วไปการรับฟังความคิดเห็นมักจะเกิดขึ้นในระยะท้ายๆ ของกระบวนการตัดสินใจ และหลังจากที่หน่วยงานของรัฐหรือการกำหนดนโยบายได้กำหนดทิศทางอย่างใดอย่างหนึ่งเรียบร้อยแล้ว ทำให้กว่าจะถึงเวลาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วม ทางเลือกก็เหลือเพียงน้อยนิด และบางครั้งการกำหนดนโยบายที่ปราศจากมีส่วนร่วมจากสาธารณะ หรือตั้งใจเลือกเฉพาะพวกพ้องหรือบางกลุ่มก็สร้างความร้าวฉานในสังคมและสร้างแรงต่อต้านการดำเนินนโยบายนั้น

เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาดังกล่าว การมีส่วนร่วมจึงควรเกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มมีความคิดทำโครงการและก่อนมีกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบาย กระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะจึงควรเป็นช่องทางที่จะนำประชาชนมาร่วมกัน เพื่อที่จะแก้ปัญหาของส่วนรวม สร้างความรู้สึกร่วมว่า “นี่เป็นปัญหาของเรา” และ “นี่เป็นเป้าหมายของเรา” กระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะหรือประชาชน จึงเป็นช่องทางที่จะสร้างให้เกิดการสื่อสารระหว่างกลุ่มในชุมชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อที่เขาจะได้มาทำความเข้าใจถึงความต้องการของแต่ละกลุ่มในชุมชนและเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างแท้จริง

ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเป็นไปอย่างมีความหมายในกระบวนการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ก็จะต้องมีองค์ประกอบเชิงคุณภาพที่ชัดเจน ตั้งแต่ ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วมว่าจะมีความหมายอย่างไรในกระบวนการกำหนดนโยบายที่เป็นทางการ ช่องทางและระยะเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมของสาธารณชน การเข้าถึงประชากรกลุ่มด้อยโอกาส และในท้ายที่สุดจะต้องมีการตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เพื่อชี้ให้เห็นถึงเหตุและผลในการตัดสินใจทางนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้แนวทางในการกำหนดนโยบายการทำงานที่ตรงกับความต้องการของประชาชน
- ๒. การกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมได้ช่วยผลักดันให้เกิดกระบวนการทบทวน และเปิดมุมมองที่รอบด้านมากขึ้น
- ๓. การกำหนดนโยบายเป็นไปอย่างเปิดเผย และยุติธรรมสำหรับทุกฝ่าย ซึ่งเป็นการสร้างความสามัคคีและความเข้าใจซึ่งกันและกันในสังคม จากการใช้อข้อมูลทางวิชาการและฉันทามติ

- ๑๕. สาธารณชนได้ทราบถึงข้อจำกัด ปัญหา อุปสรรค ในการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ทำให้เกิดความเข้าใจ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนทำให้เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือกับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑๖. การสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ของสังคม
- ๑๗. สวรส.จะสามารถเข้าใจเหตุผลของการวางแผนการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยมากขึ้น หากได้เห็นหรือเข้าร่วมกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของสาธารณะ โดยเฉพาะตั้งแต่ขั้นกำหนดนโยบาย

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย พิจารณาที่

1. **ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการกำหนดนโยบาย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบาย/ตัดสินใจในรูปแบบใด
2. **ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** มีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง
3. **ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
4. **การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคม
5. **การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม** เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ให้ความเห็นทราบว่าได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑๕. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าจะให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดของกระบวนการกำหนดนโยบาย เช่น ขั้นเสนอหัวข้อนโยบาย ขั้นการคัดเลือก ขั้นตอนการตัดสินใจ เป็นต้น

- ๑๖. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรมีการกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนในแต่ละขั้นตอน เช่น การเสนอข้อมูลประกอบความคิดเห็น การประชุม การแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่างๆ ใช้แบบสอบถาม ฯลฯ
- ๑๗. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรมีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง
- ๑๘. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน
- ๑๙. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
- ๒๐. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรจัดให้มีช่องทางพิเศษหรือมีการจัดกระบวนการเป็นพิเศษกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีนโยบายที่เกี่ยวข้อง
- ๒๑. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรจัดให้มีการแสวงหากลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ตกหล่นเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพิ่มขึ้น
- ๒๒. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรจัดให้มีกระบวนการตอบข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของสาธารณะอย่างน้อย 1 ช่องทาง
- ๒๓. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรจัดให้มีการแจ้งช่องทางตอบกลับความคิดเห็นของสาธารณะล่วงหน้า โดยมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการตอบกลับต่อความคิดเห็นของสาธารณะ

4. หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นการกำหนดนโยบาย ได้แก่

- ๑๖. หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะในขั้นตอนต่างๆของการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ได้แก่ การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และ รูปแบบการมีส่วนร่วมของสาธารณะ เป็นต้น
- ๑๗. หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงช่องทางที่เปิดให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง เช่น เว็บไซต์ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ของ สวรส. ของหน่วยงานพันธมิตร ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดประชุมเวทีรับฟังความเห็น จัดหมายกล่องรับฟังความเห็น ฯลฯ
- ๑๘. มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการกำหนดระยะเวลาในการมีส่วนร่วม โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
- ๑๙. หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคม และมีการแสวงหากลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ตกหล่น

- ๑ หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้จัดให้มีการตอบกลับข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อสาธารณะในรูปแบบและระยะเวลาที่ชัดเจน

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม
1)ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการกำหนดนโยบาย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบาย/ตัดสินใจในรูปแบบใด	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม มีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4)การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคม	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
5)การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ให้ความเห็นทราบว่าได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งหรือสองประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสี่ประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งห้าประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 1.5 หลักคุณภาพในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย

1.สำคัญอย่างไร

ผลสำเร็จของการบริหารจัดการงานวิจัยไม่ได้วัดแค่ที่ผลผลิตของงานวิจัยที่เป็นผลงานในแต่ละโครงการหรือแผนงานเท่านั้น หากแต่อยู่ที่การวางกลยุทธ์อำนาจการให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตงานวิจัยกับผู้รับผิดชอบนโยบายและระบบสุขภาพ จนเกิดเป็นวงจรเชื่อมโยงสมรรถนะและความมุ่งมั่นร่วมกันทั้งสองฝ่าย เพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูป หรือเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพ ตลอดจนสามารถยกสถานะสุขภาพและรักษาระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น คุณภาพของผลงานวิจัย คุณภาพของข้อเสนอแนะนโยบาย และคุณภาพของกระบวนการทำงานจึงเป็นสิ่งที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

และเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางกรอบเพื่อควบคุมคุณภาพการผลิตในทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการงานวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ ขั้นตอนกำหนดนโยบาย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานทั้งหมด โดยเกณฑ์พื้นฐานเชิงคุณภาพในการประเมินหลักคุณภาพในขั้นการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ประกอบด้วย การกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการเลือกสรรและกำหนดประเด็นนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ไว้อย่างชัดเจน และการแสดงให้เห็นหลักฐานอย่างชัดเจนถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐาน/ความคิดเห็นทางวิชาการอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักคุณภาพในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑ ได้ประเด็น/แนวทางนโยบายที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ เพราะผ่านการวิเคราะห์โดยใช้เหตุผลทางวิชาการ และความรู้จากหลายด้านมาประกอบการพิจารณา
- ๒ ทำให้หน่วยบริหารจัดการได้เห็นเป้าหมายที่มีความชัดเจนมากขึ้นในการวางแผนเพื่อที่จะทำงานในระดับต่อไป
- ๓ การใช้เหตุผลทางวิชาการประกอบการวางแผน และการแสดงหลักฐานอย่างชัดเจนถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐาน/ความคิดเห็นทางวิชาการอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จะนำมาซึ่งความรู้สึกไว้วางใจของสาธารณะและหน่วยงานต่างๆที่มีต่อหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย นำมาซึ่งการสนับสนุนการทำงาน และความร่วมมือในด้านต่างๆ

2.ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักคุณภาพในขั้นการกำหนดนโยบาย พิจารณาที่

1. มีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการเลือกสรรและกำหนดประเด็นนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ไว้อย่างชัดเจน
2. มีหลักฐานอย่างชัดเจนถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐาน/ความคิดเห็นทางวิชาการอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ

3.ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการกำหนดวิธีการที่ชัดเจนในการคัดเลือกประเด็นนโยบายไว้อย่างชัดเจน เช่น ระดมความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เก็บแบบสอบถามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
- ๒. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดเลือกประเด็นนโยบายอย่างชัดเจน เช่น มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ (ลดค่าใช้จ่าย สร้างรายได้) เข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส แก้ปัญหาของคนส่วนใหญ่ ลดผลกระทบด้านจิตใจ แก้ปัญหาโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคที่เป็นอันตรายถึงชีวิต สร้างความเท่าเทียมทางสุขภาพ คัดกรอง(ป้องกัน)ปัญหาตั้งแต่ต้นทาง) ฯลฯ
- ๓. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการให้เหตุผลและข้อมูลหลักฐานทางวิชาการประกอบการตัดสินใจการคัดเลือกประเด็นนโยบาย
(หมายเหตุ : ช่องทางการมีส่วนร่วมของสาธารณะในการกำหนดนโยบายและช่องทางการเผยแพร่เหตุผลและข้อมูลหลักฐานทางวิชาการประกอบการตัดสินใจการคัดเลือกประเด็นนโยบาย และผลการคัดเลือก ควรมีช่องทางบางอันที่เป็นช่องทางเดียวกัน เช่น ทางเว็บไซต์หรือจดหมายข่าว เพื่อให้สาธารณะสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง และไม่สับสน)

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักคุณภาพใน
ขั้นการกำหนดนโยบาย ได้แก่

- ๑) หลักฐานที่แสดงถึงการกำหนดเกณฑ์หรือวิธีการที่ชัดเจนในการคัดเลือกประเด็นนโยบาย
ล่วงหน้า และควรต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอำนวยการ เช่น มีรายงานการ
ประชุมคณะกรรมการอำนวยการเพื่อพิจารณาข้อเสนอการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการ
เลือกสรรและกำหนดประเด็นนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ
- ๒) ข้อเสนอโครงการขณะนั้น (หรือแผนยุทธศาสตร์) ที่ได้แสดงให้เห็นถึงการใช้อยู่หลักฐาน/
ความคิดเห็นทางวิชาการในมุมมองต่างๆ (เชิงกว้าง) และเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด
นโยบายภาพรวม และรายประเด็น และมีการให้เหตุผลและข้อมูลหลักฐานทางวิชาการ
ประกอบการตัดสินใจการคัดเลือกประเด็นนโยบาย
- ๓) เอกสารทางวิชาการอื่นๆของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่แสดงข้อมูลหลักฐาน/ความคิดเห็น
ทางวิชาการในมุมมองต่างๆ (เชิงกว้าง) และเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายภาพรวม
และรายประเด็น และการตัดสินใจการคัดเลือกประเด็นนโยบาย

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)มีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการเลือกสรรและกำหนดประเด็น นโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ไว้ล่วงหน้า	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)มีหลักฐานอย่างชัดเจนถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐาน/ความ คิดเห็นทางวิชาการอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายแต่ละ ด้านของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ หนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ ทั้งสองประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 1.6 หลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย

1. สำคัญอย่างไร

แม้ว่า ความพร้อมรับผิดจะเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้น จากโครงการที่มีต่อหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) จากหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ)ที่มีต่อหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่มีต่อ สวรส. และจาก สวรส.ที่มีต่อรัฐบาล ในฐานะผู้สนับสนุนงบประมาณและผู้กำกับดูแล แต่ในฐานะที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยเป็นหน่วยงานลูก และเป็นผู้ผลิตและเสนอ นโยบายผ่าน สวรส.ไปสู่อำนาจ และอาจมีผลสู่การบังคับใช้ ย่อมมีโอกาสเกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ต่อประชาชน ดังนั้น สวรส.และหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพในสวรส.ทุกระดับ ที่เกี่ยวข้องกับ นโยบายนั้นๆย่อมต้องมีส่วนในความพร้อมรับผิดต่อสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจึงต้องมีความพร้อมรับผิดต่อผลการดำเนินงานและข้อเสนอทางนโยบายที่ได้เสนอออกไปด้วย โดยที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีความพร้อมรับผิดต่อสาธารณะภายใต้กรอบหน้าที่หรือพันธกิจที่ได้รับมอบหมาย

โดยความพร้อมรับผิดนั้น นอกจากจะดูจากผลผลิตจากการทำงานที่ “เสร็จ” แต่สิ่งสำคัญกว่านั้น คือ “ผลสำเร็จ” ของผลลัพธ์จากการทำงานที่ตั้งหมายไว้ ดังนั้น การตั้งเป้าหมายและการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญและจะต้องมีการกำหนดไว้ตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินงาน

หลักความพร้อมรับผิดต่อสาธารณะจึงเป็นหลักการที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นหลักการที่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำและการดำเนินงานที่จะเกิดขึ้นของแต่ละองค์กร ดังนั้น ในกระบวนการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ จึงจำเป็นต้องนำหลักความพร้อมรับผิดเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการด้วย เช่น มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายที่ชัดเจน หรือมีการกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานเชิงนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ อย่างชัดเจน ซึ่งการดำเนินการเช่นนั้น จะช่วยวางพื้นฐานของความพร้อมรับผิดของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ในขั้นตอนหรือกระบวนการอื่นๆ ของการจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯต่อไป เช่น สามารถนำตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายไปเทียบเคียงกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการจัดการงานวิจัยในแต่ละช่วงเวลา หรือสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการทำงาน

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีเป้าหมายที่ชัดเจนที่ต้องการที่จะบรรลุในแต่ละประเด็นชี้วัด และในภาพรวม

- ๑ ความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการกำหนดนโยบายจะทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีความรอบคอบและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ๒ การวางแผนเป้าหมายและความคืบหน้าของการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะเกิดอย่างชัดเจน เพราะมีธงที่ชัดเจน ภายใต้อำนาจที่กำหนด
- ๓ ความพร้อมรับผิดของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและคณะกรรมการอำนวยการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ตลอดจน สวรส. จะก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของสาธารณะอย่างคุ้มค่า
- ๔ เมื่อเปรียบเทียบผลงานกับตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ จะทำให้สาธารณะเห็นความสำเร็จและหันมาสนับสนุนการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและสวรส.
- ๕ การเผยแพร่ตัวชี้วัดความสำเร็จแนวทางในการประเมินจะก่อให้เกิดความโปร่งใสและไว้วางใจจากสาธารณะ

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมชาติของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย พิจารณาที่

- 1) การกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายที่ชัดเจน
- 2) การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายแต่ละตัวชี้วัดอย่างชัดเจน
- 3) การประเมินผลกระทบทางบวกและทางลบจากการดำเนินนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ
- 4) การกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานเชิงนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ อย่างชัดเจน เช่น การกำหนดกรอบเวลาในการประเมินผลอย่างชัดเจน วิธีการประเมิน งบประมาณที่ใช้ หัวข้อที่จะประเมิน เป็นต้น

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายที่ชัดเจน เช่น การได้แนวทางหรือข้อเสนอทางนโยบาย, การได้ร่างข้อเสนอทางนโยบายในระดับต่างๆ, การที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับข้อเสนอไปเป็นกฎหมาย/ไปปฏิบัติ). การผลิตผลงานทางวิชาการ/ชุดความรู้ที่จะไปสนับสนุนการผลักดันนโยบาย การเพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

(ลดค่าใช้จ่าย/เพิ่มรายได้) การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การลดความเสี่ยง การสร้างความ เป็นธรรมทางสุขภาพ ฯลฯ

- ๑๒ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายแต่ละตัวชี้วัดอย่างชัดเจน เมื่อครบเวลาที่กำหนด เช่น 1 ปี หรือ 3 ปี
- ๑๓ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีหลักฐานการพิจารณาหรือประเมินผลกระทบทางบวกและทางลบ ทั้งที่ตั้งใจและอาจจะเกิดโดยไม่ได้ตั้งใจจากการกำหนด/ดำเนินนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย รวมถึงมีแนวทางที่ชัดเจนในการป้องกันหรือแก้ไขผลกระทบทางลบดังกล่าว
- ๑๔ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานเชิงนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย อย่างชัดเจน เช่น การกำหนดกรอบเวลาในการประเมินผลอย่างชัดเจน วิธีการประเมิน งบประมาณที่ใช้ หัวข้อที่จะประเมิน

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความ พร้อมรับผิดชอบในขั้นการกำหนดนโยบาย ได้แก่

- ๑๕ แผนยุทธศาสตร์หรือข้อเสนอโครงการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ และมีการกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายแต่ละตัวชี้วัด อย่างชัดเจน
- ๑๖ แผนยุทธศาสตร์ หรือบันทึกการประชุม(ของคณะกรรมการอำนวยการหรือของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย) หรือเอกสารวิชาการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ที่มีหลักฐานการพิจารณาถึงผลกระทบทางบวกและทางลบ ทั้งที่ตั้งใจและอาจจะเกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจจากการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย รวมถึงมีแนวทางที่ชัดเจนในการป้องกันหรือแก้ไขผลกระทบทางลบดังกล่าว
- ๑๗ แผนยุทธศาสตร์ ที่มีการกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานเชิงนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย อย่างชัดเจน

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายที่ชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายแต่ละตัวชี้วัดอย่างชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)การประเมินผลกระทบทางบวกและทางลบจากการดำเนินนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4)การกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานเชิงนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ อย่างชัดเจน เช่น การกำหนดกรอบเวลาในการประเมินผลอย่างชัดเจน วิธีการประเมิน งบประมาณที่ใช้ หัวข้อที่จะประเมิน เป็นต้น	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(3) ☒ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสี่ประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 2.1 หลักนิติรัฐในขั้นตอนการวางแผน จัดการงานวิจัย

1.สำคัญอย่างไร

การวางแผนจัดการงานวิจัยหรือ การพัฒนาแผนงานวิจัย(หรือชุดโครงการ) เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการแปลงนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ลงไปสู่การปฏิบัติการจริงในสังคม ทั้งในแง่ของการจัดการวิจัย การจัดการความรู้ และการขับเคลื่อนทางนโยบายและทางสังคม

หลักนิติรัฐในขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัย หมายถึง การที่หน่วยย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีการเกิดขึ้นและมีการปฏิบัติงานโดยยึดหลักนิติรัฐ เช่นเดียวกับ สวรส.และหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้น

โดยที่ ในการดำเนินการตามหลักนิติรัฐ ก็จำเป็นต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักการและเงื่อนไขในการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้นๆ ภายใต้ระเบียบ สวรส. (หรือระเบียบที่ตกลงร่วมกันกับ สวรส.)

ดังนั้น ตัวชี้วัดนี้จึงพิจารณาถึงความสอดคล้องของกระบวนการจัดตั้งและการดำเนินการของแผนงานวิจัย/ชุดโครงการต่างๆ ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้น ว่าเป็นไปตามหลักการของระเบียบฯ ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการวางแผนการจัดการงานวิจัยให้เป็นไปตามหลักนิติรัฐให้มากที่สุด

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักนิติรัฐในขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย)

- ๑ ทำให้การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการจริงในสังคมผ่านแผนงาน/ชุดโครงการเป็นไปอย่างสอดคล้องและสนับสนุนเป้าหมายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๒ ทำให้การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการจริงในสังคมผ่านแผนงาน/ชุดโครงการเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม (ต่อเนื่องจากขั้นกำหนดนโยบาย)
- ๓ ทำให้การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการจริงในสังคมผ่านแผนงาน/ชุดโครงการเป็นไปอย่างมีโปร่งใสและป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน
- ๔ การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการจริงในสังคมผ่านแผนงาน/ชุดโครงการ มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตั้งไว้ได้ เพราะได้ผ่านการพิจารณาอย่างมีเหตุผลแล้วจากคณะกรรมการฯ

2.ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักนิติรัฐในชั้นการวางแผนจัดการงานวิจัย(หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) พิจารณาที่

1. การจัดตั้งหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
2. การจัดตั้งหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) ต้องเป็นไปตามระเบียบของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย (ที่สอดคล้องกับระเบียบของสวรส.) และ/หรือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้มีการตกลงร่วมกันกับ สวรส. โดยมีการระบุถึงระเบียบที่ใช้สำหรับแต่ละหน่วยงานย่อยอย่างชัดเจนในที่ประชุมคณะกรรมการฯ

3.ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการนำเสนอเรื่องการจัดตั้งหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ในที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการ ใน อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร
- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีการกำหนดแนวทางการออกระเบียบปฏิบัติแก่หน่วยงานย่อย และระเบียบดังกล่าวต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

หมายเหตุ ในการนำเสนอข้อมูลการจัดตั้งหน่วยงานย่อยแก่คณะกรรมการอำนวยการ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรมีการดำเนินการ ดังนี้

- มีการแสดงหลักฐานทางวิชาการ และเหตุผลอื่นๆ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจของกรรมการฯในการจัดตั้งแผนงานย่อย
- มีการระบุถึงระเบียบที่หน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) จะใช้บริหารจัดการงานวิจัยอย่างชัดเจน
- มีการระบุผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) หน่วยงานที่สังกัด และคุณสมบัติหรือผลงาน ที่สอดคล้องกับงานที่รับผิดชอบในส่วน of แผนงานนั้น

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักนิติรัฐในชั้น
การวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือพัฒนาแผนงานวิจัย) ได้แก่

- ๑. บันทึกรายงานการประชุมคณะกรรมการอำนวยการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยใน
ช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ที่ได้มีการพิจารณาเห็นชอบการจัดตั้งหน่วยงานย่อย
- ๒. แผนยุทธศาสตร์ หรือเอกสารบทบาทและภารกิจหลักของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่แสดง
ถึงเหตุผลทางวิชาการในการจัดตั้งหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ)
- ๓. ข้อเสนอโครงการหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่มีข้อเสนอในส่วนของภาพรวมและหน่วยงาน
ย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ)
- ๔. แผนปฏิบัติการของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ราย 3 ปีและรายปี
- ๕. ระเบียบ/คู่มือบริหารจัดการงานวิจัยที่แผนงาน/ชุดโครงการใช้ในการบริหารจัดการงานวิจัย

5.กรณีใดที่จะไม่ใช่ตัวชี้วัดนี้

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูล เพิ่มเติม
1)การจัดตั้งหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) ต้อง ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการของหน่วยบริหาร จัดการงานวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การจัดตั้งหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) ต้อง เป็นไปตามระเบียบของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย (ที่ สอดคล้องกับระเบียบของสวรส.) และ/หรือของหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องที่ได้มีการตกลงร่วมกันกับ สวรส. โดยมีการระบุ ถึงระเบียบที่ใช้สำหรับแต่ละหน่วยงานย่อยอย่างชัดเจนในที่ ประชุมคณะกรรมการฯ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสองประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 2.2 หลักความโปร่งใสในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการแปลงนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยลงไปสู่การปฏิบัติการจริงในสังคม ทั้งในแง่การจัดการงานวิจัย การจัดการความรู้ และการขับเคลื่อนทางนโยบายและทางสังคม ดังนั้นขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัยจึงเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

นอกจากนี้ การพัฒนาแผนงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ยังมีความเกี่ยวพันกับการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ ในการวิจัยไปสู่หน่วยงานย่อย (แผนงานหรือชุดโครงการ) ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความโปร่งใส และความทับซ้อนของผลประโยชน์ในการวางแผนและดำเนินการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยด้วย อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้น กระบวนการวางแผนจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จึงจำเป็นจะต้องมีความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะทั้งเพื่อความไว้วางใจ เชื่อใจ เพื่อการสอบทาน การขอความเห็น และการสร้างแนวร่วมในการทำงาน

ทั้งนี้ กรอบการประเมินความโปร่งใสในกระบวนการวางแผนจัดการงานวิจัยมีความสอดคล้องกับกรอบการประเมินความโปร่งใสในกระบวนการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย นั่นคือ มีการพิจารณาทั้งความกว้างขวางของข้อมูลที่เปิดเผย ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล และความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักความโปร่งใสในขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑) ทำให้การวางแผนจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีความถูกต้อง รอบด้าน และเป็นไปอย่างมีเหตุมีผลตามหลักวิชาการ
- ๒) ทำให้การวางแผนจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเป็นด้วยความโปร่งใส
- ๓) ทำให้การวางแผนจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเป็นไปอย่างมีความหมาย เพราะผ่านกระบวนการรับรู้และร่วมแสดงความคิดเห็นในวงกว้าง
- ๔) ทำให้กลุ่มเป้าหมายและสังคมเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ ปรับทัศนคติ ไว้วางใจ และสร้างโอกาสให้เกิดการสนับสนุนการทำงานแก่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ก็ได้เรียนรู้ถึงความคิด

และมุมมองที่แตกต่างจากสังคมวงกว้างและทำให้มีโอกาสที่จะทำงานได้บรรลุผลเป็นรูปธรรมที่ตรงกับความต้องการของสังคมมากขึ้น

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการพิจารณาธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความโปร่งใสในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย จึงพิจารณาที่

1. **ความกว้างขวางของการเปิดเผยข้อมูล** โดยมีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนงานวิจัยในมุมมองต่างๆ มิใช่เฉพาะแนวทางที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ หรือ สวรส. ดำเนินการเท่านั้น
2. **ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย** โดยจะต้องเปิดเผยข้อมูลวิชาการที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผนงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ
3. **ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล** มีการจัดระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน โดยจัดเป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจนในเว็บไซต์และ/หรือห้องสมุดของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ และ/หรือของสวรส.
4. **ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล** ต้องเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เช่น เปิดเผยข้อมูลล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วันก่อนที่จะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนและการดำเนินการของหน่วยงานย่อย
5. **ความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล** โดยยังคงนำเสนอข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินการและผลการดำเนินการของแต่ละแผนงานย่อย อย่างต่อเนื่อง

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ④ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนงานวิจัย (หน่วยงานย่อย) จากหน่วยงานต่างๆ
- ④ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนงานวิจัย ในมุมมองต่างๆ ทั้งที่เห็นด้วยและเห็นต่าง

- ๑๖. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลวิชาการที่เป็นพื้นฐานในการวางแผนงานจัดการงานวิจัยด้านต่าง ๆ ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ผ่านอย่างน้อย 2 ช่องทาง เช่น จดหมายข่าว และ เว็บไซต์
- ๑๗. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องจัดทำระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง เช่น เว็บไซต์ จดหมายข่าว และห้องสมุดของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ และ/หรือของสวรส.
- ๑๘. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชน โดยจัดให้มีระเบียบและปฏิบัติตามระเบียบการเปิดเผยข้อมูล โดยมีการเปิดเผยข้อมูลไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนที่จะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนและการดำเนินการของแต่ละแผนงานย่อย (หน่วยงานย่อย)
- ๑๙. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องเปิดช่องทาง ให้มีการรับข้อมูลจากสาธารณชนเพื่อประกอบการตัดสินใจไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง เช่น เว็บไซต์ e-mail ไปรษณีย์
- ๒๐. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินการและผลการดำเนินการของแต่ละแผนงานย่อย(หน่วยงานย่อย) อย่างต่อเนื่อง

4. หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักโปร่งใสในขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือพัฒนาแผนงานวิจัย) ได้แก่

- ๑๖. ข้อเสนอโครงการ หรือแผนยุทธศาสตร์ ที่แสดงเหตุผลทางวิชาการในมุมมองต่างๆ (เชิงกว้าง) และเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายภาพรวม และการแบ่งหน่วยงานย่อย (แผนงานย่อย/ชุดโครงการ)
- ๑๗. ข้อเสนอโครงการของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ที่แสดงเหตุผลทางวิชาการในมุมมองต่างๆ (เชิงกว้าง) และเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ของหน่วยงานย่อย และความเกี่ยวเนื่องหรือการตอบสนองนโยบายภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑๘. มีการจัดระบบเพื่อให้สาธารณะหรือผู้เกี่ยวข้องและผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงข้อเสนอโครงการดังกล่าวได้อย่างสะดวก ก่อนที่ข้อเสนอโครงการดังกล่าวจะเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจของคณะกรรมการอำนวยการ เช่น จัดเป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจนไว้ในเว็บไซต์ มีการลงในจดหมายข่าว มีการจัดเวทีเพื่อนำเสนอข้อเสนอโครงการ มีการตีพิมพ์ประกาศในสถานที่ที่ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงง่าย มีการทำจดหมายเพื่อขอความคิดเห็นจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น (ทั้งนี้สามารถทำควบคู่ไปกับหลักความโปร่งใสในขั้นการกำหนดนโยบายได้)
- ๑๙. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการเปิดเผยข้อเสนอโครงการไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนการตัดสินใจ

- ๑๒. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการกำหนดช่องทางและช่วงเวลารับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะหรือผู้เกี่ยวข้อง
- ๑๓. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการกำหนดว่าความคิดเห็นของสาธารณะจะถูกนำมาใช้ในรูปแบบใด ขั้นตอนใดอย่างไร
- ๑๔. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการนำเสนอแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ (ในแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานย่อย จะต้องมีการนำเสนอข้อมูลทางวิชาการประกอบการตัดสินใจ) ต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 2 เดือนหลังตัดสินใจ โดยต้องเปิดเผยในช่องทางที่สาธารณะเข้าถึงได้ง่าย
- ๑๕. บันทึกการรายงานการประชุมคณะกรรมการอำนวยการที่มีการพิจารณาข้อเสนอโครงการของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม
1)ความกว้างขวางของการเปิดเผยข้อมูล โดยมีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนงานวิจัยในมุมมองต่างๆ มิใช่เฉพาะแนวทางที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ หรือ สวรส. ดำเนินการเท่านั้น	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2) ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย โดยจะต้องเปิดเผยข้อมูลวิชาการที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผนงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล มีการจัดระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน โดยจัดเป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจนในเว็บไซต์และ/หรือห้องสมุดของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ และ/หรือของสวรส.	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4) ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล ต้องเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เช่น เปิดเผยข้อมูลล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วันก่อนที่จะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนและการดำเนินการของหน่วยงานย่อย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
5)ความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล โดยยังคงนำเสนอข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินการและผลการดำเนินการของแต่ละแผนงานย่อย อย่างต่อเนื่อง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งหรือสองประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสี่ประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งห้าประการ	(5) ☒ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 2.3 หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการวางแผน จัดการงานวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

ขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัยหรือ การพัฒนาแผนงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ ใน สวรส. เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการแปลงนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ลงไปสู่การปฏิบัติจริงในสังคม ทั้งในแง่ของการจัดการงานวิจัย การจัดการความรู้ และการขับเคลื่อนทางนโยบายและทางสังคม ดังนั้น การวางแผนจัดการงานวิจัยจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดในการแปลงนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยไปสู่ประสิทธิผลในเชิงผลลัพธ์ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเอง และเนื่องจากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยโดยส่วนใหญ่มีภารกิจจำนวนมากที่ต้องดำเนินการ ดังนั้นหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจำเป็นต้องมีการจัดรอบการทำงานออกเป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจนเพื่อที่จะทำให้สามารถทำงานในภาพที่ลงลึกในแต่ละส่วนได้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถผลักดันภารกิจของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้นๆ ได้ด้วย หน่วยงานย่อยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมักเรียกว่า “แผนงาน” หรือบางแห่งจะเรียก “ชุดโครงการ”

แผนงานจึงเป็นเสมือนแขนขาและกระบอกเสียงของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในเรื่องต่างๆ (เช่นเดียวกับที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยทำหน้าที่เป็นแผนงานของ สวรส.) ไม่ว่าจะเป็น การแปลงแนวนโยบายสู่การปฏิบัติ การค้นคว้าทางวิชาการเพื่อสร้างความชัดเจนในประเด็นต่างๆ ที่จำเป็นต้องการพัฒนาในระบบสุขภาพ/ระบบสาธารณสุขซึ่งเป็นพันธกิจหลักของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย การเชื่อมโยงและสนับสนุนการทำงานของเครือข่ายอย่างเข้มแข็ง การหา Best Practice ตลอดจนเป็นกลไกการทำงาน การขับเคลื่อนนโยบาย และการสื่อสารสาธารณะ

อย่างไรก็ดี ภายใต้ทรัพยากรการวิจัยที่มีอยู่จำกัด หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจึงจำเป็นต้องนำหลักความคุ้มค่าเข้ามาพิจารณาในการวางแผนในการจัดการงานวิจัยด้วย เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องว่า การวางแผนจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จะเป็นไปในลักษณะที่จะทำให้เกิดผลประโยชน์มากที่สุดแก่สังคมอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ การพิจารณาหลักความคุ้มค่าในการวางแผนจัดการงานวิจัยจะพิจารณาจาก การที่มีการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนงานวิจัยแต่ละแผนงาน หรือชุดโครงการ มีการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนงาน และการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนงาน/ชุดโครงการอย่างชัดเจน ซึ่งแม้ว่าตัวชี้วัดนี้จะมีลักษณะเป็นตัวชี้วัดในเชิงกระบวนการมากกว่าในเชิงผลลัพธ์ แต่ก็จะเป็นแนวทางให้เกิดการพิจารณาถึงผลลัพธ์ของการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จด้วย

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่าในขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย สามารถใช้งบประมาณซึ่งเป็นภาษีของประชาชนได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน
- ๒ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยสามารถตอบโจทย์ของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อความต้องการปัจจุบัน
- ๓ ได้นโยบายของหน่วยงานย่อยที่ตรงกับความต้องการและก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะ เพราะได้มีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าแล้ว
- ๔ ทำให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยเป็นไปในลักษณะที่คำนึงถึงผลลัพธ์ของการทำงาน ไม่ใช่แค่ได้ผลงานวิจัยเป็นชิ้นๆ
- ๕ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยสามารถแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานย่อยและการดำเนินโครงการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีเป้าหมายชัดเจน ไม่ทำงานวิจัยแบบกระจัดกระจาย จนไม่สามารถตอบคำถามโจทย์ของภาพรวมได้
- ๖ สามารถให้คำตอบในเรื่องความคุ้มค่าแก่หน่วยงานผู้ให้ทุนได้อย่างชัดเจน

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความคุ้มค่าในขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัย(หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) พิจารณาที่

1. มีการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงานวิจัยแต่ละหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) อย่างชัดเจน
2. มีการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) อย่างชัดเจน
3. มีการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่า (จากข้อ 1) เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ มีการพัฒนาหลักการและเกณฑ์ในการประเมินความคุ้มค่า ในการวางแผนจัดการงานวิจัยของหน่วยงานย่อย ทั้งก่อนและหลังดำเนินการ โดยหลักการและเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องพิจารณาทั้งจากแง่มุมต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข ดังนั้นการกำหนดเกณฑ์ขึ้นอยู่กับ

ลักษณะของแผนงานนั้นๆ โดยพิจารณากรอบแนวทางการประเมินความคุ้มค่าของภาพรวมประกอบด้วย

- ๑ มีการใช้/นำเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงาน
- ๒ มีการนำเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงาน ผ่านช่องทางต่างๆ อย่างน้อย 2 ช่องทาง
- ๓ มีการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานหรือชุดโครงการย่อย

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความคุ้มค่าในขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือพัฒนาแผนงานวิจัย) ได้แก่

- ๑ ข้อเสนอโครงการ หรือแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) จะต้องมีการระบุหลักการและเกณฑ์ความคุ้มค่าด้านต่างๆ และด้านที่เลือก โดยจะต้องมีข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณาความคุ้มค่าในแต่ละด้าน
- ๒ ข้อเสนอโครงการ หรือแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) มีการระบุเกณฑ์ความคุ้มค่าที่เลือกให้เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จในการทำงานทางนโยบาย
- ๓ ข้อเสนอโครงการหรือแผนยุทธศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลข้างต้นทั้งหมด ต้องมีการเปิดเผยต่อสาธารณะอย่างน้อย 2 ช่องทาง
- ๔ ช่องทางในการเปิดเผยข้อมูลข้างต้น เช่น เว็บไซต์ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ของ สวรส. การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น จดหมายขอความเห็นจากผู้เกี่ยวข้องต่างๆ การตีตประกาศในสถานที่ต่างๆ ที่ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงได้ง่าย เป็นต้น
- ๕ รายงานความคืบหน้า (รายงานวัด) หรือสรุปผลการดำเนินงานรายปีหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ที่มีการวิเคราะห์เรื่องความคุ้มค่า และเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดที่ตั้งไว้

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของยุทธศาสตร์/กลยุทธ์/แผนงานวิจัยอย่างชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การนำเสนอข้อมูล/แนวทางในการพิจารณาความคุ้มค่าของยุทธศาสตร์/กลยุทธ์/แผนงานวิจัยอย่างชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)การกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละยุทธศาสตร์/กลยุทธ์/แผนงาน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(4) ☒ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสามประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 2.4 หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

เนื่องจากการวางแผนจัดการงานวิจัย เป็นการพัฒนาแนวคิด แนวทาง และวิธีการปฏิบัติงานในประเด็นที่จำเพาะเจาะจงมากขึ้น ภาคส่วนต่างๆ ของสังคมที่เกี่ยวข้องจึงมักจะมีความสนใจในการเข้าร่วมในการวางแผนจัดการงานวิจัยเป็นอย่างมาก หากพิจารณาในบางมุมมอง อาจถือว่าภาคส่วนต่างๆ ในสังคมมีความสนใจในการเข้าร่วมในการวางแผนจัดการงานวิจัยมากกว่าการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเสียอีก

เป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายดังกล่าว และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน แต่ถ้าต้องการให้การตัดสินใจนั้น “มีคุณค่า” การตัดสินใจนั้นจะต้องมีความชอบธรรม ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเพียงเนื้อหาจากการตัดสินใจ แต่หมายถึงกระบวนการในการตัดสินใจนั้นต้องเป็นกระบวนการที่ยุติธรรม เป็นไปอย่างเปิดเผย และเป็นประชาธิปไตย

ดังนั้น กระบวนการวางแผนจัดการงานวิจัยจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสาธารณะ โดยจะต้องพัฒนาทั้งในแง่ของความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม ช่องทางและระยะเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมของสาธารณชน การเข้าถึงประชากรกลุ่มด้อยโอกาส และการตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะ ซึ่งเป็นกรอบการประเมินคุณภาพเดียวกันกับกระบวนการมีส่วนร่วมของกระบวนการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑) หน่วยงานย่อยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้แนวทางในการกำหนดนโยบายการทำงานที่ตรงกับความต้องการของประชาชน
- ๒) การกำหนดนโยบายของหน่วยงานย่อยจะมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมได้ช่วยผลักดันให้เกิดกระบวนการทบทวน และเปิดมุมมองที่รอบด้านมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อเนื่องเช่นกันกับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๓) การกำหนดนโยบายของหน่วยงานย่อยเป็นไปอย่างเปิดเผย และยุติธรรมสำหรับทุกฝ่าย ซึ่งเป็นการสร้างความสามัคคีและความเข้าใจซึ่งกันและกันในสังคม จากการใช้อข้อมูลทางวิชาการ และฉันทามติ ซึ่งส่งผลดีในแบบเดียวกันกับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๔) สาธารณชนได้ทราบถึงข้อจำกัด ปัญหา อุปสรรค ในการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และหน่วยงานย่อย ทำให้เกิดความเข้าใจ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ตลอดจนทำให้เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือกับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและ
หน่วยงานย่อย

- ๑ การสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ของสังคม
- ๒ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยมีการทำงานที่ชัดเจน และเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น
- ๓ สวรส.จะสามารถเข้าใจเหตุผลของการวางแผนการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยมากขึ้น หากได้เห็นหรือเข้าร่วมกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของสาธารณะ โดยเฉพาะตั้งแต่ขั้นกำหนดนโยบาย

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้น
การวางแผนจัดการงานวิจัย(หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) พิจารณาที่

1. **ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของ
สาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการวางแผนหรือพัฒนาแผนงานวิจัย และจะถูก
นำเข้าสู่กระบวนการวางแผนหรือตัดสินใจในรูปแบบใด
2. **ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
วางแผนจัดการงานวิจัยได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง
3. **ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการเข้ามามีส่วนร่วม
ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
4. **การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วน
ร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของ
แผนงานฯ นั้น
5. **การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม** เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชน
แล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ให้
ความเห็นทราบว่า จะได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าจะให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนใด
ของกระบวนการวางแผนหรือพัฒนาแผนงานวิจัย เช่น ขึ้นเสนอหัวเรื่อง/ประเด็น ขึ้นการ

คัดเลือกประเด็น ขั้นพัฒนาเป็นแผนงานและการกำหนดยุทธศาสตร์แผนงาน การกำหนดตัวชี้วัดแผนงาน เป็นต้น

- ๑ มีการกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนในแต่ละขั้นตอน เช่น การเสนอข้อมูลประกอบความคิดเห็น การประชุม การแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่างๆ การใช้แบบสอบถาม ฯลฯ
- ๒ เปิดให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการงานวิจัยได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง
- ๓ แจ้งให้สาธารณะทราบถึงการเข้ามามีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
- ๔ มีช่องทางพิเศษหรือมีการจัดกระบวนการเป็นพิเศษกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแผนงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
- ๕ มีการแสวงหากลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ตกหล่นเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนงานฯเพิ่มขึ้น
- ๖ จัดให้มีกระบวนการตอบข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของสาธารณะอย่างน้อย 1 ช่องทาง
- ๗ มีการแจ้งช่องทางตอบกลับความคิดเห็นของสาธารณะล่วงหน้า
- ๘ มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการตอบกลับต่อความคิดเห็นของสาธารณะ

4. หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือพัฒนาแผนงานวิจัย) ได้แก่

- ๑ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะในขั้นตอนต่างๆของการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือพัฒนาแผนงานวิจัย) ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ได้แก่ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ รูปแบบการมีส่วนร่วมของสาธารณะ เป็นต้น ในขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ ขั้นเสนอหัวข้อเรื่อง/ประเด็น ขั้นการคัดเลือกประเด็น ขั้นพัฒนาเป็นแผนงานและการกำหนดยุทธศาสตร์แผนงาน การกำหนดตัวชี้วัดแผนงาน เป็นต้น
- ๒ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการกำหนดช่องทางที่เปิดให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง เช่น เว็บไซต์ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ของ สวรส. ของหน่วยงานพันธมิตร ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดเวทีประชุมรับฟังความเห็น จัดหมายข่าว กล้องรับฟังความเห็น ฯลฯ
- ๓ มีการกำหนดระยะเวลาในการมีส่วนร่วม โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
- ๔ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคม และมีการแสวงหากลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ตกหล่น

- ๑) หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยหรือหน่วยงานย่อยจัดให้มีการตอบกลับข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อสาธารณะในรูปแบบและระยะเวลาที่ชัดเจน

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการวางแผนหรือพัฒนาแผนงานวิจัย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการวางแผนหรือตัดสินใจในรูปแบบใด	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม โดยมีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการงานวิจัยได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการเข้ามามีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4)การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของแผนงานนั้น	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
5)การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ให้ความเห็นทราบว่าได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งหรือสองประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสี่ประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งห้าประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 2.5 หลักคุณภาพในขั้นตอนการวางแผน จัดการงานวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

เนื่องจาก หน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) เป็นเสมือนแขนขาและกระบอกเสียงของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในเรื่องต่างๆ (เช่นเดียวกับที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยทำหน้าที่เป็นแผนงานของ สวรส.) ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการดูแลแผนงานทั้งในเชิงวิชาการและเชิงบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่เริ่มวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือพัฒนาแผนงานวิจัย) เพื่อให้การดำเนินงานในขั้นต่อไปของแผนงานย่อยเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และสามารถที่จะตอบสนองต่อ นโยบายที่ได้รับจากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้

และเนื่องจากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ เป็นสถาบันทางวิชาการ ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจึงควรนำหลักการทางจริยธรรมและทางคุณภาพทางวิชาการเข้ามาเป็นกระบวนการหนึ่งในการวางแผนจัดการงานวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวางแผนหรือพัฒนาแผนงานวิจัย ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ยิ่งมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีกระบวนการเชิงคุณภาพจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องในการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการวิจัยของแต่ละแผนงานย่อย ตลอดจนต้องแสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐาน/ความคิดเห็นทางวิชาการ ในการวางแผนจัดการงานวิจัย และควรต้องมีการเปิดรับฟังความเห็นทางวิชาการอย่างกว้างขวางในการวางแผนจัดการงานวิจัยแต่ละด้านของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย โดยที่กล่าวมาถือเป็นเกณฑ์คุณภาพพื้นฐานของหลักคุณภาพในการวางแผนจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักคุณภาพในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้เห็นเป้าหมายที่มีความชัดเจนมากขึ้นในการวางแผนจัดการงานวิจัยและการวางแผนในระดับถัดไป
- ๒ การใช้เหตุผลทางวิชาการและการแสดงหลักฐานอย่างชัดเจนถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานประกอบการวางแผน จะช่วยให้การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
- ๓ การเปิดให้นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องเข้ามามตรวจสอบและให้ความเห็น ในการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ หรือการวางแผนจัดการงานวิจัย จะทำให้ได้แผนที่มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย และจะนำมาซึ่งความรู้สึกไว้วางใจจากสาธารณะและหน่วยงานต่างๆที่มีต่อหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย นำมาซึ่งการสนับสนุนการทำงาน และความร่วมมือในอนาคต
- ๔ การเปิดโอกาสให้ผู้สนใจร่วมพิจารณาแผนงานวิจัยจะช่วยให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้มีโอกาสพบและรู้จักกับผู้สนใจในประเด็นเดียวกันมากขึ้น

2.ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักคุณภาพในขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัย(หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) พิจารณาที่

1. การจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการวิจัยของแต่ละแผนงานวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง
2. การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานต่างๆ ในการวางแผนจัดการงานวิจัยของแต่ละแผนงานฯ อย่างเหมาะสม
3. ในการวางแผนจัดการงานวิจัย ต้องจัดให้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นในการวางแผนฯจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการ และเสนอแนะแนวทางการดำเนินการ

3.ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ กำหนดระเบียบและขั้นตอนในการกระบวนการพิจารณางานวิจัยในแต่ละขั้นอย่างชัดเจน เช่น ขั้นการ call for proposal ขั้นพิจารณา proposal ขั้นการพิจารณาร่างรายงานฉบับสมบูรณ์
- ๒ การพัฒนาข้อเสนอหรือแนวทางต้องมีการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานต่างๆ ในการวางแผนจัดการงานวิจัยของแต่ละแผนงานฯ
- ๓ มีการแสดงหลักฐานและเหตุผลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจผ่านช่องทางต่างๆ
- ๔ มีการกำหนดรูปแบบการรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการที่ชัดเจน เพื่อช่วยในการพิจารณาและปรับปรุงข้อเสนอหรือแนวทางการทำงานของแผนงาน

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักคุณภาพใน
ขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือพัฒนาแผนงานวิจัย) ได้แก่

- ๑. หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการวิจัยของแต่ละแผนงานวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง
- ๒. มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานต่างๆ ในการวางแผนจัดการงานวิจัยของแต่ละแผนงานฯ อย่างเหมาะสม
- ๓. มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการจัดให้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นในการวางแผนจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการ เพื่อช่วยปรับปรุงข้อเสนอหรือแนวทางการทำงานของแผนงาน และเสนอแนะแนวทางการดำเนินการ (ควรมีการกำหนดรูปแบบการรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการที่ชัดเจน)

5.การประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)ต้องจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการวิจัยของแต่ละแผนงานวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานต่างๆ ในการวางแผนจัดการงานวิจัยของแต่ละแผนงานฯ อย่างเหมาะสม		
3)ในการวางแผนจัดการงานวิจัย ต้องจัดให้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นในการวางแผนจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการ และเสนอแนะแนวทางการดำเนินการ	ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสามประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 2.6 หลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

ในขณะที่ความพร้อมรับผิดเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้น จากโครงการที่มีต่อแผนงาน จากแผนงานที่มีต่อหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่มีต่อ สวรส. และจาก สวรส.ที่มีต่อรัฐบาล ในฐานะผู้สนับสนุนงบประมาณและผู้กำกับดูแล นั้นย่อมหมายความว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย แผนงานย่อย และโครงการย่อยที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อภาษีของประชาชนด้วย

ดังนั้นหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ)และโครงการวิจัยซึ่งเป็นส่วนย่อยหรือเป็นแขนงของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ก็ต้องมีความพร้อมรับผิดต่อหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้นๆ ในลักษณะเดียวกันกับที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีต่อ สวรส.

ในกระบวนการกำหนดนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ได้มีการนำหลักความพร้อมรับผิดเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการด้วย เช่น มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายที่ชัดเจน หรือมีการกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานเชิงนโยบายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ซึ่งเราสามารถนำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานย่อยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หรือในขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัยได้เช่นกัน

กล่าวคือ หลักความพร้อมรับผิดในการวางแผนจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเกี่ยวข้องกับตรงกับความพร้อมรับผิดหรือ accountability ของแต่ละยุทธศาสตร์ ต่อเจตนารมณ์และเป้าหมายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจึงจำเป็นต้องนำหลักความพร้อมที่จะรับผิดไปประยุกต์ใช้ขั้นตอนของการวางแผนจัดการงานวิจัย หรือประยุกต์ใช้ในระดับของหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ)และระดับโครงการต่อไป โดยจะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน มีการกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลตัวชี้วัด และการประเมินผลภาพรวมของแต่ละยุทธศาสตร์ ซึ่งการดำเนินการเช่นนั้น จะช่วยวางพื้นฐานของความพร้อมรับผิดของหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) ลงไปถึงระดับโครงการ และของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยโดยภาพรวม

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ④ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีความชัดเจนในแต่ละประเด็นชีวิตที่ต้องการจะบรรลุ ซึ่งจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย เพราะได้ผ่านการคิดวิเคราะห์อย่างรอบครอบ
- ④ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย รวมถึงโครงการ จะมีความรอบครอบและมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อจะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

- ๑ การวางแผนเป้าหมายและความคืบหน้าของการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยจะเกิดอย่างชัดเจน เพราะมีธงที่ชัดเจน ภายใต้เวลาที่กำหนด
- ๑ ความพร้อมรับผิดชอบของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย และคณะกรรมการอำนวยการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ตลอดจน สวรส. จะก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของสาธารณะอย่างคุ้มค่า
- ๑ เมื่อเปรียบเทียบผลงานกับตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ จะทำให้สาธารณะเห็นความสำเร็จและหันมาสนับสนุนการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและสวรส.

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความพร้อมรับผิดชอบในการวางแผนจัดการงานวิจัย(หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) พิจารณาที่

1. ในการวางแผนจัดการงานวิจัย ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) อย่างชัดเจน
2. การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อย
3. ในการวางแผนจัดการงานวิจัย ต้องมีการกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละหน่วยงานย่อย เช่น มีกรอบเวลาในการประเมินผลที่ชัดเจน

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการกำหนดระเบียบและแนวทางในการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อยไว้ล่วงหน้า
- ๑ ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อยอย่างชัดเจน การตั้งเกณฑ์ขึ้นอยู่กับลักษณะของหน่วยงานย่อยนั้นๆ เช่น การสร้างความตระหนักรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือตัวเลข การเข้าถึงผู้ด้อยโอกาส จำนวนชิ้นผลงานวิจัย/องค์ความรู้ใหม่ๆ การขับเคลื่อนนโยบายที่เป็นหน้าที่หลักของหน่วยงานย่อย เกิดนวัตกรรมใหม่หรือเกิดต้นแบบที่ทำงาน/ใช้งานได้จริง/พร้อมขยายผล สนับสนุนให้กลไกเชิงนโยบายทำงานได้จริง ฯลฯ
- ๑ จัดให้มีการกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อย ตั้งแต่เริ่มดำเนินการ และสามารถติดตามได้อย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงเวลา

- ๑ สำหรับการกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) อาจกำหนดเกณฑ์ตามงบประมาณหรือความสำคัญของแผนงาน โดยควรมีกรอบเวลาในการประเมินผลที่ชัดเจน

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความพร้อมรับผิดชอบในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือพัฒนาแผนงานวิจัย) ได้แก่

- ๑ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อย ได้แก่
 - มีการกำหนดระเบียบและแนวทางในการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อยไว้ล่วงหน้า
 - มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อยอย่างชัดเจน
- ๑ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อย ตั้งแต่เริ่มดำเนินการ และสามารถติดตามได้อย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงเวลา
- ๑ มีหลักฐานที่แสดงถึงการกำหนดเกณฑ์ (เช่น ตามงบประมาณ ตามความสำคัญของแผนงาน) และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละหน่วยงานย่อย (เช่น มีกรอบเวลาในการประเมินผลที่ชัดเจน แหล่งงบประมาณที่ใช้ วิธีการที่ใช้ประเมิน)

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)ในการวางแผนจัดการงานวิจัยต้องมีการกำหนดตัวชี้วัด ความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) อย่างชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)มีการกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของ แต่ละหน่วยงานย่อย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)ในการวางแผนจัดการงานวิจัย ต้องมีการกำหนดเกณฑ์และแนว ทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละหน่วยงานย่อย เช่น มีกรอบเวลาในการประเมินผลที่ชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสามประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 3.1 หลักนิติรัฐในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร

1. สำคัญอย่างไร

หลักนิติรัฐในขั้นการการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย หมายถึง การที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) มีการเตรียมการหรือมีแผนที่จะระดมทรัพยากรเพื่อการวิจัยจากหน่วยงานต่างๆ และมีแผนในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยทั้งในระดับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและแก่หน่วยงานย่อย โดยที่แผนในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจะต้องสอดคล้องกับทิศทางหรือแผนการทำงานที่กำหนดไว้ใน 3 หรือ 1 ปี ในชั้นกำหนดนโยบาย

การระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยไม่ควรมุ่งเป้าไปเฉพาะทรัพยากรที่เป็นเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว(เช่น งบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์) แต่ควรคำนึงถึงทรัพยากรในเชิงคุณภาพ (เช่น การกระจายการร่วมลงทุน การสนับสนุนบุคลากร การสนับสนุนองค์ความรู้) และในเชิงกระบวนการด้วย (เช่น ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมลงทุน)

แม้ว่าการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยจะเป็นภารกิจพื้นฐานที่สำคัญมากในการจัดการงานวิจัยให้ประสบความสำเร็จ แต่การระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยก็อาจเกิดความสับสนในหลายด้าน ทั้งในแง่ของระเบียบปฏิบัติและในแง่ความโปร่งใสในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย ดังนั้น การพัฒนาหลักการธรรมาภิบาลในการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยในแง่ของหลักความเป็นนิติรัฐ ควรมีการกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจนทั้งในระดับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และในระดับของหน่วยงานย่อย ให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยใช้ (หรือระเบียบของ สวรส.) รวมถึงควรมีการนำเสนอแผนการระดมและจัดสรรทรัพยากรนี้แก่คณะกรรมการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้ทราบ

ดังนั้น ความเป็นนิติรัฐในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยจึงเกี่ยวข้องกับ การมีกรอบหรือระเบียบในการระดมและจัดสรรทรัพยากรและการมีแผนในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยซึ่งเป็นไปตามหลักการและสอดคล้องตามระเบียบ สวรส.

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักนิติรัฐในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร

- ๑ ทำให้เห็นกลุ่ม/หน่วยงานเป้าหมายที่ชัดเจนที่จะทำการระดมทรัพยากร(หรือทำงานร่วมกัน)
- ๒ ทำให้การจัดสรรทรัพยากรมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตั้งไว้ และมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

- ๑ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ได้กลับมาคิดทบทวนถึงแผนการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนของผลประโยชน์
- ๒ ทำให้การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าอย่างแท้จริงและตรงกับความต้องการของสังคม

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการพิจารณาปริมาณการบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักนิติรัฐในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร จึงพิจารณาที่

1. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีการกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจนในระดับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ให้เป็นไปตามระเบียบ สวรส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์
2. มีการกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจนในระดับหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ให้เป็นไปตามระเบียบ สวรส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องจัดให้มีระเบียบเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการระดมและจัดสรรทรัพยากร เพื่อนำไปใช้กับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเอง โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความโปร่งใส การป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์ และเพื่อบรรลุภารกิจขององค์กรในภาพรวม
- ๒ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องจัดให้มีระเบียบเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการระดมและจัดสรรทรัพยากร เพื่อนำไปใช้กับหน่วยงานย่อย โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความโปร่งใส การป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์ และเพื่อบรรลุภารกิจขององค์กรในภาพรวม
- ๓ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการนำเสนอแผนการระดมและจัดสรรทรัพยากรทั้งหมดแก่คณะกรรมการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้ทราบโดยมีการระบุที่มาและแผนการจัดสรรทรัพยากรในระดับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและระดับหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ)

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักนิติรัฐในชั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร ได้แก่

- ๑) ระเบียบและกรอบแนวปฏิบัติของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยในการร่วมลงทุน/ระดมทรัพยากรกับหน่วยงานภายนอก (โดยเป็นระเบียบที่อิงกับระเบียบ สวรส. และหน่วยงานร่วมทุน โดยได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการอำนวยการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยหรือ สวรส.)
- ๒) ระเบียบและกรอบแนวปฏิบัติของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในการจัดสรรและบริหารจัดการทรัพยากรของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเอง และของหน่วยงานย่อย
- ๓) แผนยุทธศาสตร์ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่มีส่วนของแผนในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย โดยมีการระบุที่มาและแผนการจัดสรรทรัพยากรในระดับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและระดับหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) พร้อมเหตุผลประกอบ
- ๔) สรุปการประชุมคณะกรรมการอำนวยการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่มีการอนุมัติแผนการระดมและจัดสรรทรัพยากร

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม
1)หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีการกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจนในระดับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ให้เป็นไปตามระเบียบ สวรส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)มีการกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจนในระดับหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ให้เป็นไปตามระเบียบ สวรส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ หนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ ทั้งสองประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 3.2 หลักความโปร่งใสในขั้นตอนการระดม และจัดสรรทรัพยากร

1. สำคัญอย่างไร

เป็นที่ยอมรับว่าทรัพยากรเพื่อการวิจัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากและมีผลต่อความสำเร็จของการจัดการงานวิจัย โดยที่ทรัพยากรเพื่อการวิจัยนั้นมีหลายรูปแบบ ได้แก่ ทรัพยากรเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และเชิงกระบวนการ

การระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยจึงเป็นภารกิจพื้นฐานที่สำคัญในการจัดการงานวิจัยให้ประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม การระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยอาจนำไปสู่ความสับสนต่อความไม่มีความรับผิดชอบต่อคำถามของสาธารณชนในหลายด้าน รวมถึงอาจมีผลกระทบต่อความร่วมมือขององค์กรต่างๆ ในการผลักดันงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยทั้งระดับนโยบายและระดับพื้นที่ หากเกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน

ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาข้างต้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบความโปร่งใสของข้อมูลในการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย ควบคู่ไปกับการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย

โดยความโปร่งใสในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร จึงพิจารณาที่ความครอบคลุมถึงการเปิดเผยแหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) การเปิดเผยความทับซ้อนของผลประโยชน์ (ถ้ามี) การเปิดเผยแผนการจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัยในแต่ละช่วงเวลา และการเปิดเผยเหตุผลประกอบการตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ถือเป็นเกณฑ์พื้นฐานเชิงคุณภาพในการประเมินธรรมาภิบาลของตัวชี้วัดนี้

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักความโปร่งใสในขั้นการระดมทุนและจัดสรรทรัพยากรจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑ ทำให้เกิดความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ของแหล่งที่มาและที่ไปของทุนและทรัพยากรเพื่อการวิจัย
- ๒ เมื่อผู้เกี่ยวข้องได้เห็นข้อมูลถึงที่มาและที่ไปของทรัพยากรเพื่อการวิจัยพร้อมทั้งเหตุผล ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจ และเกิดเป็นความร่วมมือที่ขยายวงกว้างขึ้น และส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ
- ๓ เป็นการให้เกียรติกับผู้ร่วมสนับสนุนทุนและทรัพยากรต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

- ๑ การเปิดเผยถึงเงื่อนไข ข้อจำกัด หรืออุปสรรค หรือมุมมองของการดำเนินการในแผนงาน/ชุดโครงการที่สำคัญ ที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยยังไม่สามารถดำเนินการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินการในปัจจุบันได้ แก่สาธารณะ จะเป็นการกระตุ้นให้สาธารณะช่วยกันหาทางออก หรืออาจเป็นการเปิดทางให้หน่วยงานต่างๆที่มีทรัพยากรและมีความคิดแบบเดียวกันได้มีโอกาสเข้ามาร่วมแชร์ทรัพยากรในด้านต่างๆได้

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความโปร่งใสในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร พิจารณาที่

1. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการเปิดเผยแหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ/โครงการ) ให้สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน
2. ต้องมีการเปิดเผยความทับซ้อนของผลประโยชน์ (ถ้ามี) ของการระดมและการจัดสรรทุนของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) และโครงการ
3. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ต้องมีการเปิดเผยแผนการจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัยของหน่วยงานย่อย (แต่ละแผนงาน/ชุดโครงการ) และโครงการ ในแต่ละช่วงเวลาอย่างชัดเจนแก่สาธารณะ และจัดให้มีช่องทางรับความคิดเห็นจากสาธารณะ
4. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ต้องเปิดเผยเหตุผลประกอบการตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัยแก่แต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ)และโครงการ ให้สาธารณชนทราบ

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ต้องมีการเปิดเผยแหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ/โครงการ) ให้สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน ผ่านช่องทางต่างๆอย่างน้อย 2 ช่องทาง เช่น เว็บไซต์ เอกสารเผยแพร่ จดหมายข่าว โดยการเผยแพร่อาจดำเนินการร่วมกับการเผยแพร่ข้อมูลในด้านอื่นๆ
- ๒ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย ควรมีเกณฑ์ในการพิจารณาความซ้อนทับของผลประโยชน์

- ๑๕ เมื่อมีการช้อนทับของผลประโยชน์ตามเกณฑ์ข้างต้นต้องมีการเปิดเผยเหตุผลในการรับหรือการจัดสรรทุน ตลอดจนแนวทางในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- ๑๖ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ควรต้องมีเกณฑ์ในการจัดสรรทุนแก่หน่วยงานย่อย (แผนงานต่าง ๆ/ชุดโครงการ) และต้องมีแผนการจัดสรรทุนในแต่ละปี
- ๑๗ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ จะต้องเปิดเผยเกณฑ์และแผนการจัดสรรทุนแก่แผนงาน/ชุดโครงการ ต่อสาธารณชนทราบในช่องทางที่เข้าถึงได้โดยง่าย
- ๑๘ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ จะต้องมีการกำหนดช่วงเวลาชัดเจนในการเปิดเผยเกณฑ์และแผนการจัดสรรทุน เช่น 30 วันก่อนการตัดสินใจ (ซึ่งการจัดสรรงบประมาณจริงอาจปรับเปลี่ยนไปจากที่กำหนด)
- ๑๙ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ต้องจัดให้มีช่องทางแก่แผนงานต่าง ๆ/ชุดโครงการในการเปิดเผยแผนการจัดสรรทุนและทรัพยากรแก่โครงการต่างๆ
- ๒๐ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ต้องจัดให้มีช่องทางแก่สาธารณชนในการแสดงความคิดเห็นต่อเกณฑ์และแผนการจัดสรรทุนไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
- ๒๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ต้องมีการระบุเหตุผลหรือผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการรับทุนจากแหล่งต่างๆ
- ๒๒ ต้องมีการระบุเหตุผลหรือผลประโยชน์ในการตัดสินใจในการจัดสรรทุนแก่แต่ละหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการต่างๆ)
- ๒๓ ต้องเปิดเผยเหตุผลประกอบการตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัยแก่แต่ละหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ให้สาธารณชนทราบไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
- ๒๔ ต้องเปิดเผยเงื่อนไข ข้อจำกัด หรืออุปสรรค หรือมุมมองของการดำเนินการในแต่ละหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ที่สำคัญ ที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ยังไม่สามารถดำเนินการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินการดังกล่าว เพื่อที่จะได้สามารถหาแนวทางแก้ไขต่อไปในอนาคต

4. หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความโปร่งใสในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร ได้แก่

- ๑๕ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ มีการเปิดเผยแหล่งที่มาของแหล่งทุน/ทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ และหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ/โครงการ) ให้สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน ผ่านช่องทางต่างๆ อย่างน้อย 2 ช่องทาง เช่น เว็บไซต์ เอกสารเผยแพร่ จดหมายข่าว โดยการเผยแพร่อาจดำเนินการร่วมกับการเผยแพร่ข้อมูลในด้านอื่นๆ

- ๑๒. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย ต้องจัดทำเกณฑ์ในการพิจารณาความชอบทับของผลประโยชน์ และเมื่อมีการซ้อนทับของผลประโยชน์ตามเกณฑ์ข้างต้นต้องมีการเปิดเผยเหตุผลในการรับหรือการจัดสรรทุน ตลอดจนแนวทางในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- ๑๓. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรต้องมีเกณฑ์ในการจัดสรรทุนแก่หน่วยงานย่อย (แผนงานต่างๆ/ชุดโครงการ) และต้องมีแผนการจัดสรรทุนในแต่ละปี
- ๑๔. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ต้องจัดให้มีช่องทางแก่หน่วยงานย่อย (แผนงานต่างๆ/ชุดโครงการ) ในการเปิดเผยแผนการจัดสรรทุนและทรัพยากรแก่โครงการต่างๆ (ถ้ามี)
- ๑๕. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ต้องจัดให้มีช่องทางแก่สาธารณชนในการแสดงความคิดเห็นต่อเกณฑ์และแผนการจัดสรรทุนไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
- ๑๖. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ต้องมีการระบุเหตุผลหรือผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการรับทุนจากแหล่งต่างๆ และเหตุผลหรือผลประโยชน์ในการจัดสรรทุนแก่แต่ละหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการต่างๆ)
- ๑๗. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ต้องเปิดเผยเงื่อนไข ข้อจำกัด หรืออุปสรรค หรือมุมมองของการดำเนินการในแต่ละหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ที่สำคัญ ที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ยังไม่สามารถดำเนินการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินการดังกล่าว เพื่อที่จะได้สามารถหาแนวทางแก้ไขต่อไปในอนาคต
- ๑๘. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ ควรต้องเปิดเผยข้อมูลข้างต้นทั้งหมด ให้สาธารณชนทราบไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง ในช่องทางที่เข้าถึงได้โดยง่าย โดยจะต้องมีการกำหนดช่วงเวลาชัดเจนในการเปิดเผยข้อมูลแต่ละเรื่อง เช่น การเปิดเผยเกณฑ์และแผนการจัดสรรทุน ควรจะไม่น้อยกว่า 30 วันก่อนการตัดสินใจจัดสรรทุน

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการเปิดเผยแหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ/โครงการ) ให้สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)ต้องมีการเปิดเผยความทับซ้อนของผลประโยชน์ (ถ้ามี) ของการระดมและการจัดสรรทุนของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) และโครงการ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ต้องมีการเปิดเผยแผนการจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัยของหน่วยงานย่อย (แต่ละแผนงาน/ชุดโครงการ)และโครงการ ในแต่ละช่วงเวลาอย่างชัดเจนแก่สาธารณะ และจัดให้มีช่องทางรับความคิดเห็นจากสาธารณะ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4)หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ต้องเปิดเผยเหตุผลประกอบการตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัยแก่แต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ)และโครงการ ให้สาธารณชนทราบ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสิ้นสี่ประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 3.3 หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการระดม และจัดสรรทรัพยากร

1. สำคัญอย่างไร

ในแต่ละปีงบประมาณด้านการวิจัยที่สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขได้รับจากรัฐบาลมีอยู่อย่างจำกัด ในขณะที่มีประเด็นเร่งด่วนและต้องการงานศึกษาวิจัยเพื่อการขับเคลื่อนมีมากมาย ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจำเป็นต้องมีการตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน นั่นหมายความว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจำเป็นต้องนำหลักความคุ้มค่าเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจากหน่วยงานต่างๆจากผู้สนใจเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แทนที่จะทำงานเฉพาะหน่วยงานเดียวภายใต้งบประมาณที่มีอยู่ เพราะการร่วมทำงานกับองค์กรอื่นที่มีเป้าหมายเดียวกันน่าจะทำให้เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น และกว้างขวางขึ้นกว่าทำองค์กรเดียว

การระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยสามารถทำได้ทั้งทรัพยากรที่เป็นเชิงปริมาณ (เช่น งบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์) และทรัพยากรในเชิงคุณภาพ (เช่น การกระจายการร่วมลงทุน การสนับสนุนบุคลากร การสนับสนุนองค์ความรู้) และในเชิงกระบวนการด้วย (เช่น ร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมลงทุน)

ดังนั้น หลักความคุ้มค่าในขั้นการการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย จึงหมายถึง การที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) มีการเตรียมการหรือมีการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าในภาพรวม แต่ละยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการ ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย และจะต้องมีการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยทั้งระดับภาพรวม แต่ละยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการ มาประกอบอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้ดำเนินการโดยนำหลักความคุ้มค่าเข้ามาพิจารณาอย่างรอบครอบแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยไปในแต่ละยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการ

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักความคุ้มค่าในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร

- ๑ ทำให้การระดมและจัดสรรทรัพยากรในการวางแผนในแต่ละระดับ(แต่ละยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการ) ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะเกิดประโยชน์สูงสุดหรือเกิดความคุ้มค่า
- ๒ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรในหลายแง่มุม

- ๑ การรวบรวมข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในแต่ละระดับ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเห็นทางเลือกที่ดีที่สุดในการวางแผน
- ๒ การระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นการสร้างความร่วมมือในการทำงานและผลักดันงานร่วมกัน จึงน่าจะทำให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิผลมากกว่าทำโดยหน่วยงานเดียว และยังเป็นการสร้างพันธมิตรในการทำงานอีกด้วย

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความคุ้มค่าในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร พิจารณาที่

1. การมีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยในระดับภาพรวมองค์กร แผนงาน และโครงการ อย่างชัดเจน
2. มีการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในการสนับสนุนแผนงาน และโครงการย่อยต่างๆ

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีการพัฒนาหลักการและเกณฑ์ในการประเมินความคุ้มค่า ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในแต่ละระดับ ทั้งก่อนและหลังดำเนินการ โดยหลักการและเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องพิจารณาทั้งจากแง่มุมทางเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข
- ๒ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องรวบรวมและการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย แผนงาน และโครงการ

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความคุ้มค่า
ในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากรได้แก่

- ๑ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาหลักการและเกณฑ์ในการพิจารณาหรือประเมินความ
คุ้มค่า ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยในระดับภาพรวมองค์กร แผนงาน และ
โครงการ ทั้งก่อนและหลังดำเนินการ โดยหลักการและเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องพิจารณาทั้งจาก
แง่มุมทางเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข
- ๒ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการรวบรวมและนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการ
ระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในแต่ละระดับ

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การมีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและ จัดสรรทรัพยากรการวิจัยในระดับภาพรวมองค์กร แผนงาน และโครงการ อย่างชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)มีการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดม และจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ในการสนับสนุนแผนงาน และโครงการย่อยต่างๆ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสองประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 3.4 หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการระดม และจัดสรรทรัพยากร

1. สำคัญอย่างไร

สืบเนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในขั้นตอนของการกำหนดนโยบายและการวางแผนจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ในระดับยุทธศาสตร์/แผนงาน/โครงการ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยยังควรสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรด้วย เพราะขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากในการทำยุทธศาสตร์/แผนงาน/โครงการวิจัยต่างๆ ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย มีทรัพยากรที่จำเป็นและมั่นคงในการดำเนินการตามแผนการวิจัยที่ได้วางไว้

เป็นที่ยอมรับว่าทรัพยากรการวิจัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีผลต่อความสำเร็จของการจัดการงานวิจัย แต่ทรัพยากรก็มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น ขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากรจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากเพราะเป็นขั้นตอนที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในการจัดหาหรือระดมทรัพยากรให้เพียงพอในการทำงาน และความสามารถในการจัดการทรัพยากรที่ได้มาให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่าสูงสุดเพื่อบรรลุสิ่งที่ตั้งเป้าไว้ หรือประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณะ

อย่างไรก็ดี แม้ว่าทรัพยากรในรูปแบบต่างๆ (ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ) ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะมีอยู่อย่างจำกัด แต่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยก็สามารถที่จะระดมและจัดสรรทรัพยากรในรูปแบบอื่นๆ (เช่น ทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และเชิงกระบวนการ) ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายในที่ต่างๆ และสามารถวางแผนจัดการให้เกิดประโยชน์ในลักษณะการสานพลังการทำงานได้ ดังนั้น การเปิดโอกาสให้สาธารณะได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการระดมและจัดสรรทรัพยากรย่อมเป็นการช่วยให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้เข้าถึงทรัพยากรในรูปแบบอื่นๆ ได้มากขึ้น ขณะเดียวกันก็ช่วยให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยสามารถคิดหาวิธีการ/ช่องทางที่จะจัดสรรทรัพยากรออกไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ประโยชน์คุ้มค่ากว่าการทำงานแต่เพียงลำพัง

ดังนั้น หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการระดมทุนและจัดสรรทรัพยากร จึงหมายถึง การเปิดโอกาสให้สาธารณะได้ร่วมรับรู้ ร่วมให้ความเห็น และร่วมสนับสนุน การทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ในอีกแง่หนึ่ง หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการระดมทุนและจัดสรรทรัพยากร ก็เป็นการสร้างโอกาสให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยสามารถที่จะระดมทรัพยากรที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจาย และจัดสรรมันออกไปเพื่อให้เกิดงานที่มีคุณภาพ และสร้างประโยชน์แก่สาธารณะได้มากขึ้น ภายใต้การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสร้างความคุ้มค่า

อย่างไรก็ดี ยังมีข้อโต้แย้งจากบางฝ่ายว่า การระดมและจัดสรรทรัพยากรเป็นขั้นตอนที่ซับซ้อนและมีเงื่อนไขต่างๆ ค่อนข้างมาก จึงไม่เหมาะสมที่จะเปิดให้สาธารณะเข้ามามีส่วนร่วม แต่หากมองในอีกมุมหนึ่ง

การได้รับทราบความคิดเห็นของสาธารณะย่อมน่าจะเป็นการช่วยสนับสนุนการระดมและจัดสรรทรัพยากรของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและแผนงานต่างๆ ได้ดีขึ้น ทั้งนี้ ในการประเมินจะใช้เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพในลักษณะเช่นเดียวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในขั้นตอนที่ผ่านมา

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร

- ๑ การเปิดโอกาสให้สาธารณะได้ร่วมรับรู้ ร่วมให้ความเห็น ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย เป็นการสร้างความโปร่งใส สร้างความเข้าใจแก่สาธารณะถึงความมุ่งมั่นในการทำงาน และข้อจำกัด ตลอดจนอุปสรรคในการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และจะนำมาซึ่งแนวร่วม ความช่วยเหลือต่างๆ ตลอดจนการสานพลังในการทำงานในอนาคตได้
- ๒ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการระดมทุนและจัดสรรทรัพยากร ก็เป็นการสร้างโอกาสให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้แสดงความสามารถในการที่จะระดมทรัพยากรที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจาย และจัดสรรมันออกไปเพื่อให้เกิดงานที่มีคุณภาพ และสร้างประโยชน์แก่สาธารณะได้มากขึ้น ภายใต้การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
- ๓ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีความคุ้มค่ามากขึ้น
- ๔ การสร้างการมีส่วนร่วมจะทำให้ได้พันธมิตร และทำให้การทำงานมีความสะดวกมากขึ้น

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร พิจารณาที่

1. **ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของภาคี/สาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการวางแผนหรือตัดสินใจในรูปแบบใด
2. **ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** มีการเปิดให้ภาคี/สาธารณชน เข้ามามีส่วนร่วมในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง
3. **ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
4. **การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย
5. **การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม** เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ให้ความเห็นทราบว่าได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด

3.ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าจะให้ภาคี/สาธารณชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดของกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย เช่น จัดทำระเบียบเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากร ขั้นตอนการจัดทำแผนเพื่อการระดมและจัดสรรทุน ขั้นตอนพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละแผนงานเพื่อการตัดสินใจ
- ๒. มีการกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนในแต่ละขั้นตอน เช่น การเสนอข้อมูลประกอบความคิดเห็น การประชุม การแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่างๆ ฯลฯ
- ๓. มีการเปิดให้ภาคี/สาธารณชน เข้ามามีส่วนร่วมในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง
- ๔. โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
- ๕. มีช่องทางพิเศษหรือมีการจัดกระบวนการเป็นพิเศษกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีแผนงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ด้อยโอกาสโดยตรง
- ๖. มีการแสวงหากลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ตกหล่นเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเพิ่มขึ้น
- ๗. จัดให้มีกระบวนการตอบข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของสาธารณะอย่างน้อย 1 ช่องทาง
- ๘. มีการแจ้งช่องทางตอบกลับความคิดเห็นของสาธารณะล่วงหน้า
- ๙. มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการตอบกลับต่อความคิดเห็นของสาธารณะ

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร ได้แก่

- ๑. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะในกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย (เช่น รูปแบบการมีส่วนร่วม ขั้นตอนการมีส่วนร่วม ฯลฯ) หรือมีหลักฐานที่แสดงถึงการนำความคิดเห็นของสาธารณะเข้าสู่กระบวนการวางแผนหรือตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย

- ๑ ต้องมีหลักฐานที่แสดงถึงการเปิดช่องทางที่เหมาะสมในการให้สาธารณะเข้ามามีส่วนร่วม ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยอย่างน้อย 1 ช่องทาง
- ๒ ต้องมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงระยะเวลาที่เปิดให้สาธารณะเข้ามามีส่วนร่วม โดยต้องมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
- ๓ ต้องมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย รวมถึงมีวิธีการหรือมีแผนที่จะแสวงหากลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ตกหล่นเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นและตัดสินใจเพิ่มขึ้น
- ๔ ต้องมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าได้มีการตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะ เช่น มีการกำหนดช่องทางและระยะเวลาที่แน่นอนที่จะตอบข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของสาธารณะ

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของภาคี/สาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการวางแผนหรือตัดสินใจในรูปแบบใด	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม มีการเปิดให้ภาคี/สาธารณชน เข้ามามีส่วนร่วมในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4)การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
5)การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ให้ความเห็นทราบว่าได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งหรือสองประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสี่ประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งห้าประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 3.5 หลักคุณภาพในขั้นตอนการระดมและ จัดสรรทรัพยากร

1. สำคัญอย่างไร

ดังที่กล่าวแล้วว่า การระดมและจัดสรรทรัพยากรมีความสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการงานวิจัย อย่างไรก็ตาม การระดมและจัดสรรทรัพยากรก็มีความเสี่ยงในหลายด้าน ทั้งในแง่ความโปร่งใส และผลประโยชน์ทับซ้อน อันจะนำมาซึ่งความไม่บรรลุซึ่งหลักธรรมาภิบาลในข้ออื่นๆและเป้าหมายสูงสุดของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยด้วย ดังนั้น ในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยจึงจำเป็นต้องนำหลักคุณภาพเข้ามาพิจารณาด้วย

การควบคุมคุณภาพโดยกระบวนการทางวิชาการไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาของคณะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก สามารถช่วยเพิ่มพูนธรรมาภิบาลในการจัดการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้ในหลายขั้นตอน รวมถึงในขั้นตอนการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยด้วย เช่น การจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันปัญหาทางจริยธรรมของการวิจัย หรือมีการใช้ข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสมในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย หรือการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย เพื่อช่วยให้การระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย เป็นไปอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมสำหรับทุกฝ่าย

ดังนั้น หลักคุณภาพในการระดมและจัดสรรทรัพยากร จึงเป็นการใช้กระบวนการทางวิชาการและจริยธรรม ผ่านนักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ในการวางแผนและการตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักคุณภาพในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร

- ④ หลักคุณภาพในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร ก่อให้เกิดความโปร่งใส และป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งจะช่วยป้องกันปัญหาทางจริยธรรมและความน่าเชื่อถือของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในอนาคต
- ④ ทำให้การจัดสรรทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายเพราะมีการพิจารณาเหตุผลต่างๆ โดยเฉพาะเหตุผลทางวิชาการจากนักวิชาการ และจากผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบการตัดสินใจ

2.ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักคุณภาพในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร พิจารณาที่

1. การจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันปัญหาทางจริยธรรมของการวิจัย
2. การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสมในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย
3. การจัดให้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย

3.ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการกำหนดระเบียบในกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง เช่น จัดทำระเบียบเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากร ขั้นตอนจัดทำแผนเพื่อการระดมและจัดสรรทุน ขั้นตอนพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละแผนงานเพื่อการตัดสินใจ
- ๒. ต้องมีการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย
- ๓. ต้องมีการแสดงหลักฐานและเหตุผลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจผ่านช่องทางต่างๆ
- ๔. ต้องมีกำหนดรูปแบบการรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการที่ชัดเจน เพื่อช่วยในการพิจารณาและปรับปรุงข้อเสนอหรือแนวทางการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและแผนงานในการระดมและจัดสรรทรัพยากร

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักคุณภาพในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร ได้แก่

- ๑ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันปัญหาทางจริยธรรมของการวิจัย ได้แก่ มีการกำหนดระเบียบในกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม ในแต่ละขั้นของการระดมและจัดสรรทรัพยากร เช่น ขั้นตอนระเบียบเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากร ขั้นตอนการจัดทำแผนเพื่อการระดมและจัดสรรทุน ขั้นตอนการพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละแผนงานเพื่อการตัดสินใจ
- ๒ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสมในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยและมีการแสดงหลักฐานและเหตุผลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจผ่านช่องทางต่างๆ
- ๓ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการจัดให้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง และข้อสรุปที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็น ในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันปัญหาทางจริยธรรมของการวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสมในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)การจัดให้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสามประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 3.6 หลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร

1. สำคัญอย่างไร

หน่วยงานที่ใช้ทรัพยากรของสาธารณะควรที่จะต้องมีความพร้อมรับผิดต่อสาธารณะภายใต้กรอบหน้าที่หรือพันธกิจที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น ความพร้อมรับผิดจึงเป็นหลักประกันถึงการใช้ทรัพยากรของสาธารณะเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าหรือเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณะ

และเนื่องจากการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากขั้นหนึ่งในการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) และเป็นการกิจที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจำเป็นต้องมีความมุ่งมั่นในการดำเนินการ เพราะการระดมและจัดสรรทรัพยากรเป็นภารกิจพื้นฐานที่สำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการงานวิจัยซึ่งเป็นหน้าที่หลักของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยจึงต้องมีความพร้อมรับผิดต่อสาธารณะ หากไม่สามารถดำเนินการในการระดมและการจัดสรรทรัพยากรให้เป็นไปตามแนวทางหรือเป้าหมายที่กำหนด

ความพร้อมรับผิดในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร จึงให้ความสำคัญกับการที่จะต้องมีความชัดเจนด้านความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย เช่นเดียวกับขั้นตอนอื่นๆ ของการวิจัย ทั้งนี้ การพิจารณาความพร้อมรับผิดในขั้นการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยสามารถพิจารณาได้จาก การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละยุทธศาสตร์/แผนงาน/โครงการในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย และการกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน อนึ่ง การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยอาจไม่จำเป็นต้องพุ่งเป้าหมายในเชิงปริมาณแต่เพียงอย่างเดียว แต่อาจเน้นเป้าหมายในเชิงคุณภาพ (เช่น การกระจายการร่วมลงทุนของหลายภาคส่วน) หรือในเชิงกระบวนการ (การร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมลงทุนหรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม)

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักความพร้อมรับผิดในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร

- ④ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยจะมีการใช้ทรัพยากรของสาธารณะเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าหรือเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณะ
- ④ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยจะมีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- ④ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยจะมีความมุ่งมั่นในการทำงาน เพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดที่ตั้งไว้

- ๑๕ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยจะมีความทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นและผู้เกี่ยวข้องรวมถึงสาธารณะมากขึ้น ทำให้การทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยน่าจะได้รับความร่วมมือดีขึ้น มีโอกาสที่จะทำงานสำเร็จและตรงกับความต้องการของสังคมมากขึ้น
- ๑๖ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยสามารถนำประสบการณ์ด้านความพร้อมรับผิดในการระดมและจัดสรรทรัพยากรในปีแรกไปวางแผนเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานในปีถัดๆ ให้ดีขึ้นได้

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความพร้อมรับผิดในขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร พิจารณาที่

1. การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน
2. การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อย (เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ) ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน
3. การกำหนดแนวทางและช่วงเวลาที่เหมาะสมในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน ทั้งระดับภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และหน่วยงานย่อย (เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ)

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑๕ กำหนดระเบียบและแนวทางในการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจนไว้ล่วงหน้า
- ๑๖ กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจนไว้ล่วงหน้า โดยสามารถวัดจากจำนวนงบประมาณที่สามารถระดมทุนได้และความร่วมมืออื่นที่นอกจากงบประมาณ
- ๑๗ กำหนดระเบียบและแนวทางในการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ภายใต้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจนไว้ล่วงหน้า
- ๑๘ กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของหน่วยงานย่อยภายใต้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจนไว้ล่วงหน้า ตั้งแต่เริ่มดำเนินการ และในแต่ละช่วงเวลา

- ๑๑. การกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของการระดมและจัดสรรทรัพยากรในแต่ละระดับ
- ๑๒. การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของการระดมและจัดสรรทรัพยากรในแต่ละระดับ

4. หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความพร้อมรับผิดชอบในการระดมและจัดสรรทรัพยากร ได้แก่

- ๑๑. มีหลักฐานที่แสดงว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีการกำหนดระเบียบและแนวทางในการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จและได้มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจนของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในแผนยุทธศาสตร์
- ๑๒. มีหลักฐานที่แสดงว่าหน่วยงานย่อย(เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ) ภายใต้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีการกำหนดระเบียบและแนวทางในการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ และได้มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน ของแต่ละหน่วยงานย่อย (แผนงานชุดโครงการ) ในแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานย่อย
- ๑๓. มีหลักฐานที่แสดงว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย(เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ) ได้มีการกำหนดแนวทางและช่วงเวลาที่เหมาะสมในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของสสว. (ภาพรวม)ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละยุทธศาสตร์/แผนงาน/โครงการในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสามประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 4.1 หลักนิติรัฐในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

โดยทั่วไปแล้ว การดำเนินการวิจัยเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของนักวิจัย แต่เนื่องจากการดำเนินการวิจัยก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการงานวิจัย (และหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยก็ทำวิจัยเองด้วย) หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ จึงควรต้องเข้ามามีบทบาทสนับสนุนแผนงานย่อยและนักวิจัยให้มีการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามหลักการนิติรัฐ เช่น มีการประมวลและจัดทำแนวทางการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือมีกระบวนการสนับสนุนแผนงานและนักวิจัยในการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามแนวทางกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ดังนั้น หลักนิติรัฐในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย จึงหมายถึง การที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ รวมถึงหน่วยงานย่อย(เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ)และนักวิจัย(โครงการ) ที่รับทุนจากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ และหน่วยงานย่อย ได้มีการดำเนินการวิจัยโดยใช้กฎ ระเบียบหรือแนวทางการดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับระเบียบต่างๆที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯยึดปฏิบัติ ซึ่งต้องสอดคล้องกับระเบียบของ สวรส.

จะเห็นว่าความเป็นนิติรัฐในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยจึงเกี่ยวข้องกับ การมีและการจัดทำแนวทางการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่เป็นไปตามกฎ ระเบียบหรือสัญญาที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับระเบียบ สวรส. รวมถึงการมีกระบวนการสนับสนุนให้หน่วยงานย่อยและนักวิจัยให้ปฏิบัติตามแนวทางวิจัยข้างต้น

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักนิติรัฐในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

- ๑) หน่วยงานย่อย(เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ) และนักวิจัย/ผู้รับทุน ทราบแนวทางในการบริหารจัดการโครงการที่ชัดเจน และไม่เกิดความขัดแย้งกับผู้ให้ทุนในภายหลัง
- ๒) การดำเนินการวิจัยจะเป็นไปด้วยความถูกต้องและเป็นธรรม และเคารพสิทธิของทุกภาคส่วน เพราะได้มีการติดตามตรวจสอบโดยหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และโครงการต่างๆที่ได้รับการพบปะแลกเปลี่ยนตลอดช่วงเวลาทำโครงการ
- ๓) ประสิทธิภาพของการทำวิจัยเพิ่มขึ้น เนื่องจากกระบวนการสนับสนุนของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ

2.ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักนิติรัฐในชั้นการดำเนินการวิจัย พิจารณาที่

1. มีการประมวลและจัดทำแนวทางการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. มีกระบวนการสนับสนุนและติดตามการทำงานของหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) และนักวิจัย/ผู้รับทุนเป็นระยะตลอดช่วงเวลาดำเนินโครงการ ให้สามารถดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามแนวทางกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องมีการจัดทำระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการให้ทุนวิจัย
- ๒. มีการจัดทำคู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติการวิจัยสำหรับผู้รับทุนวิจัย
- ๓. มีการแจกจ่ายคู่มือหรือแนวทางการวิจัยให้ผู้รับทุนทราบทุกครั้ง
- ๔. มีการจัดทำสัญญาที่ชัดเจนและได้รับการเห็นชอบทั้งสองฝ่าย ทั้งในเรื่องของเวลาและเงื่อนไข
- ๕. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีกระบวนการสนับสนุนและติดตามการทำงานของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) และนักวิจัย/ผู้รับทุนเป็นระยะตลอดช่วงเวลาดำเนินโครงการ ให้สามารถดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามแนวทางตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มีการเข้าร่วมประชุมกับโครงการย่อยเป็นระยะ การจัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นช่วงๆ
- ๖. จัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นนิติรัฐ จัดให้มีการพบปะแลกเปลี่ยนระหว่างโครงการที่มีลักษณะงานร่วมกันหรือจัดประชุมในหัวข้อร่วมของแผนงาน/โครงการ จัดให้มีทีมประเมินภายในหรือทีมที่ปรึกษาแก่โครงการ/แผนงาน ฯลฯ

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักนิติรัฐในชั้น
การดำเนินการวิจัย ได้แก่

- ๑ เอกสารระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการให้ทุนวิจัย
- ๑ เอกสารคู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติการวิจัยสำหรับผู้รับทุนวิจัย
- ๑ มีการแจกจ่ายคู่มือหรือแนวทางการวิจัยให้ผู้รับทุนทราบทุกครั้ง
- ๑ มีการจัดทำสัญญา (หรือข้อตกลง) ที่ชัดเจนและได้รับการเห็นชอบจากทั้งสองฝ่าย ทั้งในเรื่อง
ของเวลาและเงื่อนไข
- ๑ จัดให้มีกระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการและจัดให้มีกระบวนการตรวจสอบหรือให้
ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อข้อเสนอโครงการ

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)มีการประมวลและจัดทำแนวทางการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตาม กฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)มีกระบวนการสนับสนุนและติดตามการทำงานของหน่วยงาน ย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) และนักวิจัย/ผู้รับทุนเป็นระยะตลอด ช่วงเวลาดำเนินโครงการ ให้สามารถดำเนินการวิจัยให้เป็นไป ตามแนวทางกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสองประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 4.2 หลักความโปร่งใสในขั้นตอนการ ดำเนินการวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

แม้ว่า การดำเนินการวิจัยจะเป็นความรับผิดชอบหลักของนักวิจัย แต่เนื่องจากการดำเนินการวิจัยก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการงานวิจัย ซึ่งหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยหลายแห่งก็ทำหน้าที่ทั้งในส่วนของการทำวิจัยเอง และสนับสนุนให้เกิดการทำวิจัยผ่านหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการต่าง ๆ) ซึ่งผลงานทั้งหมดก็ยังอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้นๆ ดังนั้นการดำเนินการวิจัยจึงเป็นความรับผิดชอบของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยด้วย

ขณะเดียวกัน หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ในฐานะเครื่องสถาบันของ สวรส. ก็มีหน้าที่ดำเนินการแทน สวรส. ในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยซึ่งอยู่ในฐานะองค์กรที่มุ่งตอบโจทย์บางประการที่สำคัญแก่สังคมโดยตรง (เช่น สำนักงานวิจัยเพื่อพัฒนาหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สถาบันสร้างเสริมสุขภาพผู้พิการ ฯลฯ) และตอบโจทย์ในฐานะเครื่องสถาบันของ สวรส. ในด้านนโยบายระบบสาธารณสุขแก่รัฐบาล และเป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการทำงานทั้งหมดจากภาษีของประชาชน (ผ่าน สวรส. และ สสส. หรือหน่วยงานของรัฐ) ดังนั้น การดำเนินการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยก็จำเป็นที่จะต้องมีความโปร่งใสหรือต้องมีการเปิดเผยข้อมูลด้านการดำเนินการวิจัยแก่สาธารณะด้วย

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยซึ่งควรเปิดเผยความคืบหน้าของการทำงาน และควรทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้หน่วยงานย่อยของตน (แผนงาน/ชุดโครงการ) ได้มีการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงานย่อยและดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นแก่สาธารณะ ขณะเดียวกัน ก็ควรมีส่วนสนับสนุนให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยได้ด้วย เช่น ควรมีการเปิดเผยข้อมูลข้อเสนอโครงการ และกระบวนการวิจัยของโครงการต่างๆ และควรมีการเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าในการดำเนินการของโครงการย่อยๆ และในภาพรวมของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการวิจัย) และภาพรวมหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ในหลากหลายช่องทางและตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น ทุกๆ 3 เดือน เป็นต้น โดยต้องจัดช่องทางการเผยแพร่อย่างเหมาะสมเพื่อให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

- ❶ ผู้สนใจ ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณะสามารถทราบความคืบหน้าการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อย และโครงการที่ได้ดำเนินการ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที และกว้างขวางขึ้น
- ❷ ผู้สนใจ ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณะสามารถให้ความเห็นเพื่อช่วยให้ผลงานวิจัยมีความถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น

- ๑) เป็นการแนะนำตัวนักวิจัยในวงการเดียวกันให้เป็นที่รู้จักกันมากขึ้นและมีโอกาสที่จะนำไปสู่การสานพลังในการทำงานในวงที่กว้างขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นที่มีความสนใจตรงกัน หรือเกี่ยวเนื่องกัน

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย พิจารณาที่

1. การจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าของการดำเนินงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อย(แผนงานชุดโครงการ) และโครงการต่างๆ (เช่น ร่างข้อเสนอโครงการ และกระบวนการวิจัย(เช่น ระเบียบวิธีวิจัย กระบวนการคุณภาพ ฯลฯ)) เพื่อให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก
2. การเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าในการดำเนินการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการวิจัย) และโครงการย่อย ตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น ทุกๆ 3 เดือน

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑) หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยควรมีการกำหนดให้งานวิจัยทุกชิ้นจะต้องจัดให้มีการนำเสนอแก่สาธารณะหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้สาธารณะมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการวิจัย โดยเฉพาะชั้นรายงานความก้าวหน้าช่วงกลาง และร่างรายงานฉบับสมบูรณ์
- ๒) การเปิดเผยแก่สาธารณะสามารถทำได้หลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์ สวรส./ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ จดหมายข่าว การจัดประชุม ฯลฯ

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ได้แก่

- ๑. การมีหลักฐานในการเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าการวิจัยในระดับต่างๆทั้งระดับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อยและระดับโครงการ
- ๒. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย สามารถแสดงช่องทางหรือวิธีการต่างๆ ที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยใช้เปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าการทำงานในระดับต่างๆทั้งระดับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อยและระดับโครงการ เช่น เว็บไซต์ จดหมายข่าว ฯลฯ
- ๓. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย มีการจัดระบบการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการวิจัยเพื่อให้สาธารณะ/ผู้สนใจเข้าถึงข้อมูลได้อย่างง่ายและรวดเร็ว เช่น เปิดเผยความคืบหน้าในแต่ละระดับ (เช่น ระดับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อยและระดับโครงการ) แต่ละขั้นตอน (เช่น ร่างข้อเสนอโครงการ ข้อเสนอโครงการ ความคืบหน้าแต่ละระยะ ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ รายงานฉบับสมบูรณ์) เป็นต้น

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าของการดำเนินงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อย(แผนงานชุดโครงการ) และโครงการต่างๆ (เช่น ร่างข้อเสนอโครงการ และกระบวนการวิจัย(เช่น ระเบียบวิธีวิจัย กระบวนการคุณภาพ ฯลฯ)) เพื่อให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าในการดำเนินการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการวิจัย) และโครงการย่อย ตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น ทุกๆ 3 เดือน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสองประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 4.3 หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการ ดำเนินการวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

ความคุ้มค่าของการบริหารจัดการงานวิจัย หมายถึง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากผลการดำเนินงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ทั้งในส่วนของผลจากการทำวิจัยที่ได้ดำเนินการตามแผน และการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการกำหนดตัวชี้วัดธรรมภิบาลในครั้งนี้ มีการแยกขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยออกไปเป็นขั้นตอนเฉพาะ โดยการประเมินความคุ้มค่าในการวิจัยทั้งหมดจะมีการประเมินในขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย

สำหรับการพิจารณาหลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จึงพิจารณาจากการที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและนักวิจัยสามารถมีส่วนร่วมกันในการดำเนินการเพื่อให้สามารถบรรลุผลประโยชน์ตามหลักความคุ้มค่าในการดำเนินการวิจัยได้ ดังนั้น หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยนี้ จึงเน้นที่การสร้างกระบวนการตรวจสอบในแต่ละขั้นเพื่อให้กระบวนการดำเนินการวิจัยมีโอกาสที่จะเกิดความคุ้มค่า ทั้งนี้ เน้นที่การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการวิจัยอย่างเหมาะสม และการมุ่งให้การจัดการวิจัยเป็นไปตามระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนดขึ้น เช่น มีการดำเนินการและพัฒนาระบบบัญชี และการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการวิจัย โดยมีการตรวจสอบกับแผนงบประมาณที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และมีการพัฒนาระบบการติดตามการทำงานทั้งในระดับภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเอง และของแผนงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) และระดับโครงการ โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

- ๑ การดำเนินการวิจัยในแต่ละระดับ(โครงการ/แผนงาน/หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย)สามารถเสร็จทันเวลา
- ๑ การดำเนินการวิจัยในแต่ละระดับสามารถควบคุมการใช้งบประมาณให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม
- ๑ การดำเนินการวิจัยในแต่ละระดับสามารถบรรลุเป้าหมายในแต่ละช่วงเวลาเพราะมีระบบติดตามและรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ โดยเฉพาะการรายงานผลความสำเร็จที่สำคัญ
- ๑ ในแต่ละระดับของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยสามารถที่จะทราบระดับความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคเป็นระยะๆ และสามารถนำสิ่งที่เห็นมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันเวลา หรือสามารถนำความสำเร็จที่เห็นมาปรับแผนการทำงานให้เกิดความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เช่น ทันท่วงทีกับช่วงเวลานโยบาย (Policy window) เป็นต้น

2.ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความคุ้มค่าในขั้นการดำเนินการวิจัยพิจารณาที่

1. การดำเนินการและพัฒนาระบบบัญชีและการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการวิจัย โดยมีการตรวจสอบกับแผนงบประมาณที่กำหนดไว้ล่วงหน้า
2. การพัฒนาระบบการติดตามความคืบหน้าการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) และโครงการ โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม

3.ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจัดให้มีระเบียบเกี่ยวกับการตรวจบัญชีหน่วยงานย่อย/โครงการ โดยเฉพาะกรณีงบประมาณระดับ กลาง-สูง
- ๒ ผู้วิจัย/หน่วยงานย่อยต้องมีการจัดทำรายงานการเงินในทุกงวดเงิน
- ๓ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องจัดให้มีการทำระบบติดตามและระบบการรายงานความคืบหน้าของแผนงาน/โครงการเป็นระยะ โดยเฉพาะการรายงานผลความสำเร็จที่สำคัญของแต่ละแผนงาน/โครงการ
- ๔ ต้องกำหนดให้มีการตั้งเป้าหมายและดัชนีความคุ้มค่าก่อนทำแผนงาน/โครงการ โดยเฉพาะแผนงาน/โครงการ ที่ใช้งบประมาณสูง และมีการวัดความคุ้มค่าของการทำงานเมื่อทำโครงการเสร็จ หรือเมื่อจบปีการทำงานของแผนงาน

**หมายเหตุ

- ดัชนีความคุ้มค่าขึ้นอยู่กับเป้าหมายของแต่ละแผนงาน/โครงการนั้นๆ
- การวัดความคุ้มค่า สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การประเมินตัวเอง การประเมินร่วมกับผู้บริหารหน่วยงานย่อย การประเมินร่วมกับผู้บริหารหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย การประเมินร่วมกับผู้บริหารหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและผู้จัดการงานวิจัยสรรส. โดยจัดให้มีผู้ประเมินภายใน/ภายนอกร่วมสังเกตการณ์ตั้งแต่ต้น

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความคุ้มค่า
ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยได้แก่

- ๑) หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีการดำเนินการและพัฒนาระบบบัญชีและการใช้จ่ายงบประมาณ
เพื่อการวิจัย โดยมีการตรวจสอบกับแผนงบประมาณที่กำหนดไว้ล่วงหน้า
- ๒) หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีหลักฐานที่แสดงถึงการมีระเบียบและมีการปฏิบัติตามระเบียบ
เกี่ยวกับการตรวจบัญชี
- ๓) มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้วิจัย/หน่วยงานย่อยมีการจัดทำและส่งรายงานการเงินในทุกงวด
เงิน
- ๔) มีหลักฐานที่แสดงถึงการจัดทำระบบติดตามและระบบการรายงานความคืบหน้าของหน่วย
บริหารจัดการงานวิจัย ของหน่วยงานย่อย (เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ) และโครงการ
โดยเฉพาะการรายงานผลความสำเร็จที่สำคัญ
- ๕) มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการกำหนดให้มีการตั้งเป้าหมายและดัชนีความคุ้มค่าก่อนทำ
โครงการ/แผนงาน โดยเฉพาะโครงการ/แผนงาน ที่ใช้งบประมาณสูง และมีหลักฐานการวัด
ความคุ้มค่าของการทำงานเมื่อทำโครงการเสร็จ หรือเมื่อจบปีการทำงานของแผนงาน

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การดำเนินการและพัฒนาระบบบัญชีและการใช้จ่าย งบประมาณเพื่อการวิจัย โดยมีการตรวจสอบกับแผน งบประมาณที่กำหนดไว้ล่วงหน้า	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การพัฒนาระบบการติดตามความคืบหน้าการทำงาน ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) และโครงการ โดยมีการจัดทำ รายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสองประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 4.4 หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการ ดำเนินการวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

การมีส่วนร่วมของสาธารณชนหรือประชาชนในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์มาก ทั้งสำหรับนักวิจัย สำหรับการจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยโดยภาพรวม สำหรับการผลักดันนโยบาย และสำหรับสาธารณชนเอง ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) จึงควรช่วยกันสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในการดำเนินการวิจัย

อย่างไรก็ดี การวิจัยแต่ละประเภท หรือแต่ละประเด็น อาจมีความเหมาะสมในการจัดให้เกิดการมีส่วนร่วมของสาธารณชนได้แตกต่างกัน การวิจัยบางอย่างอาจไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการมีส่วนร่วมของสาธารณชนได้โดยง่าย ดังนั้น การกำหนดตัวชี้วัดในขั้นตอนนี้จึงมุ่งเน้นที่กระบวนการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) ในการมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะหรือผู้สนใจหรือผู้เกี่ยวข้องในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมากกว่าที่จะกำหนดในเชิงปริมาณของผู้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย ควรมีการประมวลและการเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ให้แก่นักวิจัย ขณะเดียวกันหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยควรมีกระบวนการพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิจัย และควรมีการจัดกระบวนการหรือช่องทางพิเศษสำหรับประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ไม่ใช่ นักวิจัยที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัย

โดยสรุป หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย จึงหมายถึง การที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยได้จัดให้มีกระบวนการหรือช่องทางที่จะส่งเสริมหรือพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัยเพื่อสนับสนุนให้เกิดการวิจัยแบบมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะภาคประชาชน/ผู้สนใจ/ผู้เกี่ยวข้อง/ผู้ด้อยโอกาส/และผู้ได้รับผลกระทบ

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการวิจัย

- ๑ การสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของสาธารณะและภาคส่วนต่างๆ จะช่วยให้งานวิจัยมีความชัดเจนและเป็นการเพิ่มมุมมองที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของสาธารณะมากขึ้น ขณะเดียวกันก็เป็นการช่วยยกระดับความรู้ให้แก่สาธารณะ และทำให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลและองค์ความรู้
- ๒ การเพิ่มช่องทางในการสื่อสารโดยเฉพาะการสื่อสารแบบสองทาง เป็นการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างสาธารณะและผู้วิจัยและหน่วยงานให้ทุน ลดแรงกดดัน และเป็นการสร้าง

แนวร่วมการทำงาน และอาจนำมาซึ่งทรัพยากรการวิจัย (เช่น ทุน บุคลากร องค์ความรู้ ความร่วมมือ ฯลฯ)

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักการมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการวิจัย พิจารณาที่

1. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย มีการประมวลและการเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการวิจัย
2. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และหน่วยงานย่อย มีกระบวนการพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิจัย
3. การจัดกระบวนการหรือช่องทางพิเศษสำหรับประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ไม่ใช่ นักวิจัยที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัย

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ จัดให้มีการพัฒนาเอกสาร การให้ทุน หรือเวทีในการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อย และโครงการวิจัย
- ๒ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อย และโครงการวิจัย มีการสนับสนุนให้นักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมการเพิ่มขีดความสามารถของตนในการดำเนินการวิจัย เช่น R to R มหกรรมสุขภาพชุมชน สมัชชาสุขภาพ แผนที่ชุมชน ฯลฯ
- ๓ การเพิ่มช่องทางในการสื่อสารสาธารณะแบบสองทางเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นถึงประเด็นที่ควรวิจัย แนวทางการวิจัย การให้มุมมองและข้อมูลในการวิจัย ตลอดจนข้อเสนอแนะในการวิจัย

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการวิจัย ได้แก่

- ๑. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการประมวลและการเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการวิจัย ได้แก่ เอกสารการแนวทางการขอ/ให้ทุน หรือเวทีในการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อย และโครงการวิจัย
- ๒. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และหน่วยงานย่อย มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิจัย ได้แก่ การสนับสนุนให้นักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการจัดพบปะแลกเปลี่ยนระหว่างโครงการที่มีลักษณะงานร่วมกัน สนับสนุนการจัดประชุมในหัวข้อร่วมของโครงการหรือหน่วยงานย่อย การจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในส่วนที่โครงการต้องการโดยตรง
- ๓. มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการจัดกระบวนการหรือช่องทางพิเศษสำหรับประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ไม่ใช่ นักวิจัยที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัย เช่น การเพิ่มช่องทางในการสื่อสารสาธารณะแบบสองทางเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นถึงประเด็นที่ควรวิจัย แนวทางการวิจัย การให้มุมมองและข้อมูลในการวิจัย ตลอดจนข้อเสนอแนะในการวิจัย

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม
1)หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย มีการประมวลและการเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และหน่วยงานย่อย มีกระบวนการพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)การจัดกระบวนการหรือช่องทางพิเศษสำหรับประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ไม่ใช่ นักวิจัยที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสามประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 4.5 หลักคุณภาพในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

ผลสำเร็จของการบริหารจัดการงานวิจัยไม่ได้วัดแค่ที่ผลผลิตของงานวิจัยที่เป็นผลงานในแต่ละโครงการ หรือแผนงานเท่านั้น หากแต่อยู่ที่การวางกลยุทธ์อำนาจการให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตงานวิจัยกับผู้รับผิดชอบนโยบายและระบบสุขภาพ จนเกิดเป็นวงจรเชื่อมโยงสมรรถนะและความมุ่งมั่นร่วมกันทั้งสองฝ่าย เพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูป หรือเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพ ตลอดจนสามารถยกสถานะสุขภาพและรักษาระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น คุณภาพของผลงานวิจัย และคุณภาพของข้อเสนอนโยบาย จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ซึ่งคุณภาพดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากคุณภาพของกระบวนการทำงานในขั้นตอนต่างๆของการบริหารจัดการงานวิจัย

นอกจากจะต้องคำนึงถึงคุณภาพของผลงานวิจัยและข้อเสนอนโยบายแล้ว หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยยังต้องคำนึงถึงการควบคุมกระบวนการผลิตในทุกขั้นตอนด้วย เพราะหากกระบวนการผลิตเป็นไปอย่างมีคุณภาพหรือได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีและมีมาตรฐานแล้ว โอกาสที่ผลงานวิจัยและข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้มาจะมีคุณภาพย่อมมีมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางกรอบเพื่อควบคุมคุณภาพการผลิตในทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการงานวิจัย รวมถึงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วย เพราะหากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยไม่มีแนวทางที่จะควบคุมคุณภาพในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแล้ว จะส่งผลให้ผลงานวิจัยและข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้มามีความสูญเสียทางด้านจริยธรรม และอาจไม่ได้คุณภาพตามหลักวิชาการ

ดังนั้น การบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักคุณภาพในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยจึงหมายถึง การที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยได้จัดให้มีการจัดทำแนวทางและกระบวนการในการพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมทางวิชาการและความเหมาะสมทางจริยธรรมในการดำเนินการวิจัย เพื่อควบคุมให้เกิดผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ เช่น การจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการดำเนินการวิจัย หรือจัดให้มีการพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพและให้คำแนะนำทางวิชาการในการดำเนินการวิจัย รวมถึงควรจัดให้มีการจัดทำแนวทางการวิจัยของหน่วยงานย่อยและโครงการให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ เพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินการวิจัยแก่นักวิจัยอีกทางหนึ่งด้วย

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักคุณภาพในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

- ๑ กระบวนการคุณภาพในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็นการป้องกันการทำผิดทางจริยธรรม ป้องกันการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน และความเอนเอียงทางความคิดของผู้วิจัยได้
- ๒ หากการดำเนินการวิจัยได้ผ่านกระบวนการคุณภาพที่ดีแล้วจะส่งผลให้ผลงานวิจัยและข้อเสนอเชิงนโยบายที่ออกมามีคุณภาพและเป็นที่น่าเชื่อถือแก่ทั้งในวงวิชาการและสาธารณะ

- ๑ ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์และเกิดความคุ้มค่าตามมา

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักคุณภาพในขั้นการดำเนินการวิจัย พิจารณาที่

1. การพัฒนากระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม ในการดำเนินการวิจัย
2. การพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพ และให้คำแนะนำทางวิชาการในระหว่างดำเนินการวิจัย
3. การจัดทำแนวทางการวิจัยของแผนงาน/โครงการให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจัดให้มีระเบียบในการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในทุกขั้นตอนของการวิจัย ได้แก่ ขั้นตอนการจัดทำโครงการ ขั้นตอนพิจารณาข้อเสนอโครงการ ขั้นตอนรายงานความก้าวหน้า และขั้นร่างรายงานฉบับสมบูรณ์
- ๑ ตัวอย่างของการพิจารณา ได้แก่ การพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดเวทีระดมความเห็น การพิจารณาโดยสาธารณะและผู้เกี่ยวข้องผ่านงานประชุมวิชาการหรือนิทรรศการต่างๆ
- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจัดให้มีการพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพ และให้คำแนะนำทางวิชาการในระหว่างดำเนินการวิจัย
- ๑ การจัดทำแนวทางการวิจัยของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) และโครงการ ต้องทำให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักคุณภาพใน
ขั้นการดำเนินการวิจัยได้แก่

- ๑ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนากระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม ใน
การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การกำหนดระเบียบในการพิจารณาความเหมาะสม
ทางจริยธรรมในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย
- ๒ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพ และให้คำแนะนำทาง
วิชาการในระหว่างการดำเนินการวิจัย
- ๓ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าในการจัดทำแนวทางการวิจัยของหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุด
โครงการ) และโครงการ เป็นไปตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทาง
วิชาการ

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูล เพิ่มเติม
1)การพัฒนากระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทาง จริยธรรม ในการดำเนินการวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพ และให้ คำแนะนำทางวิชาการในระหว่างการดำเนินการวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)การจัดทำแนวทางการวิจัยของแผนงาน/โครงการให้ เป็นไปตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบ คุณภาพทางวิชาการ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสามประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 4.6 หลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการ ดำเนินการวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

เป็นที่ทราบกันว่าความคุ้มค่าของผลงานวิจัยและข้อเสนอแนะนโยบายเป็นเป้าหมายที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องคำนึงถึง การทำให้ผลงานวิจัยบรรลุสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้นั้นก็จำเป็นต้องให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยจะต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมกระบวนการผลิตในทุกขั้นตอนด้วยเช่นกัน

การปล่อยให้โครงการหรือหน่วยงานย่อยดำเนินการไปเรื่อยๆ ภายใต้อำนาจที่กำหนดในแผน อาจไม่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ แต่หากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีกระบวนการที่จะทำให้หน่วยงานย่อย/โครงการได้มีโอกาสทบทวนการทำงานโดยเทียบกับสิ่งที่ตั้งเป้าหมาย และ/หรือการได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ/ที่ปรึกษา หรือผู้บริหารหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ย่อมทำให้หน่วยงานย่อย/โครงการมีโอกาสบรรลุสิ่งที่ตั้งเป้าหมายหมายไว้ นั่นหมายความว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยได้นำหลักความพร้อมรับผิดเข้ามาใช้ในกระบวนการดำเนินการวิจัย

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการดำเนินการวิจัยจะยังมีใช้ขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย ทำให้การประเมินตามหลักความพร้อมรับผิดของการวิจัยทั้งหมดจึงยังไม่สามารถประเมินได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ แต่การดำเนินการและการตัดสินใจต่างๆ ในการดำเนินการวิจัยก็จะมีผลสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการจัดการวิจัยทั้งหมด ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องนำหลักความพร้อมรับผิดเข้ามาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยด้วย โดยเฉพาะการมุ่งเน้นที่การพัฒนาระบบติดตามการดำเนินการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และของหน่วยงานย่อย เช่น มีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม ขณะเดียวกันหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย ควรมีการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินการของแต่ละหน่วยงานย่อยและโครงการวิจัย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบของแผนการวิจัย และตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งจะเป็นกลไกส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การวิจัยทั้งหมดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

- ☑ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยสามารถติดตามความคืบหน้าของหน่วยงานย่อยได้เป็นระยะ เช่นเดียวกับที่หน่วยงานย่อยสามารถติดตามความคืบหน้าของโครงการได้เป็นระยะ ทำให้สามารถประเมินปัญหา อุปสรรค ความสำเร็จ และโอกาส ได้ทันทั่วถึงซึ่งจะมีผลต่อการปรับกลยุทธ์การทำงาน และจะมีผลต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายที่ตั้งไว้ในที่สุด
- ☑ การที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยทราบความเป็นไปของหน่วยงานย่อย หรือการที่หน่วยงานย่อยทราบความเป็นไปของโครงการ จะทำให้เกิดการพูดคุยในภาษาเดียวกัน ทำให้ไม่เกิดปัญหาความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกัน หากโครงการไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

2.ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความพร้อมรับผิดใน
ชั้นการดำเนินการวิจัยพิจารณาที่

1. การพัฒนาระบบติดตามการดำเนินการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม
2. การให้ข้อคิดเห็นของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินการของแต่ละหน่วยงานย่อยและโครงการ หรือของหน่วยงานย่อยต่อโครงการ (ทั้งนี้ขึ้นกับวิธีการบริหารจัดการภายในองค์กร) เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบของแผนการวิจัยและตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

3.ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ การจัดทำมีการทำระบบติดตามและระบบการรายงานความคืบหน้าของหน่วยงานย่อยและโครงการเป็นระยะ โดยเฉพาะการรายงานผลความสำเร็จที่สำคัญ
- ๒ การกำหนดให้มีการตั้งเป้าหมายและดัชนีความพร้อมรับผิดก่อนทำโครงการ/หน่วยงานย่อย โดยเฉพาะโครงการ/หน่วยงานย่อย ที่ใช้งบประมาณสูง และมีการวัดความพร้อมรับผิดของการทำงานเมื่อทำโครงการเสร็จ หรือเมื่อจบปีการทำงานของหน่วยงานย่อย

****หมายเหตุ**

- ดัชนีความพร้อมรับผิดขึ้นอยู่กับเป้าหมายของโครงการ/หน่วยงานย่อย นั้นๆ
- การวัดความพร้อมรับผิด สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การประเมินตัวเองของโครงการ/หน่วยงานย่อย การประเมินร่วมกับผู้อำนวยการหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้น การประเมินร่วมกับผู้จัดการสวรส. โดยควรจัดให้มีผู้ประเมินภายในภายนอกร่วมสังเกตการณ์ตั้งแต่ต้น
- ๑ จัดให้มีการให้ข้อคิดเห็นของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินการของแต่ละหน่วยงานย่อยและโครงการ หรือของหน่วยงานย่อยต่อโครงการ (ทั้งนี้ขึ้นกับวิธีการบริหารจัดการภายในองค์กร) เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบของแผนการวิจัยและตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความ พร้อมรับผิดชอบในการดำเนินการวิจัย ได้แก่

๑ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาระบบการติดตามการดำเนินการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย (เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ) โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผล ความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม ได้แก่

- ๑๑ การจัดให้มีการทำระบบติดตามและระบบการรายงานความคืบหน้าของหน่วยงานย่อย และโครงการเป็นระยะ โดยเฉพาะการรายงานผลความสำเร็จที่สำคัญ
- ๑๒ การกำหนดให้มีการตั้งเป้าหมายและดัชนีความพร้อมรับผิดชอบก่อนทำโครงการ/หน่วยงานย่อย โดยเฉพาะโครงการ/หน่วยงานย่อย ที่ใช้งบประมาณสูง และมีการวัดความพร้อม รับผิดชอบของการทำงานเมื่อทำโครงการเสร็จ หรือเมื่อจบปีการทำงานของหน่วยงานย่อย

**หมายเหตุ

- ดัชนีความพร้อมรับผิดชอบขึ้นอยู่กับเป้าหมายของโครงการ/หน่วยงานย่อย นั้นๆ
- การวัดความพร้อมรับผิดชอบ สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การประเมินตัวเองของโครงการ/หน่วยงานย่อย การประเมินร่วมกับผู้อำนวยการหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยนั้น การประเมินร่วมกับผู้จัดการสรรส. โดยควรจัดให้มีผู้ประเมินภายใน ภายนอกร่วมสังเกตการณ์ตั้งแต่ต้น

๑ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการให้ข้อคิดเห็นของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินการของแต่ละหน่วยงานย่อยและโครงการ หรือของหน่วยงานย่อยต่อโครงการ (ทั้งนี้ขึ้นกับวิธีการบริหารจัดการภายในองค์กร) เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบของแผนการวิจัยและตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การพัฒนาระบบติดตามการดำเนินการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การให้ข้อคิดเห็นของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินการของแต่ละหน่วยงานย่อยและโครงการ หรือของหน่วยงานย่อยต่อโครงการ (ทั้งนี้ขึ้นกับวิธีการบริหารจัดการภายในองค์กร) เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบของแผนการวิจัยและตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสองประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 5.1 หลักนิติรัฐในขั้นตอนการใช้ประโยชน์ จากงานวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

ผลงานวิจัยและข้อเสนอทางนโยบายเป็นผลงานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยจึงจำเป็นต้องวางแผนเพื่อการใช้ประโยชน์ตั้งแต่ต้น และเนื่องจากผลงานวิจัยดังกล่าวอาจเป็นสิ่งที่สร้างการเปลี่ยนแปลงทางนโยบาย หรือบางชิ้นก็เป็นสิ่งที่สร้างมูลค่าได้หากตกเป็นทรัพย์สินของเอกชน และเนื่องจากผลงานวิจัยเหล่านี้เป็นสิ่งที่ใช้ภาษีของประชาชนในการดำเนินการผ่านนักวิจัย หน่วยบริหารจัดการ และ สวรส. จึงทำให้ขาดความชัดเจนว่า ใครคือผู้ที่เป็นเจ้าของ หรือผู้รับผิดชอบผลงานวิจัยนั้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาด้านการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจึงจำเป็นต้องมีการนำหลักนิติรัฐมาใช้ในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการวิจัยด้วย

หลักนิติรัฐในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย จึงหมายถึง การกำหนดกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ และของหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) / โครงการต่างๆภายใต้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยให้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย การกำหนดกรอบแนวทางการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยต่างๆ และจะต้องมีการนำเสนอผลงานวิจัยสู่องค์กร/หน่วยงานต่างๆ เพื่อการผลักดันให้เกิดผลในเชิงนโยบายและผลในทางปฏิบัติจริง ทั้งนี้ ควรเป็นไปตามกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัยที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยกำหนดขึ้น

ประโยชน์ของการมีธรรมาภิบาลตามหลักนิติรัฐในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

- ❶ เพื่อให้การทำงานวิจัยไม่เกิดความเลือนลอย สะเปะสะปะไร้ทิศทางที่ชัดเจนในการนำไปใช้ประโยชน์ การมีธรรมาภิบาลตามหลักนิติรัฐในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจะช่วยให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีความชัดเจนเรื่องการตั้งเป้าหมายการใช้ประโยชน์และสามารถทำวิจัยเพื่อสนองต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้น รวมถึงหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและนักวิจัยก็สามารถที่จะแสวงหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย โดยไม่ต้องรอให้ผลงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ทั้งหมด
- ❷ เพื่อให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และหน่วยงานย่อย ต้องมีความชัดเจนเรื่องการใช้ประโยชน์ก่อนการให้ทุน หรือทำให้การให้ทุนวิจัยเป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีความหมาย
- ❸ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เพื่อตอบสนองเป้าหมายที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อย หรืออย่างน้อยที่สุดก็ตอบสนองเป้าหมายของโครงการที่ได้วางไว้

- ๑ เพื่อให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยสามารถนำกรอบการใช้ประโยชน์มาวางแผนการทำงานแบบเป็นขั้นเป็นตอนได้ดียิ่งขึ้น
- ๒ การมีธรรมาภิบาลตามหลักนิติรัฐในขั้นการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในประเด็นของความชัดเจนในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่มีระเบียบชัดเจนตั้งแต่ต้นจะทำให้ไม่เกิดปัญหาความขัดแย้งในภายหลัง

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักนิติรัฐในขั้นการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย พิจารณาที่

1. การกำหนดกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) และโครงการต่างๆ ให้ชัดเจน
2. การกำหนดกรอบแนวทางการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อยและโครงการต่างๆ ให้ชัดเจน
3. การนำเสนอผลงานวิจัยสู่องค์กร/หน่วยงานต่างๆตามกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัยที่กำหนดขึ้น

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อย รวมถึงโครงการต่างๆ ควรมีการกำหนดกรอบการนำผลงานของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ แต่ทั้งนี้อาจต่างกันไปในแต่ละระดับ (ตัวอย่างกรอบการนำไปใช้ประโยชน์ได้แก่ เป็นข้อมูลสนับสนุนทางนโยบาย เป็นข้อมูลใหม่ทางวิชาการ เป็นข้อมูลเพื่อสร้างความชัดเจนในประเด็นใหม่ๆ เพื่อตอบความคุ้มค่าในด้านต่างๆ เพื่อตอบการมีธรรมาภิบาลในเรื่องต่างๆ เป็นข้อค้นพบใหม่ๆ เพื่อเผยแพร่ความจริงหรือปรับทัศนคติของสังคม ฯลฯ)
- ๒ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ต้องมีการกำหนดกรอบแนวทางการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อยและโครงการต่างๆ ให้ชัดเจน ทั้งกรณีลักษณะความเป็นเจ้าของ (กรณีที่สวรส.เป็นผู้ให้ทุนทั้งหมด และกรณีเป็นผู้ให้ทุนร่วมกับหน่วยงานอื่น) การแบ่งปันผลประโยชน์ และความพร้อมรับผิดชอบ

- ๑๒. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องแจ้งกรอบแนวทางทางการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาแก่หน่วยงานย่อย และโครงการวิจัยทราบก่อนลงนามในสัญญา โดยต้องมีการแจ้งไว้ในสัญญาด้วย
- ๑๓. การนำเสนอผลงานวิจัยสู่องค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ตามกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัยที่กำหนดขึ้น
- ๑๔. หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ และหน่วยงานย่อย จะต้องกำหนดแนวทางการนำเสนอผลงานวิจัยแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งแบบเป็นทางการ เช่น การจัดเวทีนำเสนอร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ การส่งเล่มรายงานฉบับสมบูรณ์ หรือผลงานนำเสนอในรูปแบบอื่น และแบบเฉพาะกิจ เช่น การแถลงข่าว การนำเสนอในวารสารต่างๆ หรือช่องทางอื่นๆ เช่น เว็บไซต์ จดหมายข่าว วารสารทางวิชาการ การนำเสนอในเวทีสาธารณะต่างๆ ฯลฯ และต้องมีการกำหนดรูปแบบผลงานนำเสนอไว้ในเอกสารข้อเสนอโครงการที่ใช้ประกอบการทำสัญญาด้วย

4. หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมชาติของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักนิติรัฐในชั้นการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ได้แก่

- ๑๕. การมีกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในระดับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ระดับหน่วยงานย่อย และระดับโครงการซึ่งบรรจุอยู่ในข้อเสนอโครงการแต่ละระดับ และกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ดังกล่าวควรต้องมีความสอดคล้องและตอบสนองกับเป้าหมายของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย
- ๑๖. การมีกรอบในการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและการจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานภายใต้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย โดยในสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย หรือระหว่างหน่วยงานย่อยกับโครงการ จะต้องมีการระบุถึงความชัดเจนในเรื่องสิทธิเหนือทรัพย์สินทางปัญญา การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากผลงาน และความพร้อมรับมือหากเกิดปัญหาจากการดำเนินงานในแต่ละระดับ
- ๑๗. ในข้อเสนอโครงการของแต่ละระดับ (ระดับโครงการ แผนงานย่อย และระดับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย) จะต้องมีการระบุกรอบหรือรูปแบบการนำเสนอผลงาน รูปแบบผลงานนำเสนอ และการใช้ประโยชน์จากผลงานไว้อย่างชัดเจน
- ๑๘. รายงานความก้าวหน้า รายงานฉบับสมบูรณ์หรือสรุปผลการดำเนินงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย แผนงานย่อย และระดับโครงการ ต้องมีการระบุถึงการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การกำหนดกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) และโครงการต่างๆ ให้ชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การกำหนดกรอบแนวทางการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อยและโครงการต่างๆ ให้ชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)การนำเสนอผลงานวิจัยสู่องค์กร/หน่วยงานต่างๆตามกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัยที่กำหนดขึ้น	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบ การประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสามประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 5.2 หลักความโปร่งใสในขั้นตอน การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

เนื่องจากการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยอาจมีการตีความที่แตกต่างกัน ซึ่งนำไปสู่การผลักดันเชิงนโยบายในทิศทางที่แตกต่างกันด้วย ในบางครั้งการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยก็อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในเชิงความคิดและในเชิงนโยบาย หากข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะไม่มีความชัดเจนเพียงพอ รวมถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นหรือการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยอาจถูกมองว่าไม่คุ้มค่ากับสิ่งที่ลงทุนไป

ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรต้องให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย ทั้งนี้ สวรส.และหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรต้องมีเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพในหลายลักษณะเช่น ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย ต้องมีการเปิดเผยแหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัย ต้องเปิดเผยความทับซ้อนของผลประโยชน์ (ถ้ามี) ต้องเปิดเผยระเบียบวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และข้อจำกัดของผลงานวิจัยให้ชัดเจน ต้องมีการระบุการตีความผลงานวิจัยในทางนโยบายให้ชัดเจน (โดยการระบุว่าสามารถตีความได้หลายแบบ พร้อมเหตุผลที่เลือกตีความแบบนี้) และต้องมีการเปิดเผยกระบวนการนำเสนอ/ใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายให้ชัดเจน เพื่อให้สาธารณชนรับทราบว่า ผลงานวิจัยของสวรส. และของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในสวรส.จะมีการใช้ประโยชน์กับสังคม โดยช่องทางและกระบวนการใดบ้าง

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักความโปร่งใสในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑ ผลงานวิจัยจะมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ เพราะมีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น เนื่องจากได้รับการตรวจสอบจากสาธารณะและผู้สนใจ
- ๒ ผลงานวิจัยจะถูกใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่และมีความคุ้มค่า เนื่องจากได้ผ่านการตรวจสอบและผ่านการใช้ประโยชน์จากผู้สนใจและสาธารณะ
- ๓ สาธารณะให้ความไว้วางใจและมีความศรัทธากับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๔ ทำให้กลุ่มเป้าหมายและสังคมเกิดการเรียนรู้และปรับทัศนคติ และเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดการสนับสนุนการทำงานแก่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันหน่วยบริหารจัดการวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็ได้เรียนรู้ถึงความคิดและมุมมองที่แตกต่างจากสังคมวงกว้างและทำให้มีโอกาสดำเนินการได้บรรลุผลเป็นรูปธรรมที่ตรงกับความต้องการของสังคมมากขึ้น
- ๕ ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพมีแนวโน้มที่จะได้รับการสนับสนุนหรือจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการต่อยอดผลงาน

2.ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความโปร่งใสในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย พิจารณาที่

1. การเปิดเผยแหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัยในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย
2. การเปิดเผยความทับซ้อนของผลประโยชน์ (ถ้ามี)ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย
3. ต้องมีการเปิดเผยระเบียบวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และข้อจำกัดของผลงานวิจัยให้ชัดเจน ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย
4. ต้องมีการระบุการตีความผลงานวิจัยในทางนโยบายในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายให้ชัดเจน
5. ต้องมีการเปิดเผยกระบวนการนำเสนอ/ใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายทุกแผนงาน/โครงการ

3.ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจัดให้มีการเปิดเผยแหล่งที่มาของแหล่งทุน/ทรัพยากรการวิจัยของหน่วยบริหารจัดการเอง และหน่วยงานย่อย (แผนงาน/โครงการ)ให้สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างน้อย 2 ช่องทาง เช่น เว็บไซต์ เอกสารเผยแพร่ จดหมายข่าว โดยการเผยแพร่อาจดำเนินการร่วมกับการเผยแพร่ข้อมูลในด้านอื่นๆ
- ๒ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความซ้อนทับของผลประโยชน์ ทั้งนี้สามารถใช้เกณฑ์เดียวกันกับ สวรส.หรือจัดทำขึ้นมาใหม่โดยที่เกณฑ์ที่จัดทำใหม่ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการอำนวยการหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยฯ
- ๓ เมื่อมีการซ้อนทับของผลประโยชน์ตามเกณฑ์ข้างต้นต้องมีการเปิดเผยเหตุผลในการรับทุนและแนวทางหรือวิธีการในการป้องกันปัญหา
- ๔ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยต้องใช้ข้อมูลหลักฐานในการทำวิจัยเป็นตัวนำไปสู่การออกนโยบาย
- ๕ ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายจะต้องมีการเปิดเผยระเบียบวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และข้อจำกัดของผลงานวิจัยให้ชัดเจน

- ๑ ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายจะต้องมีการระบุงานวิจัยนี้สามารถตีความได้หลายแบบอย่างไรบ้างและระบุเหตุผลว่าทำไมถึงเลือกตีความแบบนี้สรุปแบบนี้ ข้อสรุปแบบที่ได้อยู่บนฐานของอะไร มีข้อสมมติฐานอย่างไร และจะต้องมีการตั้งประเด็นไว้ว่าการสรุปนี้จะผิดก็ต่อเมื่อมีอะไรเปลี่ยนแปลงไป
- ๒ การนำเสนอผลงานวิจัยต่อสาธารณะ ควรมีการนำเสนอผลงานวิจัยในหลายรูปแบบ เช่น รายงานวิจัย(เอกสารวิชาการ) หนังสือที่อ่านง่ายหรืออ่านง่ายชวนให้ติดตาม บทความลงวารสาร สารคดี การ์ตูน factsheet (แถลงข่าว) ฯลฯ
- ๓ การนำเสนอผลงานวิจัยควรจัดให้มีหลายช่องทาง เช่น ออกสื่อประเภทต่างๆ เช่น วิทยุ internet/website ห้องสมุด ทีวี หนังสือพิมพ์ เวทีสาธารณะในระดับต่างๆ หรือเวทีวิชาการในที่ต่างๆที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

4. หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความโปร่งใสในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ได้แก่

- ๑ แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของหน่วยบริหารจัดการและหน่วยงานย่อยที่ระบุถึงที่มาของแหล่งทุน/ทรัพยากรการวิจัยในการผลิตและเผยแพร่ผลงานของหน่วยบริหารจัดการเอง และหน่วยงานย่อย (แผนงาน/โครงการ) และจะต้องจัดให้มีการเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน ผ่านช่องทางต่างๆอย่างน้อย 2 ช่องทาง
- ๒ เกณฑ์และแนวทางหรือวิธีการแก้ไข กรณีเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยใช้ในการพิจารณาความซ้อนทับของผลประโยชน์ที่เกิดจากผลงานวิจัยหรือการนำเสนอผลงานวิจัยหรือการนำเสนอทางนโยบาย กรณีให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาควรต้องมีหลักฐานสรุปการประชุมคณะกรรมการฯเพื่อพิจารณาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน
- ๓ ผลงานวิจัยแต่ละชิ้น โดยงานวิจัยแต่ละชิ้นจะต้องใช้ข้อมูลหลักฐานเป็นตัวนำและจะต้องมีการระบุระเบียบวิธีวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ และข้อจำกัดของผลงาน และต้องระบุวิธีตีความและฐานความคิดของการตีความอย่างชัดเจน
- ๔ รูปแบบต่างๆของผลงานวิจัยแต่ละชิ้นที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์และช่องทางการใช้ประโยชน์และช่องทางการเผยแพร่ผลงาน
- ๕ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องจัดให้มีระบบการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆข้างต้นที่สาธารณะสามารถเข้าถึงได้ง่ายอย่างน้อย 2 ช่องทาง

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การเปิดเผยแหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัยในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การเปิดเผยความทับซ้อนของผลประโยชน์ (ถ้ามี)ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)ต้องมีการเปิดเผยระเบียบวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และข้อจำกัดของผลงานวิจัยให้ชัดเจน ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4)ต้องมีการระบุการตีความผลงานวิจัยในทางนโยบายในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายให้ชัดเจน	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
5)ต้องมีการเปิดเผยกระบวนการนำเสนอ/ใช้ประโยชน์ ผลงานวิจัยในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายทุกแผนงาน/โครงการ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งหรือสองประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสี่ประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งห้าประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 5.3 หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยถือเป็นเป้าหมายหลักของการจัดตั้งหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย โดยเฉพาะในประเด็นที่ว่า การบริหารจัดการงานวิจัยขององค์กรนั้นๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ที่มีความคุ้มค่าหรือไม่ ซึ่งประเด็นดังกล่าว อาจกลายเป็นปัญหาที่ต้องมีการถกเถียงหรือขัดแย้งกันในภายหลัง หากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย ไม่ได้มีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นเป้าหมายที่ตกลงร่วมกันกับหน่วยงานผู้สนับสนุนทุนหรือหน่วยงานแม่ (सरस.) ไว้ตั้งแต่ต้น

อย่างไรก็ดี การตั้งเป้าหมายในเรื่องความคุ้มค่าของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานย่อยและโครงการ ได้ถูกบรรจุไว้แล้วในหลักความคุ้มค่าในขั้นตอนอื่นๆ ของการบริหารจัดการงานวิจัยแล้ว ดังนั้นความคุ้มค่าในขั้นการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย จึงเป็นการประเมินความคุ้มค่าของผลงานที่วิจัย ตามที่ได้มีการกำหนดกรอบตัวชี้วัดในขั้นตอนที่ผ่านมาในตอนต้น โดยในขั้นตอนนี้ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีการสรุปภาพรวมการใช้ทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ)/โครงการ และในภาพรวมขององค์กร และจะต้องมีการประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยโดยเทียบเคียงกับตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ)/โครงการ และยุทธศาสตร์ในภาพรวมขององค์กร มีการทบทวนบทเรียน/ประเมินผลความคุ้มค่าของผลงานวิจัยของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ)/โครงการ และยุทธศาสตร์ในภาพรวมขององค์กร และจะต้องมีการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/เพิ่มเติมแนวทางการประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ)/โครงการ และในภาพรวมขององค์กร

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑ การสรุปผลภาพรวมการทำงานและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการวิจัยเทียบกับดัชนีที่ตั้งไว้จะทำให้เห็นถึงผลงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่ชัดเจนขึ้น
- ๒ ทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยสามารถใช้ทรัพยากรคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น คือมีการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยมากขึ้น และทำให้ผลงานวิจัยถูกขึ้นหิ้งน้อยลง
- ๓ ผลงานข้างต้นที่มีการแสดงข้อมูลหลักฐานที่เป็นรูปธรรม สามารถใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงในการตรวจสอบ หรือใช้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการขอรับการสนับสนุนทรัพยากรและความร่วมมือจากแหล่งต่างๆ ได้
- ๔ การสรุปผลภาพรวมการทำงานและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการวิจัยจะก่อให้เกิดความโปร่งใสและสร้างความเชื่อถือแก่สาธารณะและผู้เกี่ยวข้อง

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยได้มีการทบทวนและวิเคราะห์จุดเด่นและข้อบกพร่องเพื่อใช้เป็นประสบการณ์ในการทำงานและการปรับปรุงการทำงานในระยะต่อไป

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย พิจารณาที่

1. การสรุปภาพรวมการใช้ทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
2. การประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยโดยเทียบกับตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
3. การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลความคุ้มค่าของผลงานวิจัยของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
4. การให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/เพิ่มเติมแนวทางการประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องจัดให้มีการสรุปภาพรวมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละหน่วยงานย่อย (เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ) และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องจัดให้มีแนวทางในการประเมินความคุ้มค่าของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ทั้งในแง่ภาพรวมขององค์กรและภาพรวมหน่วยงานย่อย (แผนงาน/ชุดโครงการ) โดยเทียบกับดัชนีความคุ้มค่าที่มีการตั้งไว้ โดยเฉพาะดัชนีความคุ้มค่าในขั้นกำหนดนโยบาย และดัชนีความคุ้มค่าในขั้นการวางแผนจัดการงานวิจัย
- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องจัดให้มีการทบทวนบทเรียนในทุกแผนงานและภาพรวมของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยว่าคุ้มค่าเพราะอะไร ไม่คุ้มค่าเพราะอะไร (เช่น มีปัญหาอุปสรรคและปัจจัยสู่ความสำเร็จ ทางเลือกอื่นที่สามารถทำให้สำเร็จหรือได้ประโยชน์มากกว่าที่ดำเนินการไปแล้ว) โดยแต่ละระดับอาจมีรูปแบบและแนวทางแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องจัดให้มีเวทีเพื่อปรับปรุงแนวทางการประเมินความคุ้มค่าทั้งของแผนงาน และภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความคุ้มค่าในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ได้แก่

- ๑ รายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดแผน หรือรายงานการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ที่มีการสรุปภาพรวมการใช้ทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑ รายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดแผน หรือรายงานการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ที่มีการประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยโดยเทียบกับตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อย(เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ) และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑ รายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดแผน หรือรายงานการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ที่มีการทบทวนบทเรียน/ประเมินผลความคุ้มค่าของผลงานวิจัยของแต่ละหน่วยงานย่อย(เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ) และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑ รายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดแผน หรือรายงานการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ที่มีการสรุปข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/เพิ่มเติมแนวทางการประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัย ของแต่ละหน่วยงานย่อย(เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ) และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย จากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เกี่ยวข้อง หรือสาธารณะ

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การสรุปภาพรวมการใช้ทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยโดยเทียบกับตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลความคุ้มค่าของผลงานวิจัยของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4)การให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/เพิ่มเติมแนวทางการประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัย ของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสิ้นสี่ประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 5.4 หลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

สำหรับขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยนั้น การมีส่วนร่วมของสาธารณะเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำเสนอและการผลักดันเชิงนโยบาย เพราะการให้ข้อคิดเห็นของสาธารณชนจะเป็นกลไกหรือตัวกลั่นกรองความถูกต้องและเหมาะสมเชิงนโยบาย ในมุมมองของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ทำให้การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยมีความรอบคอบมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ดีก็จะได้ รับเสียงสนับสนุนจากสังคมมากขึ้นด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนเป็นไปอย่างมีความหมายในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย ก็จะต้องมีองค์ประกอบเชิงคุณภาพที่ชัดเจน ตั้งแต่ ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วมว่าจะมีความหมายอย่างไรในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย ช่องทางและระยะเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมของสาธารณชน การเข้าถึงประชากรกลุ่มด้อยโอกาส และในท้ายที่สุดจะต้องตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เพื่อชี้ให้เห็นถึงเหตุและผลในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำเสนอและการผลักดันเชิงนโยบาย

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑ ผลงานวิจัยและข้อเสนอเชิงนโยบายที่ผ่านการตรวจสอบจากสาธารณะ จะทำให้ได้ผลงานวิจัยที่มีความรอบคอบ และชัดเจนยิ่งขึ้น
- ๒ ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้รับความเห็นชอบจากสาธารณะย่อมเป็นนโยบายที่ดีและสอดคล้องกับความต้องการของสาธารณะ จะทำให้ได้รับเสียงการสนับสนุนมากขึ้น
- ๓ ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้รับความเห็นชอบจากสาธารณะและผู้ด้อยโอกาสจะเป็นนโยบายที่คำนึงถึงความเสมอภาค และเป็นประโยชน์กับสาธารณะในทุกๆระดับมากขึ้น
- ๔ หน่วยงานที่เปิดให้สาธารณะเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆของการบริหารจัดการงานวิจัย โดยเฉพาะขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจะทำให้เป็นที่เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับมากขึ้น
- ๕ การสร้างความชัดเจนของกระบวนการและแนวทางที่เปิดให้สาธารณะเข้ามามีส่วนร่วม จะทำให้เกิดแผนพันธุ์แท้ในการเข้ามาติดตามและให้ข้อเสนอแนะและใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องและทันทั่วถึง

2. ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย พิจารณาที่

1. **ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการใช้ประโยชน์/การนำเสนอทางนโยบายในรูปแบบใด
2. **ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** มีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง
3. **ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
4. **การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย
5. **การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม** เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ให้ความเห็นทราบว่าได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด

3. ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ ต้องมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย และการนำเสนอทางนโยบาย เช่น ขั้นการให้ข้อมูลร่วมทำวิจัย ขั้นการเสนอร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ ชี้นำไปใช้ประโยชน์(พื้นที่นำร่อง/ต้นแบบ) ชี้นำผลักดันนโยบายในเวทีต่างๆ ฯลฯ
- ๑ ต้องมีการกำหนดรูปแบบในการนำเสนอ การใช้ประโยชน์/การนำเสนอทางนโยบาย เช่น ใช้เป็นร่างข้อเสนอแนะนโยบาย เป็นข้อมูลวิชาการที่สนับสนุนร่างนโยบาย เป็นข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่ค้นพบ ฯลฯ
- ๑ มีการพัฒนาช่องทางต่างๆ ในการนำผลงานไปใช้ประโยชน์มักเกิดขึ้นเมื่อผลงานวิจัยมีการเผยแพร่ออกไป เช่น ได้รับข้อมูลจากเอกสารเผยแพร่ต่างๆ และทำให้คนเปลี่ยนทัศนคติ เช่น การรับวัคซีนเข็มเร่งปฏิกิริยา การป้องกันเบาหวาน การเป็นพื้นที่ต้นแบบ การเป็น

โรงพยาบาลที่ผ่านมาตรฐาน HA การที่ผลงานวิจัยมีการบังคับใช้ในหน่วยงานต่างๆผ่านนโยบายในหลายระดับ เช่น พื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ นโยบายยาในผู้ป่วยจิตเวช

- ๑๓ ต้องแจ้งให้สาธารณะทราบล่วงหน้าก่อนมีการจัดเวทีไม่น้อยกว่า 15 วัน โดยแจ้งผ่านช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
- ๑๔ จัดให้มีช่องทางพิเศษหรือมีการจัดกระบวนการเป็นพิเศษกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีแผนงานที่เกี่ยวข้อง
- ๑๕ มีการแสวงหากลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ตกหล่นเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเพิ่มขึ้น
- ๑๖ จัดให้มีกระบวนการตอบข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของสาธารณะอย่างน้อย 1 ช่องทาง
- ๑๗ จัดให้มีการแจ้งช่องทางตอบกลับความคิดเห็นของสาธารณะล่วงหน้า
- ๑๘ จัดให้มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการตอบกลับต่อความคิดเห็นของสาธารณะ

4. หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ได้แก่

- ๑๑ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณะจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการใช้ประโยชน์/การนำเสนอทางนโยบายในรูปแบบใด
- ๑๒ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการเปิดให้สาธารณะเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง
- ๑๓ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการแจ้งให้ทราบถึงการเปิดให้สาธารณะเข้ามามีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
- ๑๔ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย
- ๑๕ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ให้ความเห็นทราบว่าได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ ข้อมูลเพิ่มเติม
1)ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการใช้ประโยชน์/การนำเสนอทางนโยบายในรูปแบบใด	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม มีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4)การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
5)การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ให้ความเห็นทราบว่าได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งหรือสองประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสี่ประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งห้าประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 5.5 หลักคุณภาพในขั้นตอนการใช้ประโยชน์ จากงานวิจัย

1.สำคัญอย่างไร

ผลงานวิจัยและข้อเสนอทางนโยบายเป็นผลงานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย อีกทั้งผลงานวิจัยยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการนำไปต่อยอดงานวิจัยอื่น หรือสร้างการเปลี่ยนแปลงทางนโยบาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและลบต่อสาธารณชนในที่สุด และยังอาจมีความสัมพันธ์ต่อชื่อเสียง ความเชื่อมั่น และความเข้าผิดของสาธารณะต่อหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและ สวัสดิภาพในฐานะองค์กรแม่ ดังนั้น ก่อนที่จะมีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ จึงมีความจำเป็นที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องจัดให้มีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพผลงานวิจัยเสียก่อน

โดยในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจำเป็นต้องนำหลักการควบคุมคุณภาพทางวิชาการมาใช้ควบคู่ไปด้วย เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับทางวิชาการ โดยควรต้องมีการกำหนดกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของผลงานวิจัยและการตีความในการใช้ประโยชน์ และการนำเสนอทางนโยบายของผลงานวิจัยแต่ละยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการ และการเปิดรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการและทางนโยบายจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อควบคุมคุณภาพในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักคุณภาพในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ☑ ทำให้ผลงานวิจัยที่ได้มีความสมบูรณ์ มีคุณภาพและเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น เพราะได้มีการร่วมพูดคุย ร่วมคิด และปรับแก้ไขตามมุมมองภายนอกที่ผ่านการถกเถียง ทั้งจากนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิคนอื่น ๆ
- ☑ สาธารณะ/ผู้เกี่ยวข้อง /ผู้ใช้นโยบาย/ผู้สนใจ ให้มีความเชื่อมั่นและยอมรับกับข้อเสนอแนะทางนโยบายและผลงานวิจัยของหน่วยงานที่มีการจัดทำกระบวนการคุณภาพที่ดีและเปิดเผย

2.ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักคุณภาพในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย พิจารณาที่

1. การกำหนดกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของงานวิจัยและการตีความในการใช้ประโยชน์และการนำเสนอทางนโยบายของผลงานวิจัยแต่ละแผนงาน/โครงการ
2. การเปิดรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการและทางนโยบายจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อควบคุมคุณภาพในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย

3.ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางในการควบคุมคุณภาพงานวิจัยและการใช้ประโยชน์ เช่น งานวิจัยต้องมีส่วนร่วมหรือรับฟังข้อมูลจากสาธารณะ ต้องมีการนำเสนอแก่สาธารณะหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนต่างๆ ฯลฯ
- มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางในการควบคุมคุณภาพงานวิจัยทางวิชาการ โดยต้องมีการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ซึ่งอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดเวทีนำเสนอ การส่ง review เป็นต้น)

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักคุณภาพในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ได้แก่

- หลักฐานที่แสดงว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยมีการกำหนดกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของงานวิจัยและการตีความในการใช้ประโยชน์และการนำเสนอทางนโยบายของผลงานวิจัยแต่ละแผนงาน/โครงการ
- หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยกำหนดให้มีระเบียบหรือแนวทางในการควบคุมคุณภาพทางวิชาการและทางนโยบายจากผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อควบคุมคุณภาพในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย

- ๑ มีหลักฐานที่แสดงว่า ผลงานวิจัยได้ผ่านกระบวนการควบคุมคุณภาพทางนโยบายตามระเบียบหรือแนวทางที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยกำหนด

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การกำหนดกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของงานวิจัยและการตีความในการใช้ประโยชน์และการนำเสนอทางนโยบายของผลงานวิจัยแต่ละแผนงาน/โครงการ	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การเปิดรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการและทางนโยบายจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อควบคุมคุณภาพในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสองประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

ตัวชี้วัดที่ 5.6 หลักความพร้อมรับผิดชอบในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

1. สำคัญอย่างไร

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าผลงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพนั้นมีความสำคัญมาก เพราะผลการวิจัยและข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าวจะเป็นข้อมูลสนับสนุนที่สำคัญในการเสนอแนะนโยบายด้านระบบสาธารณสุขของประเทศที่ สวรส.จะเสนอต่อรัฐบาล ซึ่งจะนำไปผลกับความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ ดังนั้น นอกจากหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการคุณภาพผลงานวิจัยและข้อเสนอเชิงนโยบายที่ออกมาแล้ว หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยยังต้องให้ความสำคัญกับความพร้อมรับผิดชอบต่องานวิจัยและข้อเสนอทางนโยบายที่เสนอออกมาด้วย

ดังนั้น การนำหลักความพร้อมรับผิดชอบมาประยุกต์ใช้ในการจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก โดยในขั้นตอนนี้ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยจะต้องมีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในด้านการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ จะต้องมีการทบทวนบทเรียน/ประเมินผลภาพรวมการทำงานและการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยตามตัวชี้วัดความสำเร็จของการวิจัย มีการประเมินผลภาพรวมการได้รับประโยชน์จากงานวิจัยของแต่ละยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการ และต้องมีการเปิดเผยผลการประเมินผลดังกล่าวสู่สาธารณะ

เมื่อมีการปฏิบัติตามหลักความพร้อมรับผิดชอบในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑ การทบทวนบทเรียน /ประเมินผลภาพรวมการทำงาน และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจะทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย เห็นข้อดี ข้อบกพร่อง ความสำเร็จ และโอกาส เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงกลยุทธ์การทำงานต่อไป
- ๒ การประเมินผลการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจะทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเห็นโอกาส และช่องทางที่จะวางแผนการทำงานให้ลึกและกว้าง เพื่อต่อยอดผลงานที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะมากยิ่งขึ้น
- ๓ เมื่อมีการเปิดเผยผลการประเมินแก่สาธารณะจะเป็นการสร้างโปร่งใส และความไว้วางใจ ซึ่งจะนำไปสู่การสนับสนุนด้านต่างๆ ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะและความร่วมมือในการทำงานแก่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

2.ประเมินอย่างไร

แนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย พิจารณาที่

1. การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในด้านการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้
2. การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลภาพรวมการทำงานและการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยตามตัวชี้วัดความสำเร็จของการวิจัย
3. การประเมินผลภาพรวมการได้รับประโยชน์จากงานวิจัยของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) โครงการ และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
4. การเปิดเผยผลการประเมินดังกล่าวสู่สาธารณะ รวมถึงจัดให้มีการระดมความเห็น หรือการให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการงานวิจัย หรือการกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จและการประเมินผลในช่วงเวลาต่อไปด้วย

3.ทำอย่างไรจึงจะผ่านตัวชี้วัด

แนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัดนี้ทำได้โดย

- ๑ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยต้องจัดให้มีการสรุปภาพรวมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวม เทียบกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่ตั้งเป้าไว้ ในหลักความพร้อมรับผิดในขั้นกำหนดนโยบาย ขั้นวางแผนจัดการงานวิจัย และขั้นการระดมและจัดสรรทรัพยากร
- ๒ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยต้องจัดให้มีการทบทวนบทเรียน/ประเมินผลภาพรวมการทำงานและการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย ทั้งผลกระทบทางบวกและทางลบตามตัวชี้วัดความสำเร็จของการวิจัย โดยกำหนดเวลาและแนวทางที่ชัดเจน
- ๓ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยต้องจัดให้มีการประเมินผลภาพรวมการได้รับประโยชน์จากงานวิจัย(ทั้งผลกระทบทางบวกและทางลบ) ของแต่ละแผนงาน/โครงการ และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๔ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อยต้องจัดให้มีการเปิดเผยผลการประเมินผลดังกล่าวสู่สาธารณะ รวมถึงจัดให้มีการระดมความเห็น หรือการให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการงานวิจัย หรือการกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จและประเมินผลในช่วงเวลาต่อไป
- ๕ การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ควรมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน

- ๑ การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ควรทำผ่านอย่างน้อย 2 ช่องทาง และควรเป็นช่องทางที่สามารถสื่อสาร 2 ทางได้

4.หลักฐานประกอบการประเมินคืออะไร

ตัวอย่างหลักฐานประกอบการประเมินธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักความพร้อมรับผิดชอบในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ได้แก่

- ๑ หลักฐานหรือเอกสารรายงานประจำปีหรือรายงานประจำปี ที่มีการสรุปการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในด้านการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเทียบกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้
- ๑ หลักฐานหรือเอกสารสรุปการทบทวนบทเรียน/ประเมินผลภาพรวมการทำงานและการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยตามตัวชี้วัดความสำเร็จของการวิจัย
- ๑ หลักฐานหรือเอกสารสรุปการประเมินผลภาพรวม ที่แสดงให้เห็นว่ามีหน่วยงาน /องค์กร/สังคม มีการใช้หรือการได้รับประโยชน์จากงานวิจัยของแต่ละหน่วยงานย่อย (เช่น แผนงาน/ชุดโครงการ) โครงการ และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
- ๑ มีหลักฐานว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้มีการเปิดเผยผลการประเมินผลดังกล่าวสู่สาธารณะ รวมถึงจัดให้มีการระดมความเห็น หรือการให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการงานวิจัย หรือร่วมกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จและประเมินผลในช่วงเวลาต่อไปด้วย โดยจัดในช่องทางที่เข้าถึงได้และมีระยะเวลาเพียงพอ เช่น เปิดไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง และเปิดไม่น้อยกว่า 15 วัน

5.แบบประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม
1)การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในด้านการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
2)การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลภาพรวมการทำงานและการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยตามตัวชี้วัดความสำเร็จของการวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
3)การประเมินผลภาพรวมการได้รับประโยชน์จากงานวิจัยของแต่ละหน่วยงานย่อย(แผนงาน/ชุดโครงการ) โครงการและในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	
4)การเปิดเผยผลการประเมินดังกล่าวสู่สาธารณะ รวมถึงจัดให้มีการระดมความเห็น หรือการให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการงานวิจัย หรือการกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จ และการประเมินผลในช่วงเวลาต่อไปด้วย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสามประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสิ้นสี่ประการ	(5) ☐ สูงที่สุด	

บทที่ 7 ภาพรวมดัชนีชี้วัดและการประเมินผล

1.ภาพรวมดัชนีชี้วัด

โดยสรุปดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลที่ใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาหรือประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพทำได้โดยนำหลักการธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักการ และขั้นตอนของการบริหารจัดการงานวิจัยทั้ง 5 ขั้นตอน เข้ามาพิจารณาด้วยกัน ก็จะได้ตัวชี้วัดทั้งสิ้น 30 ตัวชี้วัด และสามารถนำมาประเมินผลภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาลในลักษณะของดัชนีชี้วัดการบริหารจัดการงานวิจัยโดยรวม (composite index) ได้ 6 ดัชนี ดังตารางที่ 7.1

ตารางที่ 7.1 การประเมินผลภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลักการ และขั้นตอนของการบริหารจัดการงานวิจัย 5 ขั้นตอน และการประเมินผลในลักษณะของ composite index

หลักธรรมาภิบาล	นิติรัฐ	ความโปร่งใส	ความคุ้มค่า	การมีส่วนร่วม	คุณภาพ	ความพร้อมรับผิด
ขั้นตอนการบริหารจัดการงานวิจัย						
กำหนดนโยบาย	ตัวชี้วัด 1.1	ตัวชี้วัด 1.2	ตัวชี้วัด 1.3	ตัวชี้วัด 1.4	ตัวชี้วัด 1.5	ตัวชี้วัด 1.6
การวางแผนจัดการงานวิจัย	ตัวชี้วัด 2.1	ตัวชี้วัด 2.2	ตัวชี้วัด 2.3	ตัวชี้วัด 2.4	ตัวชี้วัด 2.5	ตัวชี้วัด 2.6
การระดมและการจัดสรรทรัพยากร	ตัวชี้วัด 3.1	ตัวชี้วัด 3.2	ตัวชี้วัด 3.3	ตัวชี้วัด 3.4	ตัวชี้วัด 3.5	ตัวชี้วัด 3.6
การดำเนินการวิจัย	ตัวชี้วัด 4.1	ตัวชี้วัด 4.2	ตัวชี้วัด 4.3	ตัวชี้วัด 4.4	ตัวชี้วัด 4.5	ตัวชี้วัด 4.6
การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย	ตัวชี้วัด 5.1	ตัวชี้วัด 5.2	ตัวชี้วัด 5.3	ตัวชี้วัด 5.4	ตัวชี้วัด 5.5	ตัวชี้วัด 5.6
การบริหารจัดการงานวิจัยโดยรวม (Composite Index)	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 1	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 2	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 3	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 4	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 5	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 6

2.แนวทางการพิจารณาเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

ในการประเมินคุณภาพตามตัวชี้วัดย่อยที่ 1.1-5.6 (ตารางที่ 7.1) ผู้ประเมินจำเป็นต้องประเมินผ่านเกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพของแต่ละตัวชี้วัดที่ระบุในตารางการประเมินคุณภาพ (บทที่ 6 ข้อ 5 แบบประเมินคุณภาพ) โดยผู้ประเมินต้องพิจารณาว่า หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย “ผ่านหรือไม่ผ่าน” เกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพในข้อใด จากนั้นก็ประมวลออกมาเป็นคะแนนที่ได้ในตารางผลการประเมิน (บทที่ 6 ข้อ 5)

สำหรับแนวทางในการพิจารณาเพื่อประเมินผลตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากหลักการดังต่อไปนี้

1)การกำหนดตัวชี้วัดทั้ง 30 ตัวชี้วัดจะต้องพิจารณาจากเกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพในแต่ละตัวชี้วัด โดยองค์ประกอบคุณภาพที่จัดทำขึ้นเหล่านี้จะมีลักษณะที่เน้นการดำเนินการในเชิงกระบวนการ เพื่อให้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และหน่วยงานย่อย โดยในการประเมินของผู้ประเมินจะต้องทำการประเมินตัวชี้วัดแต่ละตัวชี้วัดตามองค์ประกอบคุณภาพเหล่านี้ ซึ่งได้แสดงไว้แล้วในตารางแบบประเมินคุณภาพที่ปรากฏในข้อ 5 ของบทที่ 6 ซึ่งสามารถเขียนเป็นตารางสรุปได้ดังตารางที่ 7.2

2)ในการประเมินเกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพของตัวชี้วัดแต่ละตัว จะต้องใช้หลักการประเมินตามข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based evaluation) กล่าวคือ เป็นการประเมินว่า หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย มีการดำเนินการตามองค์ประกอบคุณภาพในแต่ละตัวชี้วัดเหล่านี้จริงหรือไม่ มากกว่าการประเมินในเชิงความเห็น (ว่าทำดีแล้วหรือยัง) ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนเนื่องจากมุมมองที่แตกต่างกัน หรือการประเมินเชิงปริมาณ(ว่ามีการทำมากน้อยเพียงใด) ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนเนื่องจากปัจจัยอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและหน่วยงานย่อย

3)สำหรับผลการประเมินที่ได้เป็นผลการประเมินโดยภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยหรือผู้ประเมินจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้วิจารณญาณในการประเมินองค์ประกอบเชิงคุณภาพนั้นๆ ว่าผ่านเกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพหรือไม่ โดยจะต้องมีการระบุเหตุผลไว้อย่างชัดเจน

4)ในการใช้วิจารณญาณตัดสินของผู้ประเมินจะต้องยึดหลักความจำเป็นของการที่จะต้องปฏิบัติตามองค์ประกอบคุณภาพในข้อนั้นๆเป็นสำคัญ กล่าวคือ หากองค์ประกอบคุณภาพข้อนั้นควรที่จะต้องมีการปฏิบัติ แต่ข้อเท็จจริงกลับพบว่า หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยหรือหน่วยงานย่อยมีการปฏิบัติตามส่วนตามองค์ประกอบคุณภาพในข้อนั้น ผู้วิจัยหรือผู้ประเมินควรจะต้องประเมินว่า “ไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพ” ในข้อดังกล่าว

ขณะเดียวกัน ในขณะที่องค์ประกอบคุณภาพบางข้ออาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติ เช่นเดียวกันทั้งหมด เพียงแต่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย มีนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนตามองค์ประกอบข้อนั้น รวมถึงมีแผนงาน/โครงการวิจัยส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติตามนโยบายหรือแนวทางปฏิบัตินั้น ผู้วิจัยก็ควรจะประเมินให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย “ผ่านเกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพ” ในข้อดังกล่าว

ตารางที่ 7.2 สรุปองค์ประกอบคุณภาพของตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

กระบวนการ	หลักการ/ตัวชี้วัด	เกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพ
1. กำหนดนโยบาย	1.1 นิติรัฐ	การดำเนินการตามกรอบของกฎหมาย 1. มีกฎระเบียบ หรือสัญญาที่เป็นไปตามหลักนิติรัฐ และสอดคล้องกับพ.ร.บ. สวรส. 2. บทบาททั่วไปของคณะกรรมการฯ 3. ความเป็นอิสระของคณะกรรมการฯ 4. บทบาทเชิงรุกของคณะกรรมการฯ 5. การให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจของกรรมการฯ
	1.2 ความโปร่งใส	การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ 1) ความกว้างขวางของการเปิดเผยข้อมูล 2) ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย 3) ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล 4) ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล 5) ความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล
	1.3 ความคุ้มค่า	การพิจารณาความคุ้มค่าในการกำหนดนโยบาย 1) ความสอดคล้องกับนโยบาย สวรส. 2) การมีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าในกระบวนการกำหนดนโยบาย 3) การนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านอย่างชัดเจน 4) การกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบาย
	1.4 การมีส่วนร่วม	คุณภาพของกระบวนการมีส่วนร่วม 1) ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม 2) ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 3) ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 4) การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 5) การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม

	1.5 คุณภาพ	การตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการในการกำหนดนโยบาย 1) กำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการเลือกสรรประเด็นนโยบาย 2) การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐาน/ความคิดเห็นทางวิชาการอย่างกว้างขวาง
	1.6 ความพร้อมรับผิด	การกำหนดแนวทางความพร้อมรับผิด 1) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายที่ชัดเจน 2) การกำหนดแนวทางในการประเมินผลแต่ละตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบาย 3) การประเมินผลกระทบทางบวกและทางลบจากการดำเนินนโยบาย 4) การมีเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมทางนโยบายที่ชัดเจน
2. การวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย)	2.1 นิติรัฐ	การดำเนินการตามกรอบของกฎหมาย 1) การผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ 2) การดำเนินการตามระเบียบของสวรส. และ/หรือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	2.2 ความโปร่งใส	การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ 1) ความกว้างขวางของการเปิดเผยข้อมูล 2) ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย 3) ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล 4) ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล 5) ความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล
	2.3 ความคุ้มค่า	การพิจารณาความคุ้มค่าในการวางแผนจัดการงานวิจัยแต่ละด้านอย่างชัดเจน 1) การกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงานวิจัยแต่ละด้านอย่างชัดเจน 2) การนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงานวิจัยอย่างชัดเจน 3) การกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน

	2.4 การมีส่วนร่วม	คุณภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนการวิจัยของแต่ละแผนงานฯ 1) ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม 2) ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 3) ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 4) การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 5) การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม
	2.5 คุณภาพ	การตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการในการวางแผนจัดการงานวิจัยแต่ละแผนงาน 1) กระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง 2) การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสม 3) การเปิดรับฟังความคิดเห็นในการวางแผนการวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง
	2.6 ความพร้อมรับผิด	การกำหนดแนวทางความพร้อมรับผิด 1) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานที่ชัดเจน 2) การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน 3) การกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละแผนงาน
3.การระดมทรัพยากร และ การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย	3.1 นิติรัฐ	การดำเนินการตามกรอบของกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติ 1) การกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจนในระดับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย 2) การกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจนในระดับแผนงาน/ชุดโครงการ
	3.2 ความโปร่งใส	การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะในเรื่องการระดมและการจัดสรรทรัพยากร 1) แหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัย 2) ความทับซ้อนของผลประโยชน์ 3) แผนการจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัย 4) การให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัย

3.3 ความคุ้มค่า	การพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย 1) การมีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย 2) การนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงานฯ
3.4 การมีส่วนร่วม	คุณภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย 1) ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม 2) ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 3) ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 4) การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 5) การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม
3.5 คุณภาพ	การตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย 1) กระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง 2) การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสมในการวางแผนจัดสรรทรัพยากรการวิจัย 3) การเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง
3.6 ความพร้อมรับผิด	การกำหนดแนวทางความพร้อมรับผิดในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย 1) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน 2) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน 3) การกำหนดแนวทางและช่วงเวลาที่เหมาะสมในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน

4. การดำเนินการวิจัย	4.1 นิติรัฐ	1) การประมวลและจัดทำแนวทางการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) มีกระบวนการสนับสนุนและติดตามการทำงานของแผนงานและนักวิจัยในการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามแนวทางตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
	4.2 ความโปร่งใส	1) การเปิดเผยข้อมูลโครงสร้างและกระบวนการวิจัยของโครงการต่างๆ เพื่อให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก 2) การเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าในการดำเนินการของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย/แผนงาน/โครงการวิจัยตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม
	4.3 ความคุ้มค่า	1) การดำเนินการและพัฒนาระบบบัญชีและการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการวิจัย โดยมีการตรวจสอบกับแผนงบประมาณที่กำหนดไว้ล่วงหน้า 2) การพัฒนาระบบการติดตามการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และของแต่ละแผนงาน โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม
	4.4 การมีส่วนร่วม	1) มีการประมวลและการเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการวิจัย 2) กระบวนการพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม 3) การจัดกระบวนการหรือช่องทางพิเศษสำหรับประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ไม่ใช่ นักวิจัยที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย
	4.5 คุณภาพ	1) การพัฒนากระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม 2) การพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการในการวิจัย 3) การจัดทำแนวทางการวิจัยให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ

4.6 ความพร้อมรับผิด	1) การพัฒนาระบบการติดตามการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและของแต่ละแผนงาน โดยมี การจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตาม ช่วงเวลาที่เหมาะสม 2) การให้ข้อคิดเห็นของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่ เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินการของแต่ละ แผนงาน/โครงการ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไป ตามกรอบของแผนการวิจัย
5. การใช้ประโยชน์ 5.1 นิติรัฐ จากผลงานวิจัย	การดำเนินการตามกรอบของกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติ 1) การกำหนดกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จาก ผลงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย 2) การกำหนดกรอบแนวทางการจัดการทรัพย์สินทาง ปัญญาจากผลงานวิจัยต่าง ๆ ของหน่วยบริหาร จัดการงานวิจัยและของแต่ละแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ให้ ชัดเจน 3) การนำเสนอผลงานวิจัยสู่องค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ตามกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย ที่กำหนดขึ้น
5.2 ความโปร่งใส	การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะในเรื่องการใช้ประโยชน์ จากผลงานวิจัย 1) แหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัย 2) ความขัดแย้ง/ข้อทับของผลประโยชน์ 3) ระเบียบวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และข้อจำกัดของ ผลงานวิจัย 4) การตีความผลงานวิจัยในทางนโยบาย 5) กระบวนการนำเสนอ/ใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย

5.3 ความคุ้มค่า	การประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัย 1) การสรุปภาพรวมการใช้ทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย 2) การประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยโดยเทียบเคียงกับตัวชี้วัดความสำเร็จ 3) การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลความคุ้มค่าของผลงานวิจัย 4) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/เพิ่มเติมแนวทางการประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัย
5.4 การมีส่วนร่วม	คุณภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 1) ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม 2) ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 3) ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 4) การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 5) การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม
5.5 คุณภาพ	การตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 1) การกำหนดกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของงานวิจัยและการตีความในการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย 2) การเปิดรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการและทางนโยบายจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง

- 5.6 ความพร้อมรับผิด การประเมินและปรับปรุงแนวทางการพร้อมรับผิด
- 1) การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้
 - 2) การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลภาพรวมการทำงานตามตัวชี้วัดความสำเร็จของการวิจัย
 - 3) การประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละแผนงาน/โครงการ และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
 - 4) การเปิดเผยผลการประเมินดังกล่าวสู่สาธารณะและการให้ข้อเสนอแนะแนวทางกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละแผนงาน/โครงการ และในภาพรวมของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

3.การบันทึกผลการประเมิน

การบันทึกตารางการประเมินคุณภาพ

เมื่อผู้ประเมินได้ประเมินเกณฑ์องค์ประกอบเชิงคุณภาพของแต่ละตัวชี้วัด (ตารางการประเมินคุณภาพในบทที่ 6 ข้อ 5)แล้ว นอกจากผู้ประเมินจะแสดงผลว่า “ผ่านหรือไม่ผ่าน” ในตารางการประเมินคุณภาพแล้ว ผู้ประเมินสามารถที่จะให้ข้อมูลเพิ่มเติมในช่อง “หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม” ด้วยข้อความสั้นๆได้ (ถ้ามี) ดังตัวอย่าง และสามารถที่จะขยายความในส่วนท้ายเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น ถ้าต้องการ

ตารางที่ 7.3 ตัวอย่างการบันทึกในตารางการประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพ (หลักคุณภาพในขั้นการดำเนินการวิจัย)

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม
1) การพัฒนากระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการดำเนินการวิจัย	ผ่าน	ระดับโครงการ
2) การพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพ และให้คำแนะนำทางวิชาการในการดำเนินการวิจัย	ผ่าน	ระดับโครงการ
3) การจัดทำแนวทางการวิจัยของแผนงาน/โครงการให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ	ผ่าน	ระดับโครงการ

 การบันทึกตารางผลการประเมิน

เมื่อผู้ประเมินประเมินเกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพในตารางการประเมินคุณภาพแล้ว จากนั้นให้ผู้ประเมินบันทึกคะแนนที่ได้ลงในตาราง “ผลการประเมิน” โดยให้บันทึกเหตุผลประกอบการประเมินด้วยเพื่อความชัดเจนและเป็นแนวทางให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้ทราบเหตุผลที่ผู้ประเมินพิจารณาเพื่อใช้ปรับปรุงการทำงานต่อไป ดังตัวอย่างในตารางที่ 7.4

ตารางที่ 7.4 ตัวอย่างการบันทึกในตารางผลการประเมิน

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	สำนักงาน.....เป็นองค์กรจัดการวิจัยที่ให้ความสำคัญกับการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม และความถูกต้องเหมาะสมทางวิชาการในทุกขั้นตอน รวมถึงในการดำเนินการวิจัย โดยสำนักงาน...ได้กำหนดให้มีเวทีวิชาการพัฒนาโจทย์วิจัย มีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพในทุกขั้นตอนการวิจัย มีการติดตามและเข้าร่วมกระบวนการระหว่างทำโครงการวิจัยโดยนักวิชาการของสำนักงานเป็นระยะ จัดให้มีการรายงานผลความคืบหน้าการวิจัยตามกำหนดเวลา และกำหนดให้มีการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิและเวทีรายงานความก้าวหน้าก่อนส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีการรายงานความคืบหน้าโครงการเป็นระยะในรายงานความคืบหน้าการทำงานของสำนักงาน...ที่ส่ง สวรส.ซึ่งสามารถเข้าดูได้ในเว็บไซต์ของสำนักงาน... เพื่อเป็นการทบทวนคุณภาพโดยสาธารณะและทำให้เกิดโอกาสการใช้ประโยชน์ได้ในวงกว้าง องค์กรที่ดี หากมีการจัดระบบแยกส่วนของรายงานความคืบหน้าการวิจัยแต่ละโครงการออกมาจะทำให้การติดตามของสาธารณะและสำนักงาน....เองทำได้สะดวกขึ้น ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงที่สุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ ต่ำสุด	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพเพียงหนึ่งประการ	(3) ☐ ปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพสองประการ	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพทั้งสามประการ	(5) ☒ สูงที่สุด	

การบันทึกผลการประเมิน

จากตารางผลการประเมินแต่ละตาราง ซึ่งก็ได้ออกมาเป็นคะแนนของแต่ละตัวชี้วัดย่อย ตั้งแต่ตัวชี้วัดที่ 1.1 ถึง 5.6 ซึ่งมีทั้งหมด 30 ตัวชี้วัด (ดังตารางที่ 7.1) โดยแต่ละตัวชี้วัดย่อยจะมีคะแนนอยู่ระหว่าง 1 ถึง 5 และยังไม่มีคะแนน โดยมีเกณฑ์การอ่านค่าคะแนนที่ได้จากการประเมินคุณภาพ ดังนี้

ตารางที่ 7.5 เกณฑ์การอ่านค่าคะแนนที่ได้จากการประเมินคุณภาพตัวชี้วัดย่อยที่ 1.1-5.6

คะแนน	การอ่านค่า
1	ต่ำ
2	ต่ำถึงปานกลาง
3	ปานกลาง
4	ปานกลางถึงสูง
5	สูงที่สุด
ยังไม่มีคะแนน	ไม่สามารถประเมินได้(ขณะนี้) หรือไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้

ในกรณีที่ยังไม่มีคะแนนในตัวชี้วัดใด ให้ผู้ประเมินระบุเหตุผลให้ชัดเจนว่าทำไมจึงยังไม่มีคะแนนในการประเมินครั้งนี้ เช่น ไม่สามารถประเมินได้ในการประเมินครั้งนี้เพราะ.....หรือไม่สามารถประยุกต์ใช้กับหน่วยบริหารจัดการนี้ได้เพราะ.....

การบันทึกผลการประเมินในตารางการประเมินผลภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาล

เมื่อผู้ประเมินประเมินตัวชี้วัดที่ 1.1 ถึง 5.6 เสร็จแล้ว ให้ดำเนินการต่อโดยนำคะแนนแต่ละตัวชี้วัดย่อยมาใส่ในตารางภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาล (ตารางที่ 7.1) พร้อมทั้งหาค่าเฉลี่ยผลการประเมินตามหลักธรรมาภิบาลแต่ละหลักหรือเป็นค่าเฉลี่ยของผลการจัดการงานวิจัยโดยภาพรวม (Composite Index) และหากต้องการทราบผลการประเมินในแต่ละขั้นตอนของการจัดการงานวิจัยตัวชี้วัดก็สามารถดำเนินการหาค่าเฉลี่ยออกมาได้ ดังตัวอย่างในตารางที่ 7.6

ตารางที่ 7.6 ตัวอย่างการประเมินผลภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลักการ และขั้นตอนการบริหารจัดการงานวิจัย 5 ขั้นตอน

หลักธรรมาภิบาล	นิติรัฐ	ความโปร่งใส	ความคุ้มค่า	การมีส่วนร่วม	คุณภาพ	ความพร้อมรับผิด	ขั้นตอนการจัดการจัดการงานวิจัย
กำหนดนโยบาย	ตัวชี้วัด 1.1	ตัวชี้วัด 1.2	ตัวชี้วัด 1.3	ตัวชี้วัด 1.4	ตัวชี้วัด 1.5	ตัวชี้วัด 1.6	
คะแนน	4	5	3	5	5	3	4.17
การวางแผนจัดการงานวิจัย	ตัวชี้วัด 2.1	ตัวชี้วัด 2.2	ตัวชี้วัด 2.3	ตัวชี้วัด 2.4	ตัวชี้วัด 2.5	ตัวชี้วัด 2.6	
คะแนน	5	5	4	5	4	5	4.67
การระดมและการจัดสรรทรัพยากร	ตัวชี้วัด 3.1	ตัวชี้วัด 3.2	ตัวชี้วัด 3.3	ตัวชี้วัด 3.4	ตัวชี้วัด 3.5	ตัวชี้วัด 3.6	
คะแนน	5	5	3	5	5	5	4.67
การดำเนินการวิจัย	ตัวชี้วัด 4.1	ตัวชี้วัด 4.2	ตัวชี้วัด 4.3	ตัวชี้วัด 4.4	ตัวชี้วัด 4.5	ตัวชี้วัด 4.6	
คะแนน	5	3	5	5	5	5	4.67
การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย	ตัวชี้วัด 5.1	ตัวชี้วัด 5.2	ตัวชี้วัด 5.3	ตัวชี้วัด 5.4	ตัวชี้วัด 5.5	ตัวชี้วัด 5.6	
คะแนน	5	5	3	5	5	3	4.33
การจัดการงานวิจัยโดยรวม	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 1	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 2	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 3	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 4	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 5	ดัชนีชี้วัดรวม ที่ 6	
คะแนน	4.8	4.6	3.6	5.0	4.8	4.2	4.5

๑๑ การอ่านค่าผลการประเมิน

เมื่อจัดทำตารางสรุปเสร็จ ผู้ประเมินจะต้องทำการอ่านคะแนนผลการประเมินทั้งตามขั้นตอนการบริหารจัดการงานวิจัย (ทีละขั้นตอน) พร้อมให้เหตุผลประกอบ และอ่านผลตามหลักธรรมาภิบาลทีละหลัก พร้อมให้เหตุผลประกอบด้วยเช่นกัน โดยมีเกณฑ์การอ่านค่าคะแนนที่ได้จากการประเมินคุณภาพการจัดการงานวิจัยในภาพรวม และตามขั้นตอนการจัดการงานวิจัยในภาพรวม ดังตารางที่ 7.7 และมีตัวอย่างการวิเคราะห์และสรุปผลการประเมินในส่วนถัดไป

ตารางที่ 7.7 เกณฑ์การอ่านค่าคะแนนที่ได้จากการประเมินคุณภาพในภาพรวม

คะแนน	การอ่านค่า
0 ถึง 1.5	ต่ำ
สูงกว่า 1.5 ถึง 2.5	ปานกลางค่อนข้างต่ำ
สูงกว่า 2.5 ถึง 3.0	ปานกลาง
สูงกว่า 3.0 ถึง 3.5	ปานกลางค่อนข้างสูง
สูงกว่า 3.5 ถึง 4.0	ค่อนข้างสูง
สูงกว่า 4.0 ถึง 4.5	สูง
สูงกว่า 4.5 ถึง 5	สูงสุด
ยังไม่มีคะแนน	ไม่สามารถประเมินได้(ขณะนี้) หรือไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้

แม้ว่าในการสรุปผลการประเมิน จะใช้วิธีการให้คะแนน และการคำนวณค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดต่างๆ ตามหลักการธรรมาภิบาลทั้ง 6 ข้อและตามขั้นตอนการบริหารจัดการงานวิจัยทั้ง 5 ขั้นตอน แต่ผู้ประเมินพึงระลึกเสมอว่า วัตถุประสงค์สำคัญของการประเมินธรรมาภิบาลไม่ใช่เพื่อการได้ข้อสรุปที่เป็นตัวเลขค่าเฉลี่ยแต่อย่างใดทั้งสิ้น แต่วัตถุประสงค์สำคัญของการประเมินดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาล ก็คือการได้มาซึ่งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการตามธรรมาภิบาล และการสร้างวงจรการเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่เป็นหน่วยงานลูกของสวรส. มากกว่าการได้ข้อสรุปว่า หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยซึ่งเป็นเครือสถาบันของสวรส.มีธรรมาภิบาลในระดับใดเพียงคำตอบเดียว

4.การวิเคราะห์และสรุปผลการประเมิน

ในการสรุปผลการประเมิน ผู้ประเมินควรที่จะทำวิเคราะห์และสรุปผลการประเมินพร้อมให้ข้อเสนอแนะในส่วนสุดท้าย โดยการสรุปควรแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

- 1) การสรุปผลการประเมินธรรมาภิบาลในภาพย่อยแยกตามหลักธรรมาภิบาลแต่ละหลัก
- 2) การสรุปผลการประเมินธรรมาภิบาลโดยภาพรวม
- 3) การสรุปและให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและ สวรส.

1)สรุปผลการประเมินธรรมาภิบาลในภาพย่อยแยกตามหลักธรรมาภิบาลแต่ละหลัก

๑ ตัวอย่างการสรุปผลการประเมินตามหลักการนิติรัฐ

เมื่อพิจารณาแยกตามหลักการธรรมาภิบาลแต่ละหลักการ พบว่า ในหลักการนิติรัฐ ผลการประเมินอยู่ในระดับสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80) โดยเฉพาะขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย ขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และขั้นตอนใช้ประโยชน์จากงานวิจัยมีผลการประเมินในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ขั้นตอนกำหนดนโยบาย ผลการประเมินอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เนื่องจากการยังไม่ได้ปฏิบัติตามข้อบังคับการประชุมกรรมการอำนวยการ

ข้อเสนอแนะ

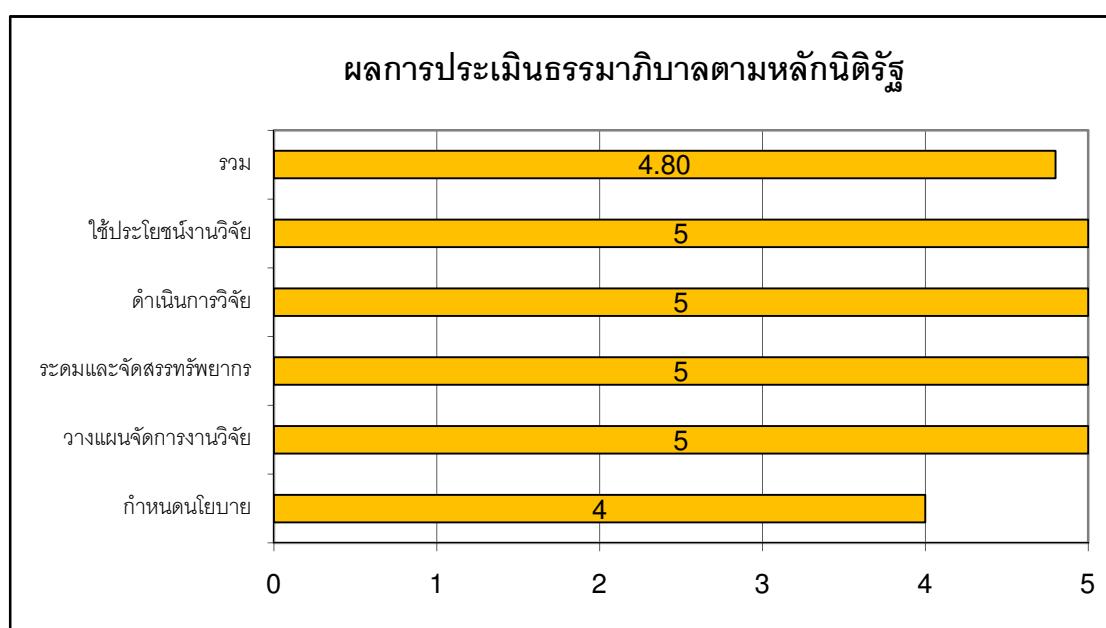
แม้ว่าผลการประเมินจะอยู่ในระดับสูงสุด แต่เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นจากสิ่งที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้ดำเนินการไปแล้ว เช่น การเปิดเผยระเบียบต่างๆของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย การรายงานการประชุมคณะกรรมการ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรตั้งเป้าที่จะดำเนินการเพิ่มเติมในเรื่องต่อไปนี้

1.หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรมีการนำเสนอวาระการประชุมล่วงหน้า และควรมีสรุปผลการประชุม และเอกสารประกอบการประชุมหรือเอกสารแนบต่างๆที่อ้างถึงในสรุปการประชุมขึ้นเว็บไซต์ให้สาธารณะสามารถเข้าไปดูได้ด้วย โดยเฉพาะส่วนที่เป็นข้อมูลวิชาการหรือข้อมูลอ้างอิงเพื่อการตัดสินใจ จะทำให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าใจงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมากขึ้น

2.ควรมีการเปิดเผยระเบียบต่างๆที่ใช้ในการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการบริหารงาน แม้จะใช้ระเบียบเดียวกับ สวรส.ก็ตาม เช่น ระเบียบด้านกระบวนการคุณภาพการวิจัย การให้ทุนระเบียบการเงิน ฯลฯ เป็นต้น

3.

4.

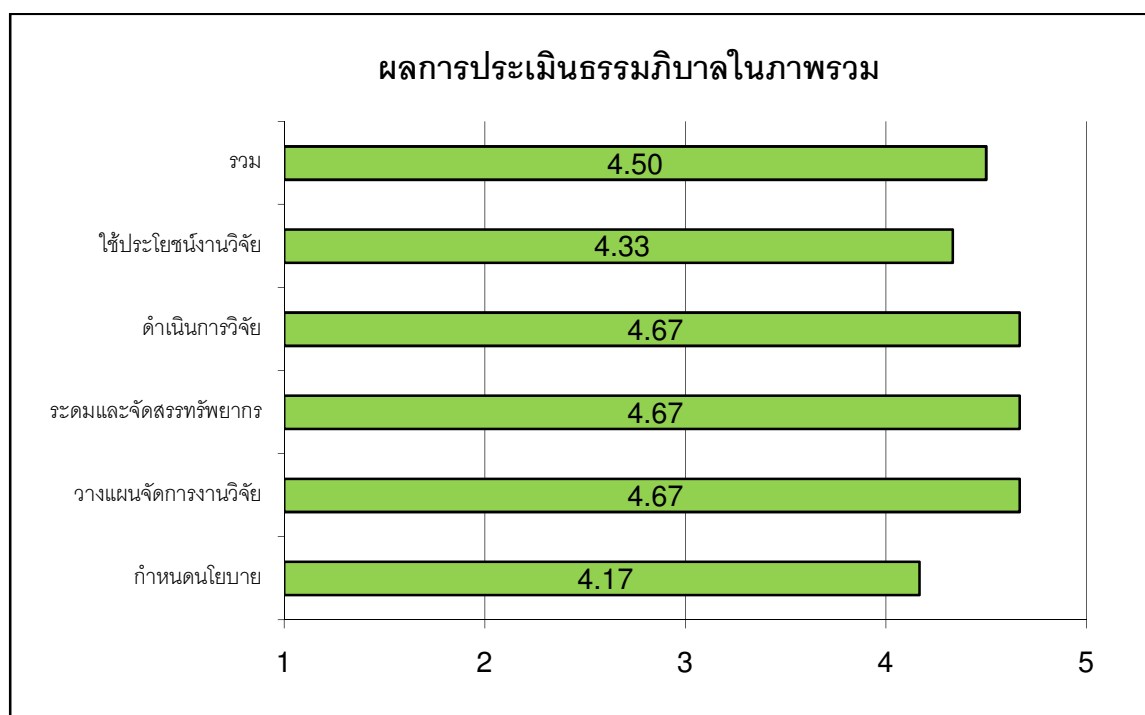

2)การสรุปผลการประเมินธรรมาภิบาลโดยภาพรวม

การสรุปผลการประเมินธรรมาภิบาลโดยภาพรวม ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ การสรุปผลการประเมินธรรมาภิบาลโดยภาพรวมตามขั้นตอนการบริหารจัดการงานวิจัย และตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีตัวอย่างการสรุปดังต่อไปนี้

๔ ตัวอย่างการสรุปผลการประเมินธรรมาภิบาลโดยภาพรวมตามขั้นตอนการบริหารจัดการงานวิจัย

ผลการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ตามขั้นตอนของกระบวนการบริหารจัดการงานวิจัย พบว่า โดยภาพรวม ผลการประเมินธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50) โดยผลการประเมินพบว่า ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย ขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร และขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีผลการประเมินในระดับสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67) รองลงมาคือ ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และขั้นตอนการกำหนดนโยบาย มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเท่ากับ 4.33 และ 4.17 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับสูง

๑ ตัวอย่าง การสรุปผลการประเมินธรรมาภิบาลโดยภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาล

เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า โดยภาพรวมหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย มีผลการประเมินในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 4.50) โดยหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยมีผลการประเมินสูงสุดในหลักการมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 5.0) รองลงมาคือ หลักนิติรัฐและหลักคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.80) รองลงมาคือ หลักความโปร่งใส ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 สำหรับหลักความพร้อมรับผิดมีผลการประเมินในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 4.20) ส่วนหลักความคุ้มค่าผลการประเมินในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย 3.60)

หลักการมีส่วนร่วมแม้จะมีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงสุด แต่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรเพิ่มความกว้างและลึกของข้อมูลที่ให้แก่สาธารณะให้เหมาะสมกับหัวข้อนำเสนอและกลุ่มเป้าหมาย ควรเพิ่มความหลากหลายและระดับเนื้อหาของสื่อ(ทำสื่อที่ลึกและยากให้อยู่ที่รูปที่เข้าใจง่าย) เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วม รวมถึงการเพิ่มความชัดเจนของกระบวนการนำเสนอจากสาธารณะมาใช้ประโยชน์

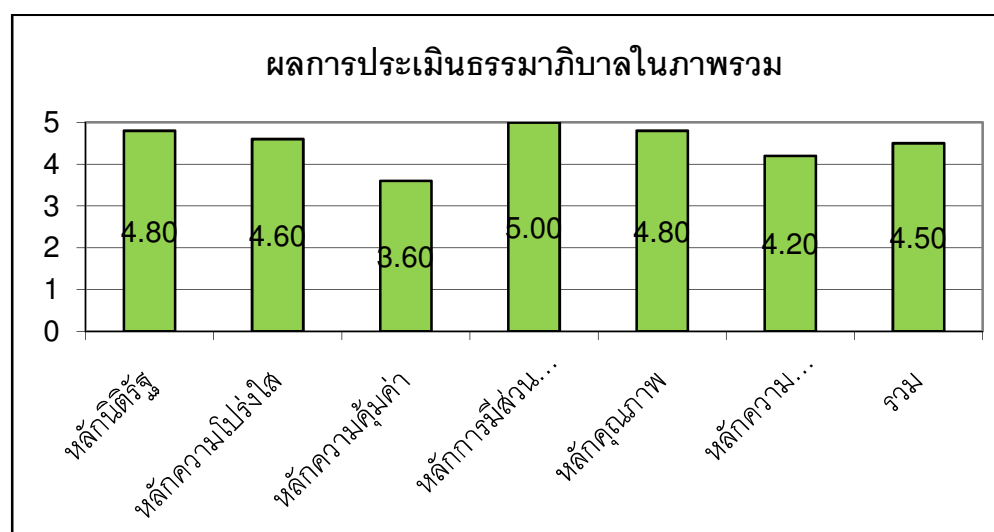
หลักนิติรัฐแม้จะมีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงสุด เช่นกัน แต่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรต้องเพิ่มความชัดเจนในเรื่อง การเปิดเผยระเบียบต่างๆที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆที่มีในทุกขั้นตอน การนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายงานการประชุมบอร์ดและเอกสารประกอบการประชุม และการวางแผนการทำงานเพื่อให้คณะกรรมการต่างๆได้มีโอกาสดำเนินการเต็มที่ และนำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

เช่นเดียวกับหลักคุณภาพ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรมีการนำเสนอข้อมูลทางวิชาการเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนของการวางแผน ตั้งแต่.....

ในส่วนหลักความโปร่งใส หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรจัดระบบในการนำเสนอข้อมูลใหม่ ที่จะทำให้สาธารณะเข้าถึงและเข้าใจการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยได้โดยง่าย โดย.....

สำหรับหลักความพร้อมรับผิด หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรปรึกษา สวรส.ในเรื่องความชัดเจนของการจัดให้มีการประเมินผลภายนอกแก่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย โดยจะต้อง.....

หลักความคุ้มค่าถือเป็นหัวใจของการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเพราะโครงการวิจัยที่มีความคุ้มค่าจะช่วยสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยควรต้องพัฒนาองค์ความรู้.....

3)การสรุปและให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและ สวรส.

การสรุปผลในส่วนนี้เป็นการสรุปเชิงวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยข้างต้น และข้อค้นพบอื่นๆที่ผู้ประเมินได้เห็นในระหว่างกระบวนการทำประเมิน และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะทำให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยสามารถทำงานได้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น มีธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น หรือตอบสนองกับเป้าหมายของสวรส.มากยิ่งขึ้น ฯลฯ ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวอาจเกี่ยวข้องกับการปรับกระบวนการทำงานของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเอง หรืออาจเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์หรือการปรับกระบวนการทำงานของ สวรส.ที่มีต่อหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยด้วย ดังนั้น การสรุปในส่วนสุดท้ายจึงเป็นการสรุปและให้ข้อเสนอแนะต่อทั้งหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยและ สวรส.

เอกสารอ้างอิง

- ชนินฐา เมฆอรุณกมล. ค่านิยมองค์กร : Transparency (ความโปร่งใส) ,
<http://gotoknow.org/blog/hrdmednu/91381> (เข้าถึงเมื่อ 11 สิงหาคม 2553)
- ณัฐพล ชวลิตชีวิน และปราโมทย์ ศุภปัญญา, 2545. เทคนิคการวัดผลงานสมัยใหม่
- ถวิลวดี บุรีกุลและวิศิษฎ์ ชัชวาทิพากร (บรรณาธิการ), 2549. *ทศวรรษตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี* , สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ,2551. การบริหารงานแบบโปร่งใส
<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=255921> (เข้าถึงเมื่อ 11 สิงหาคม 2553)
- บุษบง เขียวเจริญวัฒนะและบุญมี ลี, 2550. *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล*. สถาบันพระปกเกล้า.
- พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย,2552. สังคมไทยกับหลักนิติรัฐ (14 พฤษภาคม 2552)
<http://www.oknation.net/blog/politicsconstitution/2009/05/14/entry-1> (เข้าถึงเมื่อ 11 สิงหาคม 2553)
- ลักษมี สารบรรณ ,2551 คุณภาพคืออะไร <http://gotoknow.org/blog/qual/189885> (เข้าถึงเมื่อ 13 สิงหาคม 2553)
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2547. *ถอดบทเรียนการจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพ*. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- Howarth and Knfsey, 2005. "The Impact of Research Governance in Healthcare and Higher Education Organization" in *Journal of Advance Nursing*, 49(6), 675-683.
http://opdc.dgr.go.th/KPI%2053/facilitator_citizen.doc, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน (เข้าถึงเมื่อ 13 สิงหาคม 2553)
- McDonald, 2001. "Canadian Governance of Health Research Involving Human Subjects: Is Anybody Minding the Store?" in *Heath Law Journal* Vol.9, 2001.
[Phichet Banyati](http://gotoknow.org/blog/practicallykm/16345) ,2549 คุณภาพคืออะไร <http://gotoknow.org/blog/practicallykm/16345> (เข้าถึงเมื่อ 13 สิงหาคม 2553)
- UNESCAP, 2008. *What is Good Governance?*.
- Walsh, McNiel and Breen, 2005. "Improving the Governance of Health Research" in *MJA* Vol.182 No.9, 2 May 2005.
- Wikipedia, Governance.